

(Ṭwṛn · n Ṭ · ḥṣ)

ՀԱՐԱԹԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

ՀԱՅԿ. ԿԵԱՆՔԸ ԳԱԼԻՖՈՐՆԻՈՅ ՄԷՋ

Հ.Յ.Դ. 117ԱՄԵԱԿԻ
ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Սան Մարտինի երկրի Վեստաուեր-
հանսի մէջ, Յունուար 19ին, տեղի
ունեցան շ. Շ. Դանակցութեան
111 համաժողովը
111 համաժողովը տեղի ունեցաւ
ներկայութեամբ չորս քաղաքի թեմ
եր. Բալայուզըրը համար 4 Կարին
Թառնտեան: Շ. Զ. դանակցութեան
խառնութեան խումբը խորհրդարան
ի ներկայութեան, իսկ «Բալայուզըր»
կոմիտէի կողմէ իրաւ տաւ 4 Խա-
նի Թառնտեան: Բաժնաժողովը Հայ
Կաթողիկոսի Հիմնադրոյն ստորեւ
Սուրբ Ռօքալեան, ներկայացու-
ցան ի մտնող տարրան ընկալցին
Շ. Զ. Դ. Ի. Հայ Կաթողիկոսին
ընկալցող արժանաւորութեան յաճու-
թեամբ: Կողմնակի, կող ուղղած ի ներ-
կաններու զօրակցելով Հանակցութեան
Հանա, ընդգլխի տն կարեւոր շա-
րունակով Հայութեան զոյստեան
ի երեստեանը զեբարդեման
գործը տանաձեւեակներու իր զյա-
նաժողովը: Անդրադառնալով Հայաս-
տանի ներկայ զարգացման կայա-
րեան, շանաժողովը Հայաստանի թեմ
«Կաթողիկոս» իր նկատել զմարդկո-
րութեան, մարդկային իրա-
ւունքներու ի արգաւ օրհներկ
կիրառութեամբ բոլոր զարգացման
ներս համար: Կործարարութեան զե-
րարութեան շաղկապով մը:

ՀՈԳԵԻՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ 276

Փաստորնայի Ս. Սարգիս եկեղեցու մէջ, Յունուար 29ին, տեղի ունեցած է արեւմտեան թեմի Հոգեւորականներու Համագումարը, Սրբոց Ղեւոնդեանց թահանայի տօնին առթիւ, նախադասութեամբ աւագնորդ Մուշէկ արք.

Մարտիրոսանք: Համադուժարը
գլուխով է բռնանալան պատժում
և առաքելութան հարթութան
հրամայաններով, վեր առնելով
հոլովական, ծիսական-արարողա-
կան թէ լարական պատանահա-
տուտի խնայք և պարսկանմու-
թի լինելով, հոգևոր դաստիարակ-
չական տաղբեր համադուժարը
նաև ժողովուրդի հոգևոր պար-
թեքին ստարոգ կրոն-դաստի-
արչական աշխատանքները, համա-
պատասխան ծագելու ժայռն է:

ՈԳԵԿՈԶՄԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ
ՀՐԱՆԴԻ ՏԻՆՔԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ըրգելներ Աստղորդաբանի Գալարանների արհիվ մէջ, Յունտար 23րդ, սեղի ունեցած է ուղիղման ինքնիշխան թիւ, ի վերաւոր Հրանդ Տճիկի մասունք տաւանք տարելով իջել, Նովանադոքիեանք տաւ՝ նորը Յունանք արգ. Տէրեղեանք է. մասնակցութեամբ Գորաշահ միութեանք է ՅՈՒՄՈՒՄ ԷԼ ԷԼ Զաւարապալանք Հայոց պատմութեան տարիներէ բացուած կատարած է Գորաշահ միութեան նախագահ Սիւնն Անկախողութիւն, սնորակաւորուող որդեսակի կենսերն ու զգրծուող ինքեան: Բանաստեղծ է ՊԵՈՒԼԵՂԵՐ մրցանակակեր իրաւոր է Պոսթիկ կտաւք թերթի իրի խմբակեր ՍԵՐՅԵՐԵՐ Քլուբ՝ ԵՐԵՎԱՆ, որ սնորակաւորուող Հրանդ Տճիկ խմբարական կենսերն, խալանած է թէ սնորակաւորեցնել իւր յոյն մական է սնորակաւորեցնել իւրեան կարգը է Տողովութեան կազմութիւն: Ուստ առեւելի Ս Իննեւաւթն Համալսարանի պատմութեան արհիվ դասախոս է 1990ական իրականներէն ի վեր Հրանդ Տճիկի մտերմ րարեւելք փրփր: Բունը կըլծու, ներկայացուցած է որդեսակի նկարագրեր, կեցուածքը է Հաստատութիւն քաղաքացի ըլլալ: Երեսուցեանք է տեսերթ ընդ որը սնորակաւոր մտակն, որ Հրանդ Տճիկի մրցած է դաստիարակուած էր: Դրանք Ռիշերտ Յովհաննէսեան կը խորթ խօսող սնորակաւորած է Հայկական զիջակաւորութեան է ներկայիս Բուրբուրի մէջ սնորակաւորութեան է խմբակեր իրի կազմութեան է:

դրաւած դժուարութիւններուն :
Փակման խօսքը արտասանած է ա-
ռաջնորդ Յովնան արք. Տէրաէր-
կան :

«Հ.Յ.Դ. ԱԼԲՈՄ-ԱՏԼԱՍ»Ի
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

Սամ Գրանիսեղյոյի «Կապուղար- լիան» արտին մէջ, Յունուար 20ին, աեղի ունեցած է Զաւոր Մամիկե- անի ճշ. Դաւանագլխակաւ արամ ալալաւ» ինքիսացածը: Բացոճող կապուղարի մը Զարմ Մամ ուրբա- յանի կացացած է Հոյնիկի: Զա- յոր Մամիկեան խօսք առեկող է- ղան է թէ արամեան չարգը որը- ղան է Հրապարկի 1990ին, կուսակ- ցութեան Հարկաբանեկին առի- թով, նպաստի ունեցող «Դա- յանցութեան պատմութիւնը կեր- անք առն ածեալն» յիշատակա- լեբնացող: պատմեղաբերքով, որը ինքիսացածն է լլայն գլխաւոր իրազեկումներուն համաժա- րկաւ պատմական, զգաբերն մանա- կիկ զմեքերն յնարեկն ու ամփոփ- կենալորթ թիւիները, նմաւ զոր- ժողովիներու վարկերը շնչողը զարմեանքը: Առաջին բաժնի- նէ մամ Կրկար առեւան է 1890 - 1914 ժամանակաշրջանը եւ զերբ- ղանցած է Յուդաւաճման շ. Յ. Դաւանցութեան արամ-ալալա, Յ. Տաոր, Դիւլաբմանեկը, որ լլայն աեանս է Հայրեքն, 1936ին: Երկրորդ լլայն աեան է Դոնչակե- Մախրեկ, 2006ին, որ կըրեղեղի 1915-1925 ժամանակաշրջանը, որ կըրեղեղ է ճ.Յ. Դաւանցութեան արամ-ալալա, Ի. Տաոր, Գոյն- ժարկը: Երրորդը պիտի բովան- ժակէ 1926-1990 տարիները, կու- սացութեան սփռեւանի իրազեկ- ժուցեկը եւ պիտի կուզի ճշայն- ժարկը: Երրորդը Հայտարին ալալա- յանք առնուելու է կուսան: Մ. Հա- տարին, աեկուրն թարգմանութի- ւնը, որուն ինքիսացածն կապուղ- ար է, Հրապարկում է 2006ին: Զաւոր Մամիկեանին նշան է թէ ար- ամեներու Հրապարակութիւնը կա- րարուած է Հաւաքական ալալառնե- ղով: Ինչ որ պարտաւորն է պատմա- յանի յնարեկը եւ զարմեանքը: Բնար Մամիկեանի կը Հաւաքեալ

կ'ամփոփէ կենսազրութիւնները եւ խմբակարհներու ծանօթագրութիւնները, իսկ Վլէշ Արմէն Արթինեան կը կատարէ լեզուապահ եւ գեղարուեստական վերաառուցումը՝ բաժինը: Անգլերէն թարգմանութիւնը կատարած է Յամիկ Թաշճեան, իսկ խմբագրութիւնը՝ Տիգրան Միլերոսեան:

ԱՅՆԹԱՊԻ, ՔԻԼԻՍԻ ԵՒ ՄԱՐԱՇԻ
ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՏՈՂՄԻԿ ՕՐ

Փառասիրայի շահ կեցողնի ար-
քայնի մէջ, Յունուար 27ին, առկի-
ունեցան Ե Աթնապի, Բիբիի եւ
Մարտի նուիրուած «Ճոնիկ օր»
ձեռնարկ, հարմարեցան Քեան
Համալսարանի «Ճառն Տաճուր»
տնամասին: Բացումը կատարուե-
ցաւ Է Վիգէ Հարպութեան, Վարդա-
թեան ատնապետի՝ Բաթիկի Հար-
պութեան, իր խօսքով մէջ նշան Ե Քե-
Համալսարանի Համար Հայկական
ատնապետ Քիւննէրու զգալի արտո-
ւած: Ատարածում եղան Ե մեկնեալն
Ե խօսալսանք Ե չարտուելի նման
ձեռնարկներու: Կարճ ճակատքով
Բիբի զարգերի, սոցալ Հայր Քեանի
Ե կենցաղի մասին խօսանք Ե Գե-
որգ Աթնապիւնի: Կարք Մոմէճեան
տնալսարանացան Ե Մարտին, իսկ
Աւետիք Տէմիրճեան՝ Աթնապիւն:
Յուշապարտան էր երեք քաղաքներու
Հարպի գործեր Ե ձեռնադրոծներ:
Սորին Արքայն իր անմալայն աղ-
իւրիւններ զուգարդան Ե երեք քա-
ղաքներին արւանաւ նկարներ, տա-
լով անոնց բացառաշատ Քիւննէրու ու-
րաւաւ քաղաք Քիւննէրու:

LCUSOT

Livres recus

L'HISTOIRE
D'ALIM SAFAROV
écrivain russe du Caucase

Roman traduit par Nina Kehayan

SEMION LIPKINE

Editions de l'Aube

**ԱՅՎԱՋՈՎՍԿՈՒ
ՊԵԱՆԲԸ**
(առաքելիկ քարգմանեց
Մարգարիտ Թեոգրամ)

**Լ. Ա. ՎԱԳՆԵՐ
Ն. Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻՉ**

Մ Ա Ս Ն Հ Ի Ն Գ Ե Ր Ո Ր Դ
Ի Գ Ի Պ Տ Ո Ս Ո Վ Ս Ս Ն Ը - Ս Կ Ս Ը Ս

Վերադառալով Ռուսաստան, նկար-
չը երկրորդ անգամ ընդ ժամի նկար-
չություն էներ կուլտուրի և արվեստի
հարցեր: Զբաղեցրեց խորհրդային
գեղարվեստի շրջանակներում իր
անհատական ուղիով: Հեղ-
ինը, մտաբեր ատ, երևում է երկու
փուլում: Կոմպոզիցիոն կերպարակա-
նությունը խոչընդոտում էր լուծման
համար փայլ ամպստան և ուսանող զը-
րուք: Առաջին պլանում փորձել էր մա-
ն էր օրի փայլ ամպստանները զոդել ե-
րուստ ուսանողի լուծմանը: Նկարչի
է ամպստան արվեստ ամպստան
Թանգարանի զամպստան պատկեր
ամ պատկերի օրի, Զանգեզուր
ների Նախկին ամպստանում փա-
ռակ լուծմանը, օրի փայլ ամպստան

րելի չափը ցույցերից:

Միւս կտանձնուրմ նկարները պատկերելը
եղիկներին բնութիւնը, բուրգները, ըս-
տիքները, աւազուտ անապատների մի-
ջով շարժուող ուղւորների բարասն, աբ-
սուանիւս պուրակները, եղիկապատի տօմա-
կէզ պղնձագոյն երկիւթի կամ լուսնի
խորշաբաւոր լոյսի տակ ապիտակին տը-
րը Գահրիբի շէքերը:

Ծ Ի Ա Ծ Ա Ն

[illegible][illegible]

Այդպես, հին պիտան է տեղացույցը հաղթում: Ինչ դեպք է շատոր արեւելու ժող. կն. է վերել, քայ հանել եր վերել: Երբ խորհրդարանը դանել, Այն, այն աշար եւ որորմը եր գտան, այն եր կապալեյն ծառայութեան համար, որ մարդեր ծովերակն է նրան: Արդեօք կեղեմուն եւ դուրս է նրան, քայուն ուր ու գլխերին անցուցուց եր ապին երա նաւն ու եր չի արդար ունի դիւրեւ յաւանի: Եւ եր ծովապարտեանը տառաջարկ անել է սրտուն: Այդքը եր իմի՞նք մէ եւ զգուն է նրանց եւ րեքերակը, եւ չիլու:... Երբ երկրորդ պատուն է անցուց, Եւ յոթերկու

մուն է, երեսակայութիւնը նրան տանում է դէպի ուլիկանոն: Այդ փամփայնի նախնային ուլիկայում նախատեսվելիք հետ է լինում և յաճախ բարձրաձայն ֆալսետ է նշանակում... Այդ, իսթաբլանդի օրովը նրա զգայուն գիրք է քայտում նրա ստալ, իր զեղչելիքներն նորարար սահմաններ դնում: Բայց այսօր, նա հաստատ չհեղափոխում է իրան իր ներկայումս նախնայ զեղչելիքներին, օրը զեղում ոչ մի նկարի, չի ներկայացրել:

Եւ ա՛յն Արքայադպիկէն ծովափէն է՝
Բազումն ո՛րք, րայց այն ո՛յնէն աշտա-
տակը էր կանխապէս: Արքայի գը-
շակապատուն ծովէր՝ չորեքամիտ հա-
լատակը բուսորաքէն ցուլեքով, նա հա-
ղաբարտ ապաւան է տեսնը: Այսք յետ ի
զեւ, զիտ, ո՛ր հինա տեսնելու է ի
բան, ի՞նչ երեք էր տեսնը: Այսք չպի-
տէր իրաւ ծովի էն ոչ թի անհնա-
բըր, չպիտէ էհնապա՛կ նրանքն: Ե՛րե-
հինա տղորաքակն նման Քոլոզի ին-
տրուտանոցն է կալի՝ իր անասա-
րեքայքնիկն անցնո՛ւց Կարմիր ծո-
ղի նրան, ճակատաբեր կը լըմնա-
զի հրաք...

Ամէն ինչ սկսուեց կէսօրուայ մօտ
Եանկալո՛ր զամի փէշէ, եւ երկրի՛նք պատ-
ման ապերկոյ։ Մի արտ չուրքն ամէն
մէի լուեց, իսկ յետոյ արդէն ոչ թէ զա-
մի, այլ մըրիկ մօլեղանք, որք երկրի
բարձրագլեանք փոխի քաղաքի փողոցնե-
րում։

Երբլ եւ եկաւ, նա, որ ընդարեւիք մի
բանի լուսէ առաջ միտում էր ամիշու
հանգարտ ու մեղմիկ... (Գրք. 178)

ESPOIR POUR L'ARMÉNIE

VOYAGE EN ARMÉNIE ET AU KARABAGH
DU 6 AU 16 JUILLET

Logement en hôtel 3 étoiles en pension complète
Visite des sites historiques de l'Arménie et du Karabagh
— Lac Sevan, Khor Virab, Guéghard, Garni, etc... —

Prix 1550 euros
Serge Kurkdjian, tél. : 04 91 77 23 44
Email : serge@kurkdjian.org
www.espoirpoullarmenie.org

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris

Siret : 571 027 317 000 15 — Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

Directrice : ARPİK MISSAKIAN
83, rue d'Hauteville — 75010 Paris
Tél. : 01 47 70 86 60 — Fax : 01 48 00 06 70
Courriel (e-mail) : jharatch@aol.com
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա : Տար. 250 երթ. — Վեցամսյա : 135 երթ
Արամասիան : Տար. 300 երթ (Անկեղծիկ առանձին)
270 երթ (Շաբաթական առանձին) — Համալ : 1,20 երթ
Գ.Շ.Ս. 15069-82 E

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԵԱՒԱՐԵ ՄԻՍԱԿԻԱՆ (1884-1957)

ԵՐԵՒԱՆ

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲՈՐԲԻՒ

ՈՎ ԴԱՍԱՆԱԿԻ ՀԱՅՏԵՐԵՆ

Լ. ՏԵՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՎՃՈՒՄ Է ՊԱՅՔԱՐԸ ԵԱՐՈՒՆԱԿԵԼ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ՄԻՋԱԳԻՍՅՈՒՆ ԱՐՁԱԳԱՆԿՆԵՐ

Արի՛նայի շարժումը՝ երե-
կան խաղաղ որ մը անցող Մարտ 3ին:
Քաղաքէն վերջած էին Քալանի, Հեր-
կրումներն, բախումներն հաճե-
ր: Յայտնի կ'ըլլար որ հանրային ու
սեփական 36 փոխադրմանը կրակի
սրտան էր, կային Քալանած քաղա-
քի վաճառատուներ: Նախագահ Ռ. Պո-
ստանի ընկերակցութեամբ երեկոյն
բարձրագոյններն կը շրջէր քաղաքը, սուս-
գիւր համար մաքրութեան, նորոգու-
թեան աշխատանքներ: Բառնիկ դար-
ժաններէ ուժեր կը շարունակէին Հեր-
կրապաշտ պետական գլխաւոր չէֆերուն
ստիւն:

Հանրային հետառնելը կը հետափոխէր
նախորդ օրերու գէպերը, կու տար զա-
նազաններու հետ կատարած շարքա-
դրոյներ: Կը սփռուէր արտաքին գոր-
ծերու նախարար Լ. Օսկանեանի շարքա-
դրոյն ալ որ նշանակաւ կերպարանց որ
ժանօք պատահարներուն վրայ:

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նոյն օրը կը տեղեկացուէր թէ ձեր-
բարկուէի խոր արտա արձակումն է Լ.
Տեր Պետրոսեանի անցնելը Գործակցե-
լի, նախկին վարչապետ Հրաչ Բաղդասար-
եան: Չնայած արդիւնքի էր տեղե-
կացուէր թէ ձերբարկուած է նաեւ Խ-
րեկոյնի Յակոբ Յակոբեան, նախորդ
օր ձերբարկուած Մ. Մալխասեանի
նման հիշատակեան արձակումն ամ-
բաստանութեան: Ընդդիմադիր շար-
ժումին քննարկէր Ա. Մուսիկեան յայտա-
բարձր էր թէ այդ ձերբարկուիլներին
ընկալելու իրենցինքն քրտնիկան ա-
րարքներուն նոր մէկ հանդիսան էն,
նպատակ ունի դիտարկել շարժումն:

Ձերբարկուիլներու երեսփոխանները
Ս. Սարգսեանի դիտարկում Հանրապետ-
ական խորհուրդին շարժանքին
էն, միայնակ Լ. Տեր Պետրոսեանի ըն-
դիմ շարժումն:

Մարտ 3ին եւ 3ին Մարտ 1ի խորհու-
րիներուն ստորկապական յարձակումի,
Քալանի, զորութեան ամբաստանու-
թեամբ շուրջ երեք տասնեակ անձեր
ձերբարկուած են:

Բառնիկ ժամանկ տուող պարագայ
մէկ է զոյգուած ապրանքներու, տեսա-
կանին, յանցանքներուն մէջ մասի պա-
րագային այդ ապրանքներ կը կտն-
տանգուէր, մանկանան անուշ, ծը-
խախտ, իւրեք, հաշտան, կոնֆետ,
սուրճ եւն: Գողջող քրտնած է ու
կողջողը պիտի արտադրէ:

ՍՊԱՆՈՒՄԱՆ ՈՍՏԻԿԱՆԸ ՅՈՒՆԱՐԿԱՆՈՐԹԻՒՆՆԵՐ

Մարտ 3ին տեղի ունեցած է խալով-

թիւներու, ընթացքի պայմաններ տա-
րիւններն արդիւնքն զէմ բողջելու հա-
մար Հովիթ Քալանեանի յայտարարու-
թիւնը: Արտադրութեան ներկայ կըսած
է նախագահ Ռ. Բաղդասար: Զու՛ հաւա-
կանի յետ մասնու շնորհած է մայրիկ
կուտմ:

Լ. ՏԵՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ԵԱՐՈՒՆԱԿԵԼՈՒ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԻՔ

Փետրուար 19ի նախագահական ընա-
րիւններն արդիւնքն զէմ բողջելու հա-
մար նախաձեռնած ցոյցներուն յանդեմ
կառուարուող զարգացումներէն է Լ. Տեր
Պետրոսեան յայտնած է թէ հրամա-
նած չէ ր ատարիլութեան և պայքար
պիտի շարունակէ մինչեւ ներկայի դեմ-
ադրութեան անկողն: Ան բառն է թէ
կատարուած էր իրեն շարժումը վարձ-
րեկուի նպատակ էր հետադարձը, բայց
չէին վարձար առաջդրոյնն ու ոճրաբե-
այս իշխանութիւններէ: Պիտի շարու-
նակեն իրեն ընթացքը Մարտ 20ին կըս-
ք: Իր վրէժ դրած ըլլալ հաշտուած ար-
տախորդ վիճակը: Հաւանական նկատու-
մ է նաեւ ցոյցից կարճաժամկէ այլ զա-
րգանքի մէջ, քանի որ արտախորդ վի-
ճակ միայն երեւանի համար է:

Ինչը, ինչպէս մտածել է, գիտած էր
Սահմանադրական աստիճանի, պատճառ-
ով, որ լեզուայ յայտարարուի ընտրու-
թեան արդիւնք: Նույնիսկ գիտած էր
այ կատարած էր պարտաւոր իրենց
Քիւնիտու մը: Տեղեւն Կարապետեան:
Երկու դիմումները միասնաբար օրտեր-
քի իր վրէժ կ'ըլլային Սահմանադրական
աստիճանի Մարտ 3ի աստատան նիս-
տին:

ՆԵՒԻՆԱՆՏԱՆ ՄԱՐՈՒՆԻ ԿՆՍՈՐՏԻՒՆԸ

Մարտ 1ին 20 օրեան համար յայտա-
բարձրած արտախորդ վիճակը կարգ մը
անձամբարկուիլներ կը ընէր լրա-
սփաններու աշխատանքին: Հնչ բառած
էր Զանդուղանի լրատուութեան մի-
ջոյններ կողմէ պատճառն էր ներքա-
րդական շարքերի անցումութեամբ հրա-
պարակութեան կարող են իրականաց-
ել յայտադրուի պատճառն մարմիններ
պատճառանք տեղեկատուութեան աս-
մաններուն:

Այս սահմանափակումը Քերկերուն մէկ
նորոգ միջոց էր ընտրելու ուղղակի լու-
նայ տարբերակ, փոխանակ համակարգի-
լու միայն պատճառանք տեղեկատու-
ութեամբ գտնուած: Արդեւ, լրա չէին
տեսնել ՍԽՆ-ու հրատարակութիւն-
ըն յոյս էր տեսնել, չ'ըժ մասը կը
պահէր միայն համադրանքին տարբե-
րակի: Ուրիշ խալով, այն ինչպէս ըլ-
րապիւրջը, զարգեցուցած էին իրենց հա-

մացանային հրատարակութիւնը: Տեղ-
գոր կը պահպանէր բնական ընթացքը,
կըն:

ՊԱՏԱՐԱՐՆԵՐ ԴԱՍ ԿԸԼԱՆ

Աղբյուրի Ժողովի Մարտ 3ի յատուկ
նիստին նախագահ Տ. Թորոսեան անդ-
րադրած է երեսնանի վերին դպր-
ւերուն. ապա բառն է թէ անոնց պէտք է
դաս մը ըլլան բոլորին: Բացառու-
մ է թէ էլիսանութիւններ արտախորդ վի-
ճակ յայտարարելու տարբեր ընկիւղ չու-
նին, քանի որ չէին կրնար Քալանի
որ Լ. Տեր Պետրոսեանի կողմնակիցն
էր իրենց յայտարարութիւններ ծաւա-
լէն անարգել, անբողջ քաղաքէն մէջ:

Տ. Թորոսեան պատճառն էր պատա-
խանաւուն նկատած է Լ. Տեր Պետրոսե-
անը և համախոհները, որոնք ներկայի
զարգացումն անաշխարհ են իրենց
սերմանած աստիճանում ու ցատումով:
Առեկոյնից հետեւած է 1996ի իրենց
պարտութեան, ըստ Աղբյուրի Ժողովի
նախագահին: Տ. Թորոսեան խոստա-
նած է նաեւ թէ երկրին մէջ կը յանձն
անցընէ շարքեր, բայց ոչինչ կրնայ ար-
արգանքի աստուծոյն աղբյուրին յի-
շները, ուստի կանոնութեան կրակելու աս-
րարքներ:

Փետր. 19ի ընտրութեան յանդերձ
զարգացումները դիտարկել միջին կ'ըլլային
նախագահ Ռ. Բաղդասարի ու ինչպա-
յին կարգակարգութիւններուն ներկայա-
ցուցիչներու երեսնանի հանդիպումն-
քու: Առեկոյն կըսած է պարագայն երե-
պական Միութեան Հարապաշտ Կոլի-
պի յատուկ ներկայացուցիչ Փ. Սիմեո-
պիւր, Օ. ԽԱ. ՄԱ. Ի-ի ներկայի նախա-
գահին յատուկ ներկայացուցիչ Հ. Տա-
լիպիւրի հետ հանդիպումներուն:

Ռ. Բաղդասար, երկուցից ալ յայտարար
է որ տեղի ունեցած զգաւար է զարգա-
կանութիւն, կամ զարգացման հույզով
նկատել, այլ ուղղակի զբոնական յայտա-
գործութիւնն որ պէտք է մանրակրկիտ
քննութեան ինքն ըլլալ ըստ իր յայտա-
արարելու պատճառն, ըստ օրէնքներու
արտադրուիլութեան:

Մարտ 3ին Բաղդէն երեսն էր հա-
մար ԱՄՆ-ու արտաքին գործերու փոխ
նախարար ու Միւնիխ խմբակի նախա-
գահներէն Մ. Քալաք, որ նշանակաւ տե-
սակցութիւն, կ'ունեւար նախագահ Ռ.
Բաղդասարին հետ:

ՄԱԻ-ի ընդհանուր քարտուղար պա-
նախագահն է որ հետաքննութիւն մը բաց-
ել, երեսնի վերին խմբակներն ուժ
դիւրեւոր, սպանութեան պարագաներ
ճշդելու: համար: Նաեւ կը ուղղած է

պատճառները, շեղով. Հայաստանին
կը պահպանէր որ Կաշանցութեան զի-
ւանները բառայ: Բայց անոնց բացու-
լու պարագային զիւանները կարողա-
յին կարող մարդ պիտի չունենէր: Որովհե-
տեւ հայերին մասնագէտ չունենէր:

Նոյն սեսուրը շեղած է թէ Բաղդա-
սարին անցող տարի ԱՄՆ-ու Գոնիդ-
մէն հայկական բանաձեւի մակերեսու-
մը խոչընդոտելու համար անկի բան Ե-
րեւնի իրեն տարար նախան է. Երեւնի
պարտութիւն կ'ընկնէր անոնցին արտա-
քին, անկի օգտակար արդիւնք մնալ կը
ճշդել: Ինչ էր կարծի որ հայերին զի-
ւանադրութեան համար Հայաստանին
մասնագէտ հրապարակն զէմ կ'ըլլայ կա-
ռուարութիւնը, կեանքական նախա-
բարկութիւնը, կամ Բաղդասարն ուսման
հիմարքը: Հման պարագայն մնալ ըստ
նստած ճիւղը կարած կ'ըլլայք ճաշ
ան:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երեսնանի անցորդներ արձանագի-
նելը լայն տեղ կը գտնէր Սիւրիւրի կողմ-
նակցութիւններուն, քաղաքականներուն
մաս: Անկէ որ մասնագէտութիւն յայտնի
էր, կատարութեան և նախարարութիւն թե-
կաղող կուէր, յայտարարութիւններ կը
հրատարակէին:

Մարտ 3ին նման յայտարարութեամբ
էր հանդէս եկած էր Հայ Դատի Եւրո-
պայի գրասենիքը: անդրադարձանով
վերին օրերու զարգացումներն, կ'ըն-
դունէին ԱՄՆ-ն և երազական Մի-
ութիւնին կատարած հանդարտութեան,
երկիւստեանի սխալու կողմը: Կը շեղ-
ուէր յայտարար երազական Միութե-
անի զեղարկել ներկայացուցիչ Ռ. Սո-
րանյան ու Փ. Սիմեոնի յանձնառու-
ութիւնը, Հայաստանի մէջ ընկերային ան-
բարքը վերահաստատուի, շարքալակ
բարձրած կացութիւնը մեղքելու նպա-
տակով:

ՀԵ՛ր Հայաստանի Կերպարան մարմին
և Մարտ 3 թուականի յայտարարու-
թեամբ էր անդրադարձած էր նախորե-
կի երեսնանի իրադարձութիւններուն:
Քեղահանող օրերցութիւն և անթիւ
ոյակած էր կատարուածը: Ցուանցու-
թիւն յայտնած էր գտնուած շարքապա-
տութեան: Ապա երկու ուղղութեամբ հե-
տեւորական խալիքը պատճառն էր ա-
րացուցական անկարգութիւն հրա-
հանողները, կամահարկողները և
պատճիւր, բայց ինչպէս երկրին մէջ անկար-
գութեան, անարարութեան, բոլոր
պատճառներն և Հայաստանի զիւլ փո-
ղովորակարգութեան, մարդկանի իրա-
ւանքներու լրագրէլ պատգամութեան
համար վրայ:

ՀԵ՛ր պատգամաւորութիւն կը յայտ-
նէր բոլոր ուժերով թուելու այդ նպա-
տակին:

Մարտ 24 Կեղը. Վարչութիւնը Մարտ 2
թուականի յայտարարութեամբ էր Հա-
յաստանի իշխանութեան ճիշդական ըն-
տառութեանը զիւլոված էր վերադարձը,
իւլ պատճառն էր արտաքինութեան իր-
ւանքները իրաւունքները: Ապա կը
պատգամարարուէր փոխադր ցոյցարարու-
թեան զէմ կատարած զրոյնութիւնը,
կը պատճառները արտա արձակել շարքա-
յական բոլոր բանադրանքներ և վեր-
ջին օրերու բոլոր կարգադրանքներ, պա-
տաւարանաւոր կը նկատուէր միջապա-
յին գիտելու ընթացքը որ բաշխել և

(Շարք Գ-Ե)

ՀԵՌԱԿԱՅ ՀԱՐՑԱԶԳՈՅՑ ԱՐՄԷՆ ԱՅՎԱԶՁԱՆԻ ՀԵՏ

(Բ. և Վերջին մաս)

Հ.- Դառ հետաքրքրական է գիտնալ թե՛ ձեր խոյրը ի՞նչ արձագանք գտաւ խորհրդարանին մէջ: Վերջումի՞ք, բնաբարկումներու ատիւր Եղար ան:

Պ.- Հաւանաբար, խիստ կը դարձանայ, երբ ասոր Հայաստանի անվտանգութեան համար կենսականորէն կարեւոր այս հարցի խորհրդարանական լուծումներին ՀՀ Ազգային ժողովը պատգամաւորներէ թիւ մասը... բացալիկ էր: Մեր պատգամաւորները, հատկապէս, շատ աւելի կարեւոր գործերով էին զբաղուած...

Այդուամենայնիւ ներկայ էին ձեր շարք պատգամաւորները, պետական պատժեանները, յայտնի քաղաքական գործիչները, բազմաթիւ փորձագէտներ, հասարակական կազմակերպութիւններին ներկայացուցիչներ և ինքնակազմակերպութիւններ: Արձագանքի մասին նշեմ միայն, որ, յաճոյք օրը «Առաւօտ» օրաթերթում հրապարակուած նիւթին համաձայն, այդ երկրորդ լուծումներուն իմ կողմէր միայն էր, որից յետոյ նշելի են բոլոր ծախսաբաշխութիւնները:

Ի դէպ, 2006թ. Արցախին հիմնադրելին նուիրուած լուծումներում դաշինքում ներկայ էին 7-8 պատգամաւոր... Մենաբանութիւնները թողնուած են ձեռք:

Հ.- Կա՞մ արդեօք ֆալսաբանալ դիվիզիոն քրոմի առնուցիկ խորհրդակցելու համար երբեք իր դիվիզիոն մեր կարծիքին, վերաւորումներուն, տեսակէտներուն:

Պ.- Այո, կան, սակայն ՀՀ արտաքին քաղաքականութեան արցախում որոշումներ ընդունողները կարելի է մէկ ձեռքի մասնակի վրայ հաշուել և ինչ հետ այսպէս կամ այնպէս աւելցուողներն այդ թիւում չեն:

Հ.- Այս մարզի մեր լայնակներու ամենէն ընդգիծողներն են Ա. Բլեխանի կազմակերպած ձկնորսութեան նախագիծը, Մոխիրապ Սերատացի վարձարանին մէջ: Ի՞նչպէս բացատրել ամբողջ պատմութեանում վերնախախն ապստամբութիւնը:

Պ.- Գիտե՞ք, արդէն յայտնի են տակւորը, որ հնարաւոր չէ պատկերացնել մի օրեւէ Լեւոնը, որտեղ պատկանում պաշտօնական կարող է հակադասական քաղաքականութիւն: Իսկ Ա. Բլեխանը, լինելով Հայաստանի ամենախոյզը պետական գլոբալիստներէն, վարած է բացառապէս հակադասական քաղաքականութիւնով մասնաւորապէս Արցախի Սարգսյանի կազմում անհուն լուծումները: Իսկ ինչպէս ինքնուրուիկ իր քաղաքականութեամբ իրականացուող ապստամբ վարքագիծին ընդամենը հաստատուել է վերջիններս կողմից առցալիկ շահերն անընդհանրապէս իրարմբողները, ինչը օրեւէ արդարացուած ու բացատրուելիս չունի: Կարո՞ղ էք արդեօք պատկերացնել միայնակում պետական խոչորագին պայքարի մի տարեկան, որը գերեզմանի քաղաքային իր աշխարհային շրջանում քաղաքի Գորսիանի միայնակ իր աշխարհային մասին և նորն զարգացում կազմակերպել:

Վի, ասե՛ք, Պարսեան ԷՌԱ աշխարհային կազմակերպութիւնն օրեւէ հենց այդ կազմակերպութեան անդամներէ ժամանակցութեամբ:

Հ.- Թուրքիոյ դէմ խեղճանալով, զիւրումի կեցումներով Հայաստանի ղեկավարութեան մեմբրները չէ: Միխիլի գնա՞նքը չարանակներն ալ բաժնակցել ենք անոր, նախ ընդհանրապէս, ապա նախկին ձեռնարկներով շերիկստորեանք արգաստանի և միայն թրքանալստ փորձերը: Ի՞նչպէս հասկնալ իր իրաւունքէն այսինքն դիւրաւ երաժարելու, պիտարկելու, խեղճանալու այս երեւոյթը:

Պ.- Ողջճանալը դալիս է Հայոց պատմութեան հետ մերտակցութեամբ, Հայաստանի տէր կառնելուն կամ իր քաղաքականութիւնը, հայրենիքի կարգադրել իսկ տարածքային իրաւաբանական իմաստով այս ընդունումից, ուժամբ անալիզարարուածից, օտար ուժերին անհաղթելով լինելուց և նրանք անհաճախելու կամակարար դառնալուց: Համաժամուէր թէկուզ այն, ինչ տեղի ունեցաւ Սերիկստորեան Բաւոյնի անկախութեան հռչակումից յետոյ: Բաւոյնի լատ նման է մեր խորհրդակցութեան: Հայոց հայրենիքի այդ տարածքից Հայերը թափառելու ու դուրս են մղուել և այն Հայաստանից օտարուել է: Սերիկը գիտեն, որ այսօր իրենք էլ իմանալ չեն երաւարարելու Բաւոյնի, քայքայելու մարտի իսկ չենքցում հրաժարուել իրենց ընկի տարածքները: Եւ քաղաքականապէս վատ են պահում Բաւոյնի պատգամները նպատակը: Իսկ ձեռնարկում Լաւրիանին արդէն գրեթէ մտադրութեան է մասնակցել, յամենայն դէպ, քաղաքական մակարդակի վրայ:

Հ.- Դերերու ինչպիսի՞ք քայլերում պիտի թիւրքարդի հայրենիքում Հայաստանի ու Միխիլի հետաճումները, Թուրքիոյ ներս մեր հարցին հետապնդումներն են:

Պ.- Ես սկզբունքորէն դէժմ եմ Հայաստանի և Միխիլի տարբեր իրաւաստիներ և օրակարգի ունենալուն: Իրականում, ամբողջ Հայութեան նպատակները նորն են՝ հայրենիքի մարցում, հայրենիքի և նրա շուրջը համարում: Կարող էք դէժմ եմ Արեւմտեան Հայաստանի նորահայտ, արհեստականօրէն «էլիտարիստներէ», «կաւտ վարութիւններէ» կամ «ազգային իմպերիալիզմէ» հաստատման ու Ստամբուլ մէջ, գործունէութեանը, որովհետեւ ապագայի կաւտարութիւնները նոր պատմութեանը և օտար ուժերի միջնորդութիւններով լրացուցիչ հնարաւորութիւն են տալու: Արեւմտեան Հայաստանը նոր չափով արեւելահայերի հայրենիքն է, այնպէս, ինչպէս Արեւելեան Հայաստանը՝ արեւմտահայերին: Հայրենիքը մէկն է և անբաժանելի. այն իբր արտաւարական, նպատակներով երկու կամ աւելի մասեր բաժանելու ոչ միայն թաւ է, այլև վտանգաւոր:

Միայն Հայաստանի հանրապետութեան ընդունակ միջազգային աստղագիտութեամբ պատմութեան ներկայացնելու հայութեան ինդիկները

իրեն միջազգային քաղաքական համակարգում ամենաբարձր կարգավիճակ ունեցող տարիքի պետութիւն: Վաղ թէ ոչ Հայաստանի «անարապետութիւն» նախնական է Հայիական հարցի լուծման ողջ պատմականատուութիւնը, վերաբարձելով Լաւրիանի և Արեւմտեան Հայաստանի պատգամներին հարցերը քաղաքականապէս իրապաշտ անալիզներով ու ճիշդ պատմութեան դիմաց փորձառու պատմականապէս: Միխիլան ըրեալուող մեր հայրենակիցները կարող են այս պաշարին ժամանակցել ամենաբարձրագոյն միջոցներով ուժերով, սակայն միշտ ինքնով, որ հայութեան ապագայ նախնական իրաւաբանական հարցին ամբողջ պետութեան ունենալ է:

Արտերկրում հայապահպանումը ինքնակազմակերպ լինել է կարող: Միխիլանայութեան զոյգապահպանման վրայ նպատակով սեփական հարցերի թույլ անկախ պետականութեան հովանու ներքոյ վերափոխուողներն է, այսօր՝ այսօրուայ Հայաստանում (այն ամբողջ տարածքում, որը հայկական դիմումը ուժերի վերահսկողութեան տակ է), յետագայում՝ օրցոյց և պատմական Հայաստանի արտապատկերի այլ համաժամանակներ: Հայրենիքում մշտական ընդունութիւն հաստատել է այն միակ ու զիւրաւոր քայլը, որն իմանալի է հակադասութիւններով աղաղակ արմատական ու մշակութից հեռացած անկախահայերի մշակութապէս վերահայացելը՝ ընդամենն այսօրուային նրա սերունդներին Հայ մնալու:

Հ.- Այս առիթն պիտի ուղեկիմ մամբարտը մեր ամենի ու մեր ընթերցողներու մամբարտին միջկենսադրական գիծերով, նախապատկերներով, այն տարած գործունէութեամբ, յառաջիկայի ծրագրերով:

Պ.- Յուշով եմ աւելի մօտից կը մանրամասնեմ Արցիլի սկզբին, երբ զատարատութիւնները շարքով կ'աչցեն ձերմախ: Մինչ այդ տարրեր ներկայացնում եմ համառօտ կենսադրական:

Տոքթ. Արմէն Այվազյանի ձեռնարկով աղմուկարարական կենտրոնի տարեկան է: Նա նաեւ Մաշտոցեան մասնաւորարարի աւազ գիտախորհուրդ է և Հայաստանի ամերիկահայ համալսարանի քաղաքականութեան դասախոս: Գաղմագիրութեան իմանումն է 1992 թուից, քաղաքականութեան տարբեր 2004 թուից:

1992-1994 թուականներին աշխատել է որդէս ՀՀ նախագահի օգնական, ՀՀ արտաքինաբարձր խորհրդական, Եւրոպայի Արմատարութեան և համադրականութեան ինքնակազմակերպութեամբ ՀՀ պատմութեան գործող ղեկավար (Վիլենա): Մասնակցել է ՆԱԿՀ Միակից իրարի բանակցութիւններին: 1994թ. զբոլուել է գրական և հասարակական գործունէութեան: Ծաւելով Գաւրիկ/ԱՐԷԽ-ու Ժողովարարի անուն ամերիկեան և Արեւելահայ Օնտարիոյ անուն յունական կրթութեանը՝ աղմուկարարական հարցերի դիմող շուրջ 2 տարի ուսումնասիրութիւններ է կատարել ԱՄՆ-ի Միլուոուի և Միլանիքոր համալսարաններում, Եւրաստանի գիտահետազոտական կենտրոններում: Տոքթ. Այվազյանը բազմաթիւ դասախոսութիւններով հանդէս է եկել արտասահմանեան համալսարաններում, միջազգային գիտախորհուրդներում և Միխիլի համալսարանի կենտրոններում:

Նա աշխատել է նաեւ Հայաստանի ամերիկեան համալսարանի Քաղաքական

քաղական հետազոտութիւնների կենտրոնում՝ որդէս աւազ գիտական երեսանի պետական համալսարանում՝ որդէս պատմութեան հրապարակ դասախոս և Հայաստանի անդալստութեան կառավարական կազմակերպում որդէս քաղաքականութեան փորձագէտ: 2004-2005 թուականներին եղել է Եւրոպական յանձնադիւղի հովանաւորութեամբ գործող «Եւրոպական հայաստան» կուռաւոյցի իրաւաւոր իրաւական և առցալիկ պայմաններին դէժմ՝ ծրագրի ղեկավար:

Տոքթ. Այվազյանը մի շարք գրքերի և բազմաթիւ գիտական յոլաւանների հեղինակ է: Մտերի նշան են նրա հեղինակած և խմբագրած գրքերը:

1. Հայիական ինքնութեան հիմնարարներ. քանակ, լեզու, պիտութիւն (2007)

2. «Հայրենասիրութիւն» մասնաւոր, հատոր Բ.: Ուղղակապութեան և անտարտութեան հարցեր: Այլապատկերներ ժողովան: Միխիլ, խմբագրել և ներմուծութեան հեղինակ (2007)

3. «Հայրենասիրութիւն» մասնաւոր, հատոր Բ.: Հայաստանի քաղաքական տարածքը և Արցախի հիմնադրութիւն: Վերաւորական և փաստագրական նիւթերի ընտրանի: Կազմող, խմբագրել և ներմուծութեան հեղինակ (2006)

4. Հակահեղինակներ աղմուկարարական միջազգային փորձը, գիտական նիւթերի հատորներ: Կազմող, խմբագրել և ներմուծութեան հեղինակ (2005)

5. Հիմնաւորներ Հայաստանի ազգային անկախութեան հայկական քաղաքական: Մասն. Ա. (2003), Չոր լրացուած և մշակուած հրատարակ (2004)

6. Հայոց եկեղեցին ԺԸ. դարի հայ պատգամաւորական շարժման բաւոյնները (2003)

7. Մարտի 18 լեզուն և աղալանութեան սկզբնաւորումը. հայկական և եւրոպական սկզբնաւորներին համեմատական ընդունութիւն (2001)

8. Հայ գիտարարականութեան պատմութեան ժաւրակներ, 4-5-րդ դարեր (2000)

9. Հայաստանի պատմութեան լուսարարութեամբ ամերիկեան պատմութեան մէջ. ընդունական տեսութիւն (1998)

10. Հարադրական հակադասութեան կարգադրութեան և Հայաստանի Եւրոպական անկախութեան իրեն (1998)

11. The Armenian Rebellion of the 1720s and the Threat of Genocide Reprint (1997)

«Տեսակցեցաւ»
Ա. ԹՈՒՐԿԵԱՆ

DVD reçois
D'ARMENIE EN ARMENIE
film d'Edouard Vartanian
texte de Jean-Pierre Mahé
Réalisation et illustration musicale
Arto Pehlivanian
Espace Culturel Tebrotzassère

(Շաբ. Ա. էջ 6)

զամ էր կեցիներն եւ յետագայ ժամանակին: Յաղաթարարութիւնը կրակաբեր ժաշտը կարգադրեալու պոռոտ տարազումով մը:

ՈՍԽԱՆՈՒՅԻՆ ՊԵՏԻՆ
ՀԵՌԱՏԵՍԻՒՄ ԵՆՈՅԻՐԸ

Մարտ 3ին խոսիչով հետախույնին, տակիանութեան զոյգերու, սպայակոթի պնդը Գեղամ Պետրոսեան, տնտեսականութեան Մարտ 3ին զեպերուն: Եւսմ է թէ կըր երեւանի հարցուն կարգէ կանանց ապահովելու հարցը ծագած է, անհնազանդ պնդումով է իմանք ռեալիզմ մասնակերպ, զանաւորով ու սպորտաբանով: Բայց կըր Մարտից պոռոտային վրայ պիտոյանքունով վրայ քաշել, երկարիկ երկր ինտելի կուր հրաշքէն կրկն ու բարձրանաւ: Եւսմ է, անհնազանդ կըր կապել, պատեկներ, ունեցում է, լուրջ թելով վերաորերն, իմ քաղաքն են եւ, սպորտական կարգը պնդում աւելի լուրջ զեպերով:

« Գառնէնէնքի ալն կողմում գտնուող

ՕՐՈՒՒՆ ԴԵՊԵՐԸ

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՊԱՆԸ, հակառակ աւելի քան 110 միլիոններու եւ քանի մը հարկեր վերադարձու, կը խորհրդ արշաւանքի մը գաւին Մարտ 3ին, իտալական թաղականները կը դրոշմէին: Թէլ, կըրեանք ընտրել շուկան: Արդարեւ, Օլմիթ լուսն էր թէ յարմարութիւնը կրնայ լուսն աւան վերադարձնել: Համար յարգում է զմարի քաղաքէ մը վերանել իտալական Ալֆրեդի քաղաքէ, որու ընտրելները, սպորտի տակ են արդեալներուն շրջաններու պատճառաւ: Մարտ 3ին, ԱՊԵ արտաքին նախարարութիւն Մերձագիտը Արեւելք մեկնում էր եւ տակաւնորթներին կընենար Օլմիթի եւ Ալպային հետ:

ՎԵՆԵՑԻԱՆԻՆ, ԷՐՈՒՆԻՐԻՆ եւ Գրոմոնցի յարաբերութիւնները վաւարարեցան են եւ կըստի նշանիկ թէ Գրոմոնցի նախագահին որոշումը սպորտեան: ՅԱՐԷԻ ԹԵ 2ը կըրանք ընտրական շաղկապէ վրայ, պատճառ կըրն է որ կարգութեան ծածկանք: Արդարեւ, ըստ պատճառն Թուսի Թէլըն իշտիւնով ունէր Ծրանային հետ այ եւ իտալ կար որ 12 պատկաններ են արտա արժանիքին, ի շարք արժեք Ինկիթա Պէթմար: Այժմ այլ զործողութիւնը ծախսեցան է:

ՄԱՐՇԱՆԻ եւ արեւմտեան թաղականի զեկաբաններ ծորաւորներին Մեղկիւնը, քննարկով հանգիծ թէ աւել թան կանանցար չէր քուչարկութեան մէջ, ոչ ալ կարծեալկարուտ ընտրութեան: Մարտից կը ծորաւորութեան մէջ չեւտում էր նշանիկ Մեղկիւնի շնորհիւ յաղթանակով: Տեղաւնի վրայ (Մարտի) Ա. Պետրոսեանը ցոյցերու, փորձեր եւ զան են, թայց սպորտականութեան ունեւոր զգացան են ըրոր նախաձեռնութիւնները:

ՄԵՏԵՆԻՆ նախագահուին՝ Լ. Փարիցի կըրաւ տակաւին Մետաղաբանութեան միութեան որ, վերանել համար, զրուսած էր նախագահին մէկուկէ միւրու, եւսմ շատուցում: Մտնով է որ ծաղըք մեն զայնակողութեան տեղեկած էր, քանի ինքնական՝ Տեղի Կոմիտէ-Ունեւոր թնտեսութեան տակ էր Լ. 19 միլիոն կըրա ալ ծախսած էր հաւան են ստոր հաւան այ շարք: Եւր նախագահը յայտարարած էր Մարտ 3ին, որ ի վերջին հատուցում մը պնդել է տրուի անկէ որ 15 տարի աշխատած է: Մանկամարտութիւնները պիտի տրուէին յետագային:

ՅԱՐԵՍԻՆ ԵՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՍ որոնց յաւաքերութիւնները վաւարարեցան էին վերելք, բարեկամութիւն ըրնան էր Ծրանային տակին Մարտ 3ին, Մարտից կըր Ա. Մերձագիտի հանդիպումին տակին: Դրախտը, տարակարծութիւնը կը վերաբերէր Մարտիցի ծրարացման Մեղկիւնականութեան: Երեւանից են յայտարարած են որ Եւրոպայի միւս անդամներ

ունեցան հետ եւ երկն են եւ մարտի պոռոտով, կըր-կողքի պատշաճանէ շարկին հարկ ստանանները: Զարմանում են. Ինչը երաջկ զրոյց կրակել ինք վրայ, զոյգներին, զմասնակերպ վրայ հարց տուած է Գ. Պետրոսեան: Ապա զրուցալուսած է: Ետտիկանային, զորքերի արշաւը անհնազանդով, շարկանից միւրեն հրամանատար, ին են վնասաւնութիւններ տուել կըրա պատասխան իւրաքանչիւր անդրէն զայն:

Ռ. ԳՈՐԱՐԵԱՆ ԵՆՈՅԻՐԸ
Մ. ՏԵՐԻԵՐԵԻԸ

Նախագահ Ռ. Գորարեան Մարտ 2ին ծորաւորացման էր Ռուսաստանի նորընտիր նախագահ: Իր ուղեքին ինք անընդհատ զարման էր թաղական ուղեգրական այն զորքերիկանութեան որով միացան են երկր, երկրները, հաւե. փորձարար զորքականութեան: Ռ. Գորարեան մարտն է որ նոր նախագահը առաւել ուրաքանչիւր յարեկանութեան կարգիւ: Հայաստանի ու Ռուսաստանի միւրեն:

այ կըրան ծառանկել են իրենց զարգացմանը պիտի զարարագրեն: Մարտից են Մերձագիտի ծառանանութիւններ չեն ուրաքան:

ԻՐԱՆԻ նախագահը Ամանաթեմատ, որ մեն պատկանելով ընդունում էր Պոլսուտ, մասնով տակաւին մը ընթացիկ յայտարարած է թէ Իրաքի ժողովուրդը զգուստ պայմաններու մէջ կարգի թայց պիտի յաղկող յաղթանակին եւ վաղը կը երկրի յարգական երկր մը պիտի դառնա: Ամանաթեմատ է Ամերիկան որ նըպաստած է աւաքելուսկան Միւրեն, ընտրել մէջ: Պետք է Ամերիկացիք հաւանակն, ըսած է հաւե. Ամանաթեմատ, որ երաջկ ժողովուրդը չի սիրել Ամերիկան: Բայց Պաշի համար Իրան անհնազանք փառանք է մէկուկային հաւանակաւնութեան համար: Միւս կողմի, Մարտ 3ին, Ապահովութեան խորհուրդը պատահան նոր ինքնակն ծնող տուած է Իրանի դէմ, որ կը միւր վերջ տալ հիւրականի իր ծրարելուսին:

ԹԻՐԱՆԻՆ ԵՆՈՅԻՐԸ ԵՆՈՅԻՐԸ հիւսիսային Իրաք, տարբեր արդիւններու պատճառ կըրն է ըստ կողմերուն: Արգարեան, ըստ Թրքական թաղականի՝ 270 փերա շահարկելներն սպաննուած են եւ ուղեգրական թաղականի կարողանք ծարուանող կըրն են: ՓԲԲԻ համաձայն այ, Բիւրսերը միայն 5 հարկ կործանեցան են եւ 130 Թուրք զինուոր սպաննուած: Հայաստանը կըրն կործանուած տուած արդիւններն այ չեն համապատասխանը չնմարտութեան: Ինչ որ թայցալուս է այն է որ Թուրքերը նըպաստուած են ամերիկեան տեղեկութիւններէ՝ իրենց զործողութիւններուն համար եւ Թուրքիայ ընդգիտութեան պարզուրդին Տեղի Պաշայ զոյգն է որ Թրքական զործողութիւնը ընդհատուած է ամերիկեան հնուրի հետեւանով: Ան կըստեղծ էր ամերիկացիք ուրեք լուսն մայցին Իրաքէն չեւտում էր Գառ յարմարեւաւ, արդիւն հանդիպացան հիւսիսային Իրաքի Թրքական զործողութեան:

ՊԱՐԱՆԱՌԻՒ Ֆիդէրան նախարարին զերանտուին Սոփիք ծնուրիկ 71 տարեկանի մահացած է թիւրքին մէջ: Նախագահ Ռ. Գորարեան Մարտ 3ին հանգիտ մը ցարակութեան յայտարարած է անոր ընտանիքին:

ՄԵՐՁԱԳԵՆ

ԿՈՒՄԱՐԱՐՈՒՄ Ե. ԲԱՐԱՇԵԱՆ
ԵՆՈՅԻՐԸ ԱՆՈՅԻՐԸ

Փետր. 23ին Գորարեանի մէջ կը ծանր զարգացողի արարական մրցումի զմ զինաց կըրն են պերկել Ռ. Ուրիկ եւ 23 տարեկան Եւրի Բարսեւան, որ Թուրքական թաղականի եւ հանդիս կըրա Ուրիկանից զրուցի տակ: 3500 արգարեան հետեւած է ուր ռուսաւ տեւած

Մ Ե Մ
Ս. ՅՈՒՆԱՆԱՆԵԱՍ-ՄԿՐՏԻՔ
ՓԱՐԻՔ

ՌԻՐԱՐՔ, Մարտ 9
ԼԳ. որ Մեն Պաշայ
Հիւսիս՝ խաղաղական եւ հանգստան
ծածկութիւններ:
Սկիզբ ծածկութեան՝ ծածկ 18ին:

ԿԻՐԱՐՔ, Մարտ 9
Ջ. Կիւրակի Գառաւորաց
Գառաւորան կիւրակին
Գիւրեւանի եւ Առաւտան Արեւադայի
ծածկութիւն, գառարազ:
Սկիզբ ծածկութեան՝ ծածկ 8-30ին:

ՀԱՐԱՆԱՐԵՆԻ ՏՈՂԱՍՍ

Հարաւային Ծրանային Հայաստան-
այց Առաքելական Եկեղեցւոյ Հիւսիս
ծածկութեան ծածկ 17-30ին:

ՌՈՐԱՐՔ, Մարտ 7
Ս. Առաւտանին եկեղեցի (Երմ)
Կը քաղաքէ:
ԿՈՒՄԱՐԱՐՔ, ՅՈՒՆԱՆԱՆԵԱՍ
20ԻՐԻՔԱՐՔԻՆ, Մարտ 12
Ս. Փիլիքի եկեղեցի (Լա Սիւրա)
Կը քաղաքէ:
ՊԱՐԻՔ, ՎՐՔ. ԱՆԵՏԻՔԵԱՆ

ՌՈՐԱՐՔ, Մարտ 14
Սրբոյ Թաղաւորաց Մարտ եկեղեցի
(Մարշալ - Փրատո)
Կը քաղաքէ:
ՎԱՐԷ ԲՆԵՆ. ՀԱՐԱՆԱՐԵՆԵԱՆ
Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

Պ Ա Հ Ք
Ս. ԳԻՐԻԳՈՐ ԼՈՒԻՍԱՅԻՐԸ
ԵՆՈՅԻՐԸ

ՇԱՐԱՐՔ, Մարտ 8
ՏՈՒ Ս: Գրիգոր Լուսաւորին մերթ
տակաւի յարգանքն են ծառանկել
Գառարազ՝ ծածկ 10ին:

ՍՈՒՐԻ ՅԱՎՈՐ-ԼԻՄՈ

Ի զիտութեան Լիոնի եւ Լիւն Այլի Շեր-
նի հայ հասարակութեան՝ Լիոնի Սուր
Յակոբ Մաշը եկեղեցւոյ մէջ Մեն ՊԱՇԻ
ամբողջ շրջանին ՅՈՐԻՔԱՐՔԻՆ երկ-
րներ ծածկ 5ին, հիւսիսի խաղաղական
եւ հանգստան ծածկութեան ծածկներ
է կառարանի հետեւալ ծածկանկարը
ցով: -

20ԻՐԻՔԱՐՔԻՆ, Մարտ 12ին:
Իսկ Արեւադայի ծածկութեան
կը կառարանի Մեն Պաշի Կիւրակի-
րան գառարազին տակով:
Ծածկութեան՝ ծածկ 8-45ին,
Արեւադայի՝ ծածկ 9-45ին,
Գառարազ՝ ծածկ 10-30ին,
Գարգը եւ հարկանդիտով՝ ծածկ 11-45
ին:

ՇԱՐԱՐՔ, Մարտ 8
ՏՈՒ Ս: Սրբոյ Գրիգոր Լուսաւորին
ծածկ են ծիրայի
Իսկ առթիւ Լիոնի Սուր Յակոբ ծաղ
եկեղեցւոյ մէջ, առաւտան ծածկ 10ին
գառարազ կը ծառանկել խաղական
թայց: Իսկ ՎՏԻ ուրդներին
անթիւնային յետա զարգացիլ կը փա-
նի:
Գառարազ կը ծառանկել
ԻՍՍԱՆԱՍ. ԲՆԵՆ. ՀԻՔԱՐՔԻՆ

ESPOIR POUR L'ARMÉNIE
VOYAGE EN ARMENIE ET AU KARABAGH
DU 6 AU 16 JUILLET
Logement en hôtel 3 étoiles en pension complète
Visite des sites historiques de l'Arménie et du Karabagh
— Lac Sevan, Khor Virab, Guéghard, Garni, etc... —
Prix 1550 euros
Serge Kurkdjian, tél.: 04 91 77 23 44
E-mail: serge@kurkdjian.org
www.espoirpourlarmenie.org

Les Activités du Mois de Mars
du Centre Culturel Sahak-Mesrop de Marseille
Directeur : Khatchig YILMAZIAN
CONCERT
du Chœur Arménien de Marseille
SAHAK MESROP
Vendredi 7 mars à 21 heures
à l'Abbaye Saint-Victor
Direction : Kh. YILMAZIAN
Au piano : Juliette YILMAZIAN
Solistes : Ani Conquet — Antranik Minassian —
Noubarig Derminassian
Au programme :
Komitas — Dikranian — Ganachian — Aprikian — Ekmalian ...
— P.A.F. : 20 euros —
Réservations : Centre Culturel Sahak-Mesrop
☎ 04. 91. 77. 84. 70

մրցումին որ աւարտած է հայ երեսու-
արդին յաղթանակով: Անոր յաղկալի
ծախ թուցիցի հարաւաններն տակ
նմարտը կըրն է զերմանցի մրցակիցը:

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE
ՏԵՍԻՐԻ մասնաճիւղ
կը ծածկան, թէ
Շաբաթ, 8 Մարտի երկուշաբթ
ծածկ 17ին 19:
Տեղեկի Հայ ծաղիցի տակ մէջ սպորտ
վրայ պատասխան թայց ՄԱՐՔԻ
պիտի ծախսի: ծառանկել զեկեղեցի:

ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ ԴԷՊՓԵՐՈՒՆ ԱՐԺԵՒՈՐՈՒՄԸ

**ԶՈՐՍ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԻ
ԱՆՁԵՌՆՄԻՆԵԼԻՈՒԹԻՒՆԸ ԶԵՋՈՒԱԾ**

ԹԵՐ ՈՒ ԴԷՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆԵՐ

Երևանի մէջ հանդիսարկութեւնը եւ շար-
քերանքը, սակայն չգրաւ զգալի չափ
էլ արտաւ իսկ արտադրութեան համար
գլխակէ մէջ Այլ Երևանցիներ մէջ հա-
մարձաբար եւ կատարելի Սարգիս Եւ
Կարապետեաններ: Բնակչ. յայտնաւ եւ
զիստար զատարկի Ա. Յովսէփեան:

Մարտ 46, լրացողներն իմ հանդի-
սութեւն մէջ, իմացաւ իմ արջ շունի մե-
ղման եւ շէնէն իմացաւ իմ հանդի-
սութեան թիւ գրաւութեան թիւ ունէլ իմ
մեծ ի. Ըստ յայտ արջերէն, Կարապետ-
եան եւ 48 արջապարկ եւ 117 ոտորկ:

Երկրորդ եւ 63 փորձարկութեան, թիւ
արջապարկ եւ 7 արջապարկ. Կարապետ-
եան արջապարկ եւ արջապարկ համար
մտաւոր մտաւոր, փորձարկութեան, թիւ
արջապարկ, 150 թիւ արջապարկ, Կարապետ-
եան արջապարկ իմացաւ իմացաւ իմացաւ
իմացաւ իմացաւ իմացաւ արջապարկութեան,
իմացաւ իմացաւ իմացաւ իմացաւ իմացաւ

Այդ քույրը էրևե քուկ տառած էն թի-
խովիկանուց՝ զորքուհուհուրը կար-
տախտառած էնն, մէկ կըրտիկ զիւս-
կարած: Ըստ ճարտարաւուստ առնելի
զարաւած տեղեկի, Բիւնիւնը, խոյու-
նիւնը հրահանգները բազմաթիւ խոս-
տաւորը քառած էն խոստորի, գլաւած,
էնն - աղբարտելով: Քիչախոսովիւնը
կարեւոր էր ինչ զով կը ըլլէր:

Գոտտախանովիւն 1. Տեր Կարտանիւնի
ծերբախանովիւն մասին Հարցանքներու,
ըխտաւոր զատախանովիւն է թէ նախ-
նիւն, Բիւնիւնը ընկալոր մէկ է եւ տախ-
տաւոր աւտիտալիւն էն կը յատախանայ
այդ Հարցը:

Հարց տրուած է նաեւ թէ դատախազութիւնը ունի՞ր բոլոր տունայնքերը այն 11 հոգիին մասին քրեիչ Մարտ 1ի դէպէս բը ներեալ - Մոսկուայ թոյնիչի կողմէ տուած են: Հերանք հըգմաս փուլում են: Ասեմ ըր ըրառապետութիւնը ոչ մի յանցադրում չի չարի, որ խուսափի անհրաժեշտ քրէական պատասխանատուութիւնից պատասխանած է և՛ Յովսէփ-հան:

Վ. ՕՍԿԱՆԵԱՆԻ ԱՍՈՒԼԻՍԸ

Նոր օրը մատուի աստվա մը ոտուած է արտաքին զորքերու նախարար Վ. Օսկանեան եւ: Ըսած է թէ միջազգային կապակցութիւնները զուտ մայուի են երկխօսութիւն շատաստելու հղ: Ինչդէն, Նալաստանի իշխանութիւնն էր արդէն զը ջանաւ կրճատել արտաւարը վիճակ պայմանաւոր:

Նախարար Ներսէս է Լ. Տէր Պետրոսեանի իր բնակարանին մէջ կարգադրուկ լլալու լուրերը: Ըսած է թէ վախ

Մեր անդրդիմանքը ապահովվեման ճանաչելու պահանջարկն արտահայտելու համար էլ պահպանվեցին պետական ծախսերի բյուջեի չէ կրեմք արտոնել որ ներկայ զանուկ փոխառուներու:

4. Օսկանիան անդրադարձած է նախորդ ևս աղբերանապակ կողմէն ճրագործութեան բնութարարութիւն փորձելու համար: Ըստ իր րոմագրարութեան յայտարարած րաւանքը սթրոմառած զինակիքները եւ քիշերի փորձերուն տեսակիտով սովորական նախընթացներէն տարբեր որակ ունեն:

Իր եղբակացու թիւնը այն եղած է որ
Հաբաստանի ներկայի կացութիւնը լուրջ
շահարկովի առիթ տուած է Սէրքիզանի
Հոն այն Հաշիւը բրած են որ Հայաստան
նի ղեկավարութեան ամբողջ ղալադուտ

Թիւնը կեդրոնացած է ներքին խնդիրներու վրայ եւ կրնան օգտուիլ ատկէ : «Սակայն, դա նրանց չի յաջողի» ըսած է Վ. Օսկանեան :

ՆԱԽԱԳԱՀԻ
ՄԱՄՈՒԼԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԸ. —
«ԵՐԿԽՕՍՈՒԹԵԱՆ
ՀՆԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԶԿԱՅ»

Նախագահի Մամուլի բարոյալուր Վ. Սողոմոնյան Մարտ 3-ին անդրադարձավ Հակոբյան կողմից միջև չաղաքանքի երկրորդական Տասնամյակին նի-
թին: Համ է թէ իշխանություններու և
Լ. ՏԳ Պարուսանքի երկրորդական Տա-
մա միջև ընդունելի, ճան ընդունելի
կարեն ընթացիկ տարեք բաժնի
կարեն ընթացիկ կալի, բայց բոլորն ա-
մբողջում է Լ. ՏԳ Պարուսանքի կող-
մ: Ինչ ու իր Հակոբյանքը բաղի
չալադարձանք թէ իշխանությունն-
Հեն Համաձայնության, երկրորդական
Հեն Համաձայնության ինչ կա ընդունելի

Մարտ 1-2ի զինվորանք պատահարներին ետք, ներկայիս Վ. Աղոթունյանը ունի ըստի որ զինվորներին էլ տանելը: Կը պատահեցնէ: «Որէնքի մամրող խրատով կ'ըսէր պատմաբաններն են մասնաճկեցները, ե՛ւ կամպանիայները, ե՛ւ հրահրիչները»: Ինչ կը վերաբերէ 1. Տէր Աղոթունյանին, մամուլի ճարտարները լսածու են: «1. Տէր Աղոթունյանը պէտք է զիտակցի այն պատասխանատուութիւնը, որ կրօմ է կար իրապարտութիւններ համար»:

ԶՈՐՍ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԻ
ԱՆՁԵՌՆՄԵԵԼԻՈՒԹԻՒՆԸ
ՋՆՋՈՒԱՄ

Ազգային փոփոխի Մարտի
կարգի շնորհիվ, անսպասելի գլխավոր դա-
մանակալ է. Յ.Պոփկեանի անսպասելի, ղե-
կավարչված զորան է շար երե-
րդամի անձնակալությունը Վանի
Հարցը: Այդ երեքտասանի թիվը՝ Մի-
նասելի Մակառիման, Սասուն Միգայի-
նան, Յակոբ Յակոբյան, Նաշատուր
Մուխոման: Դասուխաչի զինվոր
ընդգրկվել է նաև զանգեղ մեղադրվա-
նականի եւ քանդավարական շարքերը:
Բազմաթիվներ մասնակցել է 131 ե-
րկուսիներին 107ը: Առաջակեր թեթ-
քակրված է եւ շար երեքտասանի
անձնակալությունը Վանի:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՅԱՆՎԱՐԻ ԴԵՐՈՒՄԸ

[illegible]

Հայաստանի Զբոսաշրջության ալիք է՝ մարվելու սառած սառիք ձեռնարկ զուգընթացից ու պետությունը կհամարձակվի կատարել հրշ ամրագրվել, լիքն է՝ Զբոսաշրջության ալիքում կհայտնվի ամենի կատարողների պատասխանատվությունը և՛ 88% Զբոսաշրջության խումբը զ համապատասխան է Ըստ ինչ տարիքային խումբի թիվը վերհանելու ու վերահսկելու ինչպես խորհրդային, զարգացած ու վերահսկվող զարգացած ու վերահսկվող լուծվում է երկրորդական տարազանիք, այլև զբոսաշրջության ինչ կրթյալ խումբի լիքն է և երկրորդական զարգացում:

Երեք կուսակցությունները եւ վճռա-
կամութիւն եւ հետեւողականութիւն
յայտնած են մարդկային զոհերու պատ-
ճառ դարձած անկարգութեան կազմա-
կերպիչներն ու առանցքները ըստ-
յայտելու, օրհնելի մարդոջ խառութեամբ
պատժելու հարցին մէջ։

ՀՅԻՄ-ի ալ Մարտ 4ին զօրակցութիւն
դրածսն է արտաքին գիշակի հռչա-
կութիւն, Լ.Տէր Պետրոսեանի ի նշանա-
յտընդորսական բողոքները Համաբախ-
շպետեանի Հարուանքի փորձ: Հաղոր-
դաբար լինամք մը, այս կէտէն շատ բա-
ւական է նաեւ ի՞նչ անցեալ չարութիւնի
երեսնան մահաբեր ընդհանրանքը Լ.
Տէր Պետրոսեանի կողմէ ամիսներ անա-
կալամիւսկրոտան ընտադրութեան մը մաս
իկ կայսքիին:

Նոյն օրը անկատ յայտարարութեամբ
մը «Ժառանգութիւն» խմբագրութիւնը
(Քաֆֆի Յովհաննէսեան) խտառգոյն
դատարարած է «Մարտ 1ի վաղ առա-
ւօտեան երեւանի Աշատութեան Հրա-
պարակում, ապա յոյն օրն ու լոյս Չի-
ղիւրք երեւանի կենդանոս խաղաղ ցու-
ցարարները նկատմամբ ոչ Համաբոժէր ուս-
անթոյլախմբութեան ծալրայեղ ուժի դո-
ժաղայնութիւնը :

[illegible]

«Փառանդությունները անթույլատրելի կ'որակվի խախտման որդւ չընտաններուն ներկայի կացութենէն աճին զմով յազ-
թական դուրս գալով մուրցըն: Յայտա-
բարութիւնը կ'աւարտի երեխայաննե-
րուն ուղղունը կողով մը՝ «Զախտորդ-
պահն չդառնալ՝ մեր Ժողովրդի վերջ-
նական վիճի անգնառնի խորացման
մասնակցը»:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆԻ
ԴԱՏԸ

Մարտ 4ին Սահմանադրական ատես-
նը սկսած է քննել Նախագահական ընտ-
րությունն արդիվելու չեղելի յայտարարե-
լու զրգիղ դիմումները. անոնք ներկայա-
ցած էին 1. Տէր Պատմաբանի և երկ-
րորդ թեկնածուի մը՝ Տ. Կարապետյանի
կողմէ: Նկատել սկսած է Մարտ 1ի դէպ-
քանոր զանգերն յիշատակին պահումս
պայրելան մը լուրեքեմար:

1. Տէր Պետրոսեանի եւ Տ. Կարապետեանի կողմէ նիստին ներկայ գտնուած են իրենց լիազօր ներկայացուցիչները եւ փաստաբանները: Առեանը յայտարարած է թէ նիստը կընայ տեսագրուիլ եւ հեռարձակուի:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

⌘ U. 6. 1. U. 2. S. 1. 1. 1.

Գ. ԴԱՅԱ տեսնուած է Օմբրբի և Ալպարտի հետ եւ շարք ժամած է որ քանակցութիւնները վերադիւրի Բարսէլի և Պարտիզներու հետ: Ինչէ: Կը թուի ստահանի, որ Բարսէլի պատարագն է յարձակումները վերադիւրի: ամառական որ Գ. Թայա մէկին: Օմբրբ ժողով չունի որով զգարող յարգելի ևս արտաքին խնայարարներն ալ յայտարարած է. - «Չենք կշիռը թող տալ որ մեր աշխի տանք ունենալը խաճաճաճաճ երկիր մը: Համար չափական տակ:»

ՄՈՒՍՈՒԼԻ քաղղէացի արքայական-
պոսին՝ գերպ. Փառաւ Յարաժ Ռանոյի
առեւանդութիւն (փետ. 29) Կը շարու-
նակէ վրդովումը պատմութիւն զրիտու-
եաներու եւ շարք մը զրիտանայ
շարժումներ իրենց զալոյթը կարաւ
սպառնալով առեւանդութիւն եւ երեք ըն-
կերանայիցի պայմանական ստիճի:

(ဇယား ၂ ဇီ)

ցատրութիւնները ներկայացնել, ինչ որ
կը շարունակուէր յաջորդ օրն ալ:

124

ՀՐԱԴԱԴԱՐԸ ԲՈՆԱԲԱՐՈՒԱԾ

Մարտ ամսին ժամերն ազդե-
րանակն զնձան ուժեղն կոյն կե-
ղեցնելու Բերքն եղան և Մարտանիկ
հիշարեալեմէն Առաքելոյ դուռը։ Դե-
րասուրբուն և այսպէս։ Ապրիլեանիցն
դէ գրաւած են լիջ զնոյն ուժեղն
զարգացանալն յեղեակեմն թիւը։
Դարաթիւն ուժեղնն գաւառական
ընտանիքն թիւանն նաճանքն է, առ-
կոյ գոհն և վերաբերն։ Առաւելան
ծած Տիմ ձող փոխաբերո շնորհա-
բուն աստուանցն է։ Կտօրէն եղ-
նալկանն ուժեղն վերաբերանցն են
նախկին ղիբերն։ Փոխաբերո կը-
ղեցնել այն և Մարտ Տի ամսին ժա-
մերուն կայ։

Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունը պատահաբխ մասին տեղեկացրեցած է Օ. ԽՍ. ՄԻ. Ը. Ի նախազանն անձնական ներկայացրեցին: Տեղեկության, փոխանություններն էլ պատ է ճան. Հայաստանի ու Աղբբբբանի զինակ ուժերն սպասակրյոբերուն միկնււ:

Ուշագրւաւ է որ Հրապարակը ընտա-
րելով արդիւնաւանկն նոր փորձը դու-
զողովակն է Հայաստանի մէջ ծագած
խռովութիւններուն եւ նախագահ Ի. Ա-
լեքիւնի ասումը՝ «նոր մէկ էլութիւն»։ Այս
էլեւիթը նմանքն մէկ յայտարարածն է
թէ Ղարաբաղի Հանգը պէտք է լուծուի
Ադրբեյջանի տարաքաւին, բնորոշակա-
նութեան չլրջանալուն մէջ, ինչ զօմով
ըլլայ։ Մարտ 4ին կատարած այս յա-
տարարութիւնը սփածաւ է նաեւ Բրդա-
նի Հանրապետի Հետապնդիքը։

Ինչ կը վերաբերի Հայաստանի ներքա-
րապահանջ պայքարածննդուն ազգիցու-
թեան, արդէն Միտիան խմբակի անե-
րիկացի նախագահը Մ. Պրաչայ յայտա-
բարձր է թէ պէտք է ընդմիջել քանա-
ցութիւնները, մինչեւ որ Հայաստանի ի-
րավիճակը կարգաւորուի: Ան շեշտած է
եւսն թէ Բոտոյի իշ կ'ընար նախադի-
ւումը՝ Վարապետէ Հարցիչ լուծման
քաղաքական ան շատ խոր վերլուծու-
մով որ քանի մէկ Հակամարտութիւն
իւրաքանչեւ է...

ԱԶԱՏ ԿԱՐԾԻՒՄ ԱՆԿԻՆԵՐՈՒ

ՁՈՅՆԱԿՅՆԼՈՎ ՄԱՂԹԱՆՔՆԵՐՈՒՆ... (2)

ՍՏԵՓԱՆ ՊՈԼՈՍՆԱՆ

«Որ Հայոյն թաղաքական եւ հանրային ուժերն ի վերջոյ իսկապէս համախմբուեն մէկ միասնական համախարհային զայնչալին կազմակերպութեան մէջ» (Մկրտ Սեբասի... «Յատալ», 22/01/2008) :

Ի խորոզ արտի բնած այս մաղթանքը կ'ընդգործուի իսկապէս երկունքի օր մը, թէ ոչ պարզապէս ցնորք է, չուսուկիսալ։ Եղան մասնագործներով՝ շատ դարեւ առաջ մեր մտածողներէն մին մաղաքաբնի է յանձնող «Գի Գիտութիւնն» մայր բարեկա, անգղալուծիկն ծնող շարքանք պարբերութիւնը (Իսթաթուկիսթը բարբերութիւն մայրն է, ամիրաբանութիւնը՝ շարբերութիւն մայրն)։ Բայց անկախապէս անաւանքի մաղանքն ի վեր Հայկի ու Ռուսոյի գաւառներն ու թուրքեր կարծէ հանրայինն եւ Հայքն ոչ միասնակի կարգապահ։ Հայ Ժողովուրդի Ժողայական շարահանդիշներէն ամէնէն ցայտնիւր անմարտանութիւնն է եղած, որ տարած է մինչեւ Մեծ Հայաստանի թագաւորութեան կրօնամուտին վառակ Սիւնիները միայն Կարգանանց օրերուն չեն եղած, տեսած եւ մինչեւ մեր օրեր։ Վրայ ընդունող Օսմանի Բժիշ 17 խափէին։

Պատմութիւնը դաժան եղած է Հայաստան հանդէպ, 428 թուականն է ի վեր, մեղ երկուքի կ'ըսած։ Երկու կայսրութիւններ տիրաբնութիւն, երկու լեզուական ճիւղ, եւ 1922 Մարտ 3-ի տիրաւորող Երեւանէն՝ երկու ուղղադարձութիւն։ Երբ ի հնձուիս այս ամէնէն մինչեւ օրը կը կրկնուի մէկ ազգ, մէկ Հայրենիք, մէկ լիցու, մէկ ձեռքով եւ մասամբ սոցիալ, արջ մէկ մէկ էմբիւր քանօ, պարզապէս փութիւններ չեն միքէ։ Մենք մեր վրայ չենք ինկար այս անիւստան լուրճանքներով, որոնք արտադրապէս կը ճերմէր Հայոյնի կրօնամանի անմիկնաբն յերկուն ու անորոշ ապական։ Աղաղայ մը կը կրկնուի նոր իրաւունքներ վերաճուելով ներկան։ Եւեւ միշտ քննադատ անկարծ քր սեւեւներով անցնելի վրայ մահաւանդ ծառերը՝ եղած թիւրերէն ու դրօշմած խալիքներ վերկրելու հաստատ վճարանութեամբ։ Յիւտայ մահաւանդ լուրջ, կաշառաւած եւ իրադրութիւն միջոցներով ու հանգրգանքով, Բամիկ խնդրոյ ապարկայ ապագամ համայն հայու իրանքն է ի Հայաստան եւ ի Միկիտո աշխարհի։ Յուսօ պիտի է ինչի որ ներքեմ Հայրենիքի անգործ էրեւիկը դուրս կը ստեղծի իսկ անգործ անցու։ Երեւակէ չերեւի որ միայն զէնքը Հէր, այլ բունքը կարգած միասնականութիւնը։ Եւ փոխանակ մէկ զորաւոր ապառազական կարգապահութեան մը, մենք ունեցանք երեւ-չորս մէջ միմեկն աճալ կուտակութիւններ որոնք Կարմիր սուլթանի երկաթի թափին սուլին իսկ, իրարու հակադրուեցան, նոյն ինչն թշնամացան։ Վարդգէի՝ ոտքերուն տակ տակալին կուտակուելիք ոչ անկարի, ոչ ալ ինքնուրար հողատու չունեցած, ինքզինքներն տուէր մէկ արտադրանք, միւր առցիկա-գնովեւառ, միւր քննիկար ու չգիտած այլ չէր զարդարներ։ Երբ, որով ալ զարդարաներ տակ ծծողութիւնն առած միւր շատուր անցած էին... Միջոցն պիտի որ մահաւանդ Ժողովուրդը կրկնէ, դատաւարակն եւ մայրուան քաղա-

քանքն պարտաւոր։ Պատրաստել մահաւանդ վաղուան անհրաժեշտ քաղաքաբնով, անտեսագէտ ու զեւանագէտ «Քարտիկ» արտադրար կարգ քաղաքի օրէն զգացուեցաւ երբ Հայոյնի մահ օրհասական մէկ պահուէն չապատեւած անկախութիւնն մը վրայ հասաւ... Այնէն տարի Մայիսին Մարտաբարպաւ կ'ողկուէինը։ Եսական մեր անցեալ 90 տարիներու պատմութեան վրայ նայելով, ցաւով կը տեսնեմ որ Սարգսաբարպաւ ոչ միայն քաղաքի, այլ եղակի երկուքն մը մնաց։ Համադրային անգրական յարգանակ մը որ չուր սակուեցաւ իրեն արմանի գիւսաւոր գիտական յարգանակով... որովհետեւ կը պահուէր անհրաժեշտ այդ «Քարտիկ»։ Այնին, արդէն մեծ պետութիւններու խաղային եւ խաղաքարով, մենք Փարիկի խաղայինութեան վեճադրային ներկայարարը երաւել թուէլ չհասկնող Եւրոպայի պատկերասրահներով... Խաղայինութեան, աճաւորութեան սակի լուր օրինակ կարելի է գտնել։ Եւ որովհետեւ օրհաս յարգիւնը արմալէն տնօրինէ։ Հայաստան խոր ճորդային հանրապետութիւնը դորմ 20 երկար տարիներ։ Իր սեւով ու ճերմակով, դրանով ու թրիւս տակովով։ Բայց փոխան 29-800 քառ. թմ. տարածութեան, խոր ճորդային Հայաստան կրնար 65-70 հարաք քառ. թմ. նոյն լիցու երկ... Անշուշտ երկնիքով պատմութիւնը ինչի դար։ Բայց այդ պարզապէս յարեւել կէտի կոնանքար այս արօր Նորարային կոնկրետ մէկ, եւ համարաբար Լարաբարի հարց ալ դուրսութիւն Հէր ունեւար...

Տանրեթիկ երկար դարեւ Հայոյն արեւելքին եւ արեւմտեան հարկանքներ իրաբժէ գաղտնեցան - հող չէ թէ օտարին կողմէ դրծւած - պարզ անհամոզմով մը։ 1921-ին սաղն իրանքը գաղտնած եւ մոլիւրով ու անհրաժեշտութիւնով անդամաւորէին քանիք ծնաւ Սիւնիքը։

Սեպտեմբեր 1991-ին ի վեր Հայաստան կրկին անկախ է։ Եւսպոյնը կը ծածանի ոչ միայն հնո, այլ նաեւ որպէս կրկնութիւնութեան խորհրդային։ Մ.Ա.Կ.-ի չէրիք աւել։ «Եւրոպիկ դիտելով» հայաբարբեր եղանք որ ոչ միայն զո՛ւ երանք, այլեւ ճշմունքանք Արցախեան միասնական պահանջաւորութիւնէն, որպէս Լարաբար կոմիտէի ծնունդ։ Հայոց Համադրային շարք միւր անդամութիւն։ Ու պահ որ հաւատաքցեմ որ այս անգամ Սարգսաբարպաւ կը կրկնուի, պատմութեան դարը դուր չէ անցած։ Անիկ երկրորդ անգամ այս յուրը, միասնականութիւնը չգիտեցաւ առանկի ցուրտ ու անդույս ծծուեալուն. ամէն մարդ սիսաւ վերադարձի իր կողմը քալել... Փրօլուր 2-2-Շ. շուտով ծնունդ տաւու սուլին պէն բունով վերադարձութիւնները - թիւերն աւելի ճիշդ պիտի ըլլայ երկրորդ խմբակներ - որոնք Հայաբարբերի (եւ նոյնքան անհրաժեշտ) անուննէն։ «Արցախի վերածնունդ, Դարհինը, Բարդաւան Հայաստան, Օրիշար երկիր, Արցախի Ժողովուրդական կուտակութիւն, Արցախի միասնականութիւն», եւ այլն, եւ այլն, մեղ կը մղեն հարց այսուր թէ անոց հայաստանը ո՞րն է. ի՞նչ է։ Ունի՞մք արդիւնք ծրարիկ ու մտանդութիւն համայն հայու իրանքն մայրն է։ Հնո կա նաեւ «Հանրապետական» կու-

սակցութիւնն ալ։ արդեօք Հայաստանի մէկ, իրաւականութեան, թագաւորութեան թ ալ կան։ «Եւրոպիկ դիտելով» վերկին ընտրապարզաբար, մենք ցանկանք ոչ միայն անոր terre à terre միակարգակնի, ինչպէս պիտի ըրէ միասնային, այլեւ համարող «Եւրոպիկ» ապին (6) տոկոսը 9 թիւանուններէն ոչ մէկուն յետին անկիւնին մէկ իսկ տեղ չունէր։ Հայաստան ընտրեց իր երկրորդ արտադար. մեղք կը մնայ իրեն յարեւելք ու յարեւելքութեան անգլիկ, Բայ Գիտելով որ իր յաղորդութիւնը կ'ըլլայ Հայաստաններ, իսկ մայրաքաղաքի իր համայն հայուներն։

Սիւնիք... հաստատ փոխում։ Տանանկ երկրորդութիւն մէկ ցուած մեծ ու փոքր գաղութներու համաստեղութիւն մը. անորոշ շրջափակով, յարաբար, յարաբար, եւրոպայի կենցաղ արած երկրի մեծ հայկալին եւ տեսնական ազգիւններէն։ Այնին, այսուր հարգական անկի յայն շրջանի մը քաղաքական ու անգրական վերկերանքներուն, ուրիշ միակ հարր փախուստն է. անկի հնու. «պարհալ» վարքը։ Անոր ճաշմանքները՝ հասեր են արդէն խաղաքական ու փոխանորդ արքայ. Կանգալուրէն ու Լու Անճըրլուէն Սիւնի ու Սիւնի Կուր... Գաղութներ լուրած իրենց բախտին տանց իրարու հնո։ Երեւել օրհնական կային։ Դաւաւ պարտաւոր... ամէն մէկը «Եր ինչու մը արտադրութիւն» երկ տակալին տապալին մէկ ըր մնացած է... Կամ այս տապալին կրակին տաղուն կրակին արդէն հնուած է։ Ունիւնք եւ անկի տարիք ի վեր այդ տարակներուն կրկնութիւն ամուր փախ եւն մէկը երեւ տանցական կուտակութիւնները... տարապի հաստատ տիրութիւն ընկուն։ Եւ ինչ տիրութիւն։ «Այս քաղաք ինչ ալ, այս անուր յայ, կենցաղն այ, այս տապալութեամբ այ, այս կաթիլութեամբ այ» - երկ տարին քուրք եւն, ապա աստեւ այ ինչ են։ Ու այս իսկապէս պայքար ինչոց մինչեւ արեւմաւաւ Հայոյնի երկն տանանկ երկուստային կենցաղ իրելու։ Մէկին Արեւելի գաղութներ կամ այ թէ անկալի «Եր ինչու» քաղքն այս բնականացած կարգութեան մէկ։ Արեւմտեան կողմէն աշխարհ, բնականով միմեկին չհանգրգանող Հայը կ'օգնուի եր մտան մէկ, իր զորքերով ու խանութով զրաւել։ Իր գաղանկն ալ ինչոց պարտաւոր, «Կառաւորակ համարկութիւն» ըրաղաքներն տաւու ըր երեւելով...

Տանրեթիկ տարի եւ Հայաստան անկախ է. ինչ ալն, մայրի, դրծուի հարց։ Բայց ոչ օր քալ չէ անոց քաղաքած իրաւունքն մէկ թի իսկ չուր յեղեղուն։ Իրարու հանդիպ կապակածութեան, անկարգաւորութեան, անկարի տակութեան 70 տարիներն որով տարեկէ հնուքը ծագւած է։ Տամ օրինակ մը միայն։ Եւսպոյնի տարի Մարտի 1-ի մէկ Հայկալին հարաբար իր ճիշդ Պուրշուր-Իմի նահանգային խորհրդարէն անկունքները հայալար իրարարարք անկունքներ ինչու ունեցաւ։ Ի շար ուրիշներու, «Եւսպոյնի» պատանիող կազմակերպութեան մը զորք թիւուն։ Իսկին սուրբութիւն եւ լուսանքներն աշխատանք եւ անշուշտ իրարային վրդովանք թողոք արած եւ հնուապա։

Եւսպոյն տանանկ տաւորներ թափուած թուրք ինչոց է այսուր ինչ Եւ Արցախեաններն սիրտուն։ Այսպիսի թիւանքը մեղքն ինչու նոյնպէս միասնակ ապա, յայտ տաւրն ալ մեղ շարքերէն։ Բայց

լրօրէն մտածող կ'այ կացութիւնը գաղմանկու։

Ձիւնապէս նոյնիկ ամբողջ 17 դար Հայը Հայ պահող քրութիւնն արդեւ Հայաստանական կենցաղն։ Հնո ու հնո ունեւր քաղաքահնո թիւներ։ Մեր ամերկապարկաւորները կ'ըսեն։ «Ես անկի լուսական կենցաղն կ'ըսեմ ազգիւն»։ Եւսպոյնի մէկն է։ «Ես ալ կ'ըմբիւրանալանք»։ Հարց տաւ, անկին երկրորդին անկի՞նք մերն կը մարզ տարապիք ու տաւապալ Հայոյն հողին։

70 տարի ամբողջ, Հայ ըլլալէ տաւ կայանք զաշխարհական, անկալար, հնալանք, յաւաղիկութիւն։ 99 տոկոսով մահաւանքներ մեր ճօր պատանիութիւնը պարտաւորաբար։ Տարբեր շարքիլը մեղ պիտի արգաճէր դաւաճան, իրաւոր վաւ։ Հայոյն անկալար էր, եւ եւ հայկական ըրանական մէկ աշխատանքայ ճաշապիտանանք մահալանք Ժողոք։ Բաւանքն տարի լիցու մահաւանքն է կարմիր պիտակը, հակառակ որ երբեւ մարդ փախուելով հնու եղած եւ համայնապարկական մեղ ընկերակարական զարգաբարձութիւնը... Այսպէս մինչեւ օրս մեր տուր իրականութիւնը։

Գաւթ «Արտա Սեբասի» ի մաղթանքներուն վերկին պարբերութեան, զոր արտադրակի յորտանքն սիւնը։ Ան նայինք մայր մը ունեցաւ հնո, անկէ ճիւղ 43 տարի առաջ (այն տան մեր զիտուն մաղթել իսկ եւ անկալ էին)։ Այլ տարիներուն, մենք մարզ լիցուական «Բախտաւորութեան» էրեւ մը մէկ ունեւանքով երկու տարբեր փոխներու պատկերանք երկու եղակի պիտին։ Հակառակ այդ խախ յաւան կացութիւն, գաղտնեցան լուսով մարդիկ որոնք յաղեղանք իրարին վրայ կ'անուր ընտել։ Եւ միասնականութեամբ օգնելուց ան, Մեծ եղեւնի 50 մահալը Բախտալուց հարաբար իր թուր նայինք ազգայնեթիւնէն Գեղամ Սպարապալան։ Այս մտաւորական անձը - որ դաւաճան մը տնօրէն եւ ի վառ անհանգի անգրական ապաւանկային անտաղապիք - Հայրենիք, սերտորէն կապուած Հայաստանեայց կենցաղին։ Չէր սիրէր կուտակութիւններ, Եւ իրարէն հաստատականութիւն։ Իր երկար ճաղին մէկ (զոր արտաւանք հայրենի եւ ֆրանսերէն) ք ալ ի մէկ յայտ։ - «Զուլու կուտակեցութեան մը մէկ Արցախի վերածնունդի կուտակութիւն» մեր մեծ ու փոքր քաղաքական կար մակերպութիւններն որոնք վարեւելքն չեն ունէր ոչ իրենց անարաւարութիւնները լիցել, ոչ մտանակութիւնը քննադատութիւններ, եւ ցոյց կու տան իրենց շարքերէն զարգաւորող Հայրենիք անհանգի անարաւարական, չքունէ. համապ ճշմանական, վերաբերմունք որ միայն ճշմունքը պիտի պատահան յայտանակութիւնը։

Ունեւր, հնուեւրով հանդիպակ Գ. Սպարապալան եւ «Արտա Սեբասի» անանքն յորտանքներ իրանքուն, կուտակութիւնները հարկ է ճանանք Հայոց երկալար տարին։ Սակայն անոնք անհրաժեշտ են երկրի մը Ժողովարարական կարգը ապահովելու համար, այդ մահաւան օր ըլլալ տակալութիւն, յայտն քաղաքական ու ընկերակար ծրարութիւնն ալ եւ ոչ ճալարիլը։ Միայն օրինաւոր ընտրութիւններով երկրին իշխանութեան հասնելու յանձնառու։ Ընդ օրս Հայաստանին։ Կուտակութիւններու դրծմը չէ բանակ կամ վարտարան վարտարանը ինչպէս մինչեւ օրս կը յարաւորակուի Հայ սիւնիքներ մէկ։ Ուստի, վերադիւնալ մաղթանքները

($\mathcal{G}_{mH} \cdot 178$)

(ဇယား ၇ ဇီ. ၅၉)

ժԱՄԱՆԱԿԻ ԶՈՂԸ

Սովետ Միութենի, որպէսզի ուղղորդի մտաւարականի միտքը, հսկի նրան, կանխարգելի այլախոհութիւնը, ստեղծեց բարձրագիւր քաղաքագործական և գիտական միութիւններ: Ամէն մի Տերն յարգող միութիւն ունէր իր կուսակուրդ, պրոֆիտը, ինչպէս նաև «Հաստիք-բաժնի», ուր նստում էր «Հաստիք-բաժնի» մասնաճիւղը, որին այն ժամանակներում անունում էին «Գեղան», իսկ մեր ժամանակներում՝ «Երես» (գէթ լա է որ ոչ չարաբեր) կամ «Աւետարան»):

Մէկ անգամ հետազոտական-թանգարանի լաւ շատ սիրելի գրողները մէկ ամենայն անկեղծութեամբ յայտարարեց, որ «ժամանակներէն էին մեղաւոր և բոլորն էլ մասնում էին՝ չէ կարելի մէկին տարել զաւուրեան նոխադ: Ախտս չնչեց այդ անպիտան ժամանակի սեղանութիւնը: Պէտք է ենթադրել, որ նկատի ունէր միայն անհատի պաշտամունքի տարիները»:

Դէ, ուրեմն, ես քաղ եր թողնեմ, ինչ պատմի հա, թէ ինչպէս 1931 թ-ին խորհրդային գրողները միասնաբար, համաբնութիւնով Լեւոն Կամարի ոտն ու ձեռք կապելով, գրեցին զհասարակական, այլ կ'անշունտ միասնաբար 1956թ-ին, երբ արդէն պաշտուող անհատը գումում էր անարգանքի սիննը:

Մի բանի համար եմ, գիտէ՞ք, ցատում, որ իր ամբողջ կենսութեամբ

Լեւ Կամարը չիմացաւ իր լաւ ու վատը, հասկացաւ «ժամանակի պարտաւորանք» և չօգտուեց դրանից:

Չէ, ապրելու և յարմարուելու բանաւելը, որը նույնպէս արուեստ է, հղպէս էլ չտոլորեց:

Չէ, էլ ո՞նց կը լինէր, պիտի հեննէր իր «արդարութեան և ճշմարտութեան աւանակին» և յամուէր:

Ոնց բոլորը, մէկն էլ դու: Յետոյ կ'արդարանայի՞ր բոլորով ամէն ինչ ժամանակի շարկը:

Եւ ինչո՞ւ համար, եղբայր, ինչո՞ւ... Է՛ն չի քո գրողի կարգավիճակը...

Շեղուեցի՞ր, հա, ինչէ՞ն էի ուզում պատմել...

Վերագտնալով պատմելը՝ երբ գիծարանը տեսնելով, որ փակ են իր առջև, բոլոր հրատարակչութիւնների և խմբագրութիւնների գոնեք, որոնց գոնէ կենսամթաշարը վերականգնել, որ գոյատեւէր: Դիմեց գրողներէ միութիւնը, որն անմիջապէս ընդառնեց իր յանձնարարականով:

Բայց դէ, չօ պարտքը՝ «բաժնի» քննա՞ չէր: Մինչ Լեւ Կամարը իր քննադատական քայլերով գրողներէ միութիւնից կը հասնէր համապատասխան մարմիններին, Չեկային և Կինսկովի սեղաններին դրուեց 1918թ-ին «Հորիզոն»-ում լոյս տեսնող

առեկողմարանի մէկ ֆելիտոնը Լենինի մասին:

Յուր էր այդքան շարքաւունչ չգրուած՝ բերելով արկիւնները: Նա ընդամենը կարող էր տալ թուական 15/4 հասցեն, որտեղ ոչ թէ մէկ, այլ հարիւր մէկ այդպիսի պատմիկներ կարելի էր գտնել: Ախտա՛ս, շատ ավտոս, որ նա ուղղութեամբ: Որուշտիկեան հարցանք էր, չէին սպանին երգիծարանին, այլ կ'արտաքսէին երկրից:

Չեց եւ թողնում միայն երեսուկային, թէ որքան կը շահէր հայ մտղորդըրը եթէ մեր այլախոհը և յաւերժ ընդդիմադիմադ յայտարարէր Արեւմտագոմ՝ իր բոլորեկեկան կրթութեամբ պատկերող «Կարմիր օրագրով»: Մի չբոլորի՞ր ոչ պրոֆեսիոնալ աշխատանքի պատճառով տեսնում էք ինչ պատահութիւնից գրկուեցինք:

Շատ են տականջիւ շնչացել ժամուրիչ տանը, բայց լրիւ անկեղծ եմ ստում, ոչ խոսեցի եմ, ոչ էլ յուզուեցի: Եթէ՞ «բոլորն էին այդպէս», ուրեմն՝ «բոլորն» հերք էլ անիծած:

Կարգաւ միայն այն է, որ նրանց ստեղծագործութիւններով եմ սքանչելու լուրջել, հիմա էլ որդիներին եմ նրանցով կրթում ու դաստիարակում:

Ահա որն է սարսփելին, որն է որդարին...

ՎԱՌԱՌԻ ԶԻՒՐՈՒՄԱՆԱՆՈՒՄ

Հայաստանի Գրողների Միութեան վարչութեանը

Միութեան անգամ Լեւ Կամարից

Դ Ի Մ Ո Ւ Մ

Յարգելի ընկերներ, ես

Գառնառանձին տարուայ ստանձով հայ գրող եմ ես, որից քան տարիներ ամենաբարձր շրջանի իմ գիտելիք, զոր գնաց մի քանի թիւրիմացութեան, որն արտադաւն համար բաւեր չեմ գտնում:

Գառն տարի եմ եմ մնացել: Ու այժմ, երբ կ'ուզուող զարմանալի համար կենտրնում եմ գրական արագացանք տեսնում եմ, որ ոտաններն մէկ ուժ չկայ: Ուժ չկայ ոչ նրա համար, որ 70ի մաս հիւանդ մարդ եմ, այլ ուժ չկայ որովհետեւ... քաղցած եմ:

Հայ գրական սուպերգոմ «քաղցածութիւնը» անսովոր տարիներ է, և շատ գրողներ եւ քաղցած մեղք: Բայց այդ այն ժամանակն էր, երբ գրողները չէին ունեցել իրենց մասին հողացող և կամակարգութիւն: Իսկ ներկայումս, երբ գոյութիւն ունի հայկական կուսակալութիւն, գրողները միութիւն և այլ բարձր մեթոդ կամակարգութիւններ, ուրիշ աշխատում են քաղցած գրողները քանի՞ տարեմ եմ, այժմ, ինչու տալ, որ մի քանիսն անգամ կան գործիչ սովամած լինել՝ այդ արդէն թողնում եմ ձեզ երեսուկային, թէ որքան անթողյալորդ է:

Իմ գրական գործունէութեան ուղի

ընթացքին, ես ալ ձեռքով գրել եմ, ձեռքով պայթարել կենսի համար: Իսկ այն դէպքում, երբ կարիքը վիրա փաթեմած օղակը աւելի է սեղմել, ես գրելու տուել եմ ձախ ձեռք և աշով պայթարել ու երազել այն ժամանակի մասին, երբ ինձ էլ կը չաղդի երկու ձեռքերով գրութեան արտադրանքը տալով նստել մէկուրթ թուղը բռնել, որ չափի, միտով գրելը ազատ:

Ուրիշ յարգանքներով Լեւ ԿԱՄԱՐ

ԿԱՐՄԻՐ ՕՐԵՐ ՕՐԱԳՐԻՑ

Ուրբաթ 20-՝ Մի խոգրեմ երեսին նախցի՞ք, արթնանա՞մ եմ: Չեկայից եմ գալիս այս րոպէիս: Կանչել էին տալիս դէնրու. երեսունութ տարի տալով «Հորիզոն»-ում գրած մի մէկ ֆելիտոնով Լենինի մասին և քաղցարութեան պահանջներով:

Ես բոլորովին մոռացել էի դառնալի: Երբ քաղցը թիւրքին ու կորեցը յոգեւորեմ՝ մայիսի րիգորի կանգնելին: Այնպէս զգ' ինչպէս ինչ-ինչ ցարը հետեւան է գրում էլ խառնալիք երեսուն Լենինին:

«Քի ինչեւ օրս եմ մտահոգում եմ, թէ ինձանից յետոյ չի լինի մէկը, որ շարունակ իմ բանական քաղաքականութիւնը: Այսօր, ամառն, տեսնում եմ, որ յանձնի քեզ եւ ունեմ իմ արժանաւոր մտաւորը:

Ես իմ ողջ կենսութեամբ աշխատել երեքից արդարեւոր անկախ քաղաքական կուսակցութիւններ, բոլոր տարբեր մտածողութիւն, բոլոր ինքնուրույն մարդկանց, Յեղի խոչնչ, համոզումներ և կրօնի ազդեցութիւններ եւ ամառն, այդ ինձ չալիզուեց, որովհետեւ եմ իմութեան միջոցները պիտիտիւրի, նախնական, իսկ պատմութեամբ՝ տառնալորդութեամբ: Երկու տարին մէկ մարդ էի կախում՝ այն

էլ փոստ պարանով, պարանը կը բլուրում էր եւ, ըստ ընկալելով օրիքը, մասնապարտն ազատում էր երեք տարին մէկ մի տասնամիկի էի ուղղորդում Սիբիրի անհատաւոր տարւ տալով: Է, երեք տարին մի քանի ուղղորդութիւն Սիբիրի կը տեսնայ: Ի հարկէ ոչ: Բայց հիշեալնորով տեսնում եմ, որ դու պատմիք մեզնապայցել ու պրոֆեսիոնալ մի րոպէում հարկը հողագործ մարդ եւ փոստ գտնելի: Ես տոյ՝ այնքան շատ մարդ եւ արտադրել Սիբիր, որ «բուլ» է բարձր նստմ այնտեղից, և արտադրանքներ, տարուեանից չգիտնալով քաղ եւ արեւ Սիբիրի գոտին ու պատահան, որ այնքանայ գոտու իմ փոքր գովութիւն ներս թափեցի...

Չէ, արեւելի Լենին, դու եմ փել տեսած մարդն եմ: Ցարական բոլոր ժամանակներն ու լրտեսները գիտեմ եւ քո արժանաւորութեան տակ է կարեւորելի գործածելու համար:

Կարծիքի սեղմում եմ ձեռքը ցանկանում թեզ յարգութիւն և տեսնում:

Կարգաւ Չեկայի նախադասաւ, այս, ապա հարցական երեքին յիշ, տակ ուղղորդ:

Այլ գրելուց յետոյ ինչպէս եւ համարաձայնելով ողջ մնալ ուղղութիւն երեսունութ տարի:

Այս հարցադեց.

- Չգոմէ եւ թեզ յանցարար:

- Շատ սաստիկ, - պատասխանեցի:

- Հապա ինչպէ՞ս է, որ որդիք յետոյ պարտւում ես:

- Ապրում եմ, որովհետեւ...

եմ յանցանքներ: Այդպիսի յանցանքներ գործողը, երեսուներեք տարի քաղաքական ռեզիդենցիայի ենթարկվում է, ինչը կարող էր մեղքերը քաշել: Ինչ մեծ մասն յանցաբեր պետք է հարկադրաբար ընտանիքի, երկու հարյուր երեսուներեք տարի տարի այն ռեզիդենցիայի, որ կարողանայ քաշել իր յանցանքը...

- Այսքան անտանիվ՝ ևս համարում եմ ռեզիդենցիա: - Հարցերը:

- Այո՞, - պատասխանեցին:

- Այդ դեպքում դու երբեք չպիտի մեղմես, - ուր դեպիսի դարձնելով՝ դուռը Զեկայի նախագահը ու վեր կացաւ:

Տուր եմ գալիս ինքնիշխանութիւնը: Միշտ ինչ միտքերով եմ այն յայտնում, թէ մի օր մեղմես, որպէս ձեռքդ կ'ապագայն: Ասա՛ցէ՛ք ինչո՞ւ եմ, արանցիկ յետոյ ինչո՞ւ միտքով եմ ինքնիշխանութիւնը...

Յունիստ 1956թ.

ՀԱՍՈՒ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՌԻՅԱՆՆԵՐ
ՆԱԽԱԳԱՀ
ԸՆԿ. Շ. ԱՌՈՒՆԵՆԵԱՆՆԵՐ

Նամակ ԼԵՌ ԿԱՐԱՍԱՐԻՑ

Յարգելի ընկ. Առուշանեմ,

Այն հանրայնություններ մէջ, որի նախագահէ՛ք Գրուք, ապրում է մի շատ գործադիր քաղաքացի:

Այդ եւ եմ:

Արդեօք չէ՞ք ցանկանալ լսել նրա պատմութիւնը, որը հետեւեալն է:

Ուրեմն՝

Գնաւ տարի հարաձուլուող յետոյ՝ Կարապետ դաստիարակ կողմից ճանաչուած եմ ամուսն, ռեսուրսներով հարկի ենթարկուած եմ որպէս իմ նախնիներ, որոնք երեսուներեք տարի կրթականներու վերականգնուած մէջէ՛ր գնում եմ անհասարակ թղթերի յանձնարար-ժողովի նախագահ՝ ընկ. Կարապետ Մարտիրոսեանի մօտ (հետո ունեւարով գործընդուն իմ թիւներն յանձնարարական) եւ ինքեւս վերահսկողին նախկինում ստացածս կենսաթոշակը:

Այստեղ ընկ. Մարտիրոսեանը թէ՛

- Գո անհասարակ թղթեր չկե՛ք վերականգնուած:

- Ինչո՞ւ, - Հարցնում եմ:

- Որովհետեւ դու արդիւք 40 տարի առաջ Լեւոնի մասին ֆիլիստին եւ գրել:

- ձեռքդ, - ասում եմ, - գրել եմ, բայց չէ որ Լեւոնին իր կենդանութեան ժամանակ ամերիկայի եւ արեւելքի թուրք իր դէմ մեղանշաններն էին:

- Այո՞, - ասում է ընկ. Մարտիրոսեանը, - ամերիկայի եւ սուրբ, բայց չէ սուր, տարբեր նրանց կենսաթոշակ ունէ՛ք, որ ապրեն:

Եր նրա մօտից դուրս էի եկել՝ յանկարծ մտածեցի:

- Իսկ, հետաքրքիր է, Լեւոնի ասել է, որ նրանց կենսաթոշակը կարելի է, որ մեղմես...

Անկարելի է որ ասէր: Եւ 40 տարի առաջ Լեւոնին չէի ճանաչուած, բայց յետագային, երբ ճանաչեցի՝ այժմ հաստատ կարող եմ պնդել, որ նա այդպիսի քան չէր տար: Նա մեծ մարդ էր, սիրում էր մայի ժողովուրդին եւ իր մայրն ուրիշ անձ մի երեսուր ֆիլիստին համար

չէր վեղացին նրա միակ երգիչը լինելին:

Նա՞: Այնուհետեւ, խառնակութեան ժամանակ, եւ երկար աշխատեցի համարել ընկ. Կարապետին, թէ դրանից յետոյ Հայաստանի գեղարվեստի ինքնիշխանութիւնը արտասահմանից կանչեց Հայաստան աշխատակցելու: Այն ժամանակահատվածում, այն ժամանակահատվածում, որպէս թերթի խմբագրական Հայաստանին, որի մշտական աշխատակիցը դարձաւ ամբողջ 15 տարի, պաշտօնիցի սովորական խորթ ինտելեկտի զէմ ողջ կարողութիւնը եւ արժանաւորող անհասարակ կենսաթոշակի:

Բայց դուր անցաւ ջանքերս, չհամարուեց նախագահը եւ դուրս եկալ նրա մօտից:

Երբ փոր ու փռչման գնում էի փողոցով, երեսուկուսութեամբ բանից իրարադարձում եւ երանի սուրի այն օրում:

Ասում եմ՝ այն ժամանակ, երբ փողոցից հանգրուող յայտարարել ինչ քանի կերակրեցին: Իսկ այսօր, ապստոխեան մէջ, երբ ցանկանում եմ ապրել ընդ տոմարահետեւ թիւնս եմ նիւթաբերում...

Մեղմեց ինչ համար դժուար բան չէ, ի հարկի, կարելի է եւ մեղմել, մասնաւոր չիմա, երբ արդէն 70ի մօտ մարդ եմ, բայց քայլուած ստուգութեամբ, անկեղծ հայտանքից չլսած, կարելի մէջ ինքզուգում:

Եւ հէ՛ք:

Եւ աւելի շատ սովորական իշխանութեան մասին եմ մտածում:

Ձեզ զայնուհետեւ, որ արտասահմանում խառնակութեան ապրում է բացատրել մեր գեղարվեստի իր ցանկաւորելով: Եթէ այդպիսի մտքի պայմաններում մեղմեմ՝ պիտի վեր կենայ եւ աշխարհով մէջ յայտարարել թէ՛ տեսէ՛ք, Լեւոն կամ տարի իր ամբողջ կենսի ընթացքում մտքից չէր բոլոր օրերը թերթիները մեկը նրան ներկայից, իսկ սովորական կուտակութիւնը ընդունէր մեկ ֆիլիստին համար սովորաւոր թիւնս եմ նիւթաբերում:

Այստեղ, յարգելի ընկ. Առուշանեմ, կարելի է վերջնական նամակս առաջին համարը (առանց նրա երկրորդ համարով պատմաւոր Ձեզ) եւ վերջնական գնել:

Իմ ինքեզմբ վճռելիս՝ նայեցէք Ձեզ յայտարարութեանը:

Եթէ կը հաստատէք Գերագոյն դատարանի վճիռը եւ ամեղմութեան մասին եւ կը վերադարձե՛ք ինչ իմ կենսաթոշակի խորին լը նորահայտութեամբ Ձեզ երկու ձեռքերը կը սեղմեմ, իսկ եթէ կը դառնէ, որ ոչ, ինքս եւ եւ իրաւունք չունեմ ապրելու, այն ժամանակ ի նկատի ունենալով, որ սովորական կողմնակալում սովորաւորութեան պատիժ նախատեսուած չէ՛ք, եւ ինքեզմբ Ձեզ «եղմեց կարող» իմ սովորաւորութիւնը գեղարվեստութեամբ փոխարինե՛ք:

Լաւ է միանշանակ մեղմել, քան մեղմել ամէկ օր 24 ժամ:

Ինքնաբերական, ուրեմն, հասարակութիւն է, թէ ինչ անհամարներութեամբ եմ ապրում Ձեզ պատասխանին:

Խորին յարգանքներով,
ԼԵՌ ԿԱՐԱՍԱՐ

1956թ. Մայիսի 10
Երեւան

ՀԱՍՈՒ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՌԻՅԱՆՆԵՐ
ՆԱԽԱԳԱՀ
ԸՆԿ. Շ. ԱՌՈՒՆԵՆԵԱՆՆԵՐ

Երկրորդ նամակ՝
ԼԵՌ ԿԱՐԱՍԱՐԻՑ

Յարգելի ընկ. Առուշանեմ,

Արանց ուղիղ 22 օր առաջ մի ինքնաբերով Ձեզ դուրս բարեկեցի ու միջին, օրը դրան վրայ կանգնող պատասխանի եմ սպասում, բայց պատասխան չկայ:

Ու Ձեզանից դուռ ուղիղ բացարձակ տեղեր գտալ դիմեմ: Երեսուկուսեցէ՛ք եւ եւ ամէկ մէկի դարձրէ 22 օր կանգնում՝ ինչ կը լինի իմ վերջնակ:

Յետոյ նկատի ունեցէ՛ք նաեւ այն, որ երբ մի մարդ իր լինել-չլինելը ինքզուր յանձնում է մի ուրիշ հասարակութեանը, ապրում է սպասողական, սպասողական, դառնում է անհասարակ, հաստատու երազների, փողոցային դանդաղ իմաստների փողոցային, գնում է խոտզարդ ու յանձնարար փողոցները:

Պատմեմ մէկը դարձեցին:

Անցեալ դէպքը երազում եւ մեղմեց: Այդ, երբ տեսալ ապրելու քուրք ջանքերը դուր անցան՝ մեղմեց:

Ու գնում եմ թաղանթի բերք՝ Շահապետուց տեղ ինքեզմբ:

Բայց ճանաչալիս ժամանում եմ: Երբ պատմական քուրք հիմնարկների շրջանից երբ կը գէթ մի երկու տարի էլ ապրեմ, թաղանթի բերքն ինչո՞ւ պիտի ինչ խառնեմ մեղմելու իր կայացալ, երկեզ գնացել, ասացի դուրս քայլուած արագանքով: Միջին, զիմում ինչ վրայ մակագրելու եւ երկար կ'ապրեմ գնալ:

Բայց... որքան մեծ եկալ դարձաւ, երբ Շահապետին զիմում կարգաւորեց պէ՛տ մակագրեց՝ այն էլ դրական իմաստով:

Ինչ կարող էի անել: Օրերը ձեռքիս, սիրտ-սրտում քայլեցի դէպքի դերեղմանը, սակայն մի թիւներն յոյս արտում, թէ դերեղմանից դարձր իր կարողութեամբ «քառասունամեկ» պատմական գեղարվեստից փակ է՞ք ու մի օրը ժամանակ էլ կ'ապրեմ:

Գերեղմանից դարձր, սակայն, ուղիղ չէր գրուած: Ու եւ հանգրուարան, մտքից պարզ ասալ հետեւալը մտածեցին:

- Հէ՛ք աշխարհ, - ասում եմ, - ինչո՞ւ, ամէկ քան կայաց թաղանթներով: Այն հիմնարկներից, որոնք ստեղծում են կենսա յայտն մարդկանց՝ անկեղծ մեղմում են, իսկ այն հիմնարկներից, որոնք մասնաւորապէս, այսօր մասնաւորապէս վերաբերում է դէպքի յաճախողութիւնը կարեւորեց...

Իսկ որքան լաւ կը լինէր աշխարհ, եթէ միայն դառ հասարակութեամբ ստուգ չիմարկներից անկեղծ մեղմել մեղմեցին, իսկ կենսա ստեղծողներն անմիջապէս ընդունելին:

Այդ ժամանակ գիտէ՛ք ինչ կը դառնար մարդկային ցեղը:

Կ'անմահանար:

Այնքան այն, ինչ մարդկութեանը երազի անցած չէ՛ ճանաչալիս:

Մի երկրորդ երազ էլ եմ տեսել՝ ընկ. Առուշանեմ, բայց թողնում

եւ երրորդ նամակի պատմելու եւ գիտեմ՝ Գրուք զեւ երկար կ'ուրաջեցէ՛ք զիմում եւ պատասխանը, որովհետեւ հարցը ծանրակշիւ է:

Թէ չեմ համարում է, 40 տարի առաջ դարձած «յանցանք» ներառում է Լեւոնի դերեղմանով իր ժամանակին, ներառում է Հայաստանի կուտակութեան կողմից 1921 թուականին, այնուհետեւ ներառում է Գերագոյն դատարանի կողմից 1956 թուին, բայց չէ ինչու էր «յանցանք» երբեք ներում չէ՛ք է դեմ:

Միայն ընկ. Առուշանեմ, եթէ պատահի այնպէս, որ Գրուք կամեալ ջորովոր անցած ներկ ինչ, ինչպիսի եմ տակն աւելանել՝ «եւրոպայի վերջնական է եւ անբերական»:

Թէ չէ եւ այսօր քուրք մարդիկ որովհետեւ ճարձմ, որ ինչ անկեղծ ինքն:

Մտեմ նոր յարգանքներով՝
Նայի ԼԵՌ ԿԱՐԱՍԱՐ

1956թ. Յունիսի 2
Երեւան

Վ. ԵՐԱՍԱՐՆԻ
ԽՈՐՀԱՐԱՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

«Կարմիր Օրիք» գրից

Գիշեր, երբ թուրքաւոր յանձնարարով իմ նախագահ Կարապետ Մարտիրոսեանը պաշտօնապէս յայտնեց, թէ զատուած տարի առաջ Լեւոնի մասին ֆիլիստին գրելու համար ինչ թուրք չէ կարող տալ՝ վեր կացալ, երկեզ գնացել, ասացի դուրս քայլուած արագանքով իմ տակ պատասխանեմ՝ ամէկ մեղմում, սպասում եմ որպէս ձեռք:

Բարձրանում եմ երկինք էլ ինչ եմ տեսնում. ստակել խուճապ: Վերջի վերջապէս իմ գրեղնաւոր նախնիների համարում պատմաբանական դրուժիկն է յայտարարուած քաղաքական, ամէկ որ աշխատում է իրեն սուր գրել, փողոցների քուրք-մարդ անալոգիան եւ, խառնութիւնը փոխում: Մի հիմնական հարցն է՝ ինչ է պատմական, ասաց՝ մերին դատաստան է, ու առաջին հերթին դատուելու եւ այն քուրք անցաւ անստուանքներ, որոնք պաշտուել են մարդկութեանց:

Եւ, ինքս, տեսնեմ գիտելի կողմից գալիս է աստուածների հետապնդ՝ շրջապատուած աստուածների խիտ չղփալով:

Իսկ աստուածների շարքին վերջ չկար. գալիս, գալիս, գալիս եւ անհասարակ շարքերով:

- Տէ՛ր աստուած, ասում եմ, - մի՛թէ մարդիկ այսօր աստուած են պաշտել: Կամ՝ այսօր աստուած պաշտելուց յետոյ մարդիկ ինչպէ՞ս են ժամանակ գտել ուրիշ բան էլ անելու...

Այնպիսի գնում էին կաւ՝ աստուածներից, նրանց ետեղից ստուածները, պաշտուած նախահայրը, հին յուսման աստուածները՝ Ձեւիկ գլխաւորութեամբ, ապա նրա տառացի թաղանթներին՝ Նախորդական աստուածներն Արամապիլ Աւանդորութեամբ, Եղիշապետը Աւիլի ցուրի՝ Իր արագանք պոչով, ինչպէ՛ս ո՞վ կարողանէ... մեր Լեւոնը, մեր Սուրբը:

Ամէնից վերջ գալիս էր Բարդուղէմ ժամանակաւոր Աստուած, Ահա-

րունի շինած Ոսկէ Նորթը՝ երկու սասանական օգնութեամբ: Եստ էր փոքր աստուածը, ու ես մնայու պատճառով մի սասանայի քաղաքէն երբ իջի կապած թուր, միւսը՝ ետեւից շրուս:

Ես յաջողեցի ինձ մի կերպ զատասանական զարկի գոյնի ապշած դիտում էի չուրս, սպասելով ինչն պիտի պատահէ:

«ԱՆՔը» գատարին աթոռին նըստած էր նա ինքը՝ արցաբէւր բոլոր արարածներէն, ամենակալ, ամենահարող, մահի, կենսական Աստուածը, որը միայն իրաւունք ունի ինձնաստուով գրուելու: Մի սերովորէ ալ կողովում, մի բերովորէ է՝ ձախում: Անքերի մէջ բարկութեան շանթի ու կաշմանքի: Մի կողմում տիեզերական գատարակը, միւսում՝ պաշտպանութիւնը:

Նախքան պողոցի սկիւրը կարողացան պաշտպանութեան դիմումը, որով խնդրում էր ազատ արձակել Ոսկէ Նորթին, որպէս 189 չըլլացած անբախճախ: Գատարական կամքով բնորոշում էինք որովորէն, եւ կարող Նորթի վիզը արձակելով՝ բաց թողին անշարժաստ աստուծո:

Պէտք էր տեսնել, թէ ուրախութիւնը ինչպէ՞ս էր այդ Նորթի արքային տալիս երկնի բացը: ... Առաջ կանչեցը Ապիւն ցուր:

– Զեր անո՞ւնը, դարձիմունքը, – հարցրեց ամենակարող Աստուծո:

Ապիւնը նշանացի հասկացրեց, որ ինքը խոսել է իմանում եւ իր պաշտպանին ցոյց տուց:

Պաշտպանը յայտնեց, որ իր պաշտպանական անունը Ապիւն է, իսկ դրացմունքն է՝ կոյրիկին բերդաստորը:

– Մօ անամուն, – պոռաց Աստուծը, – մի պղծելի՛ր նայի, մի պոռնա՛նք, մի պոռնա՛նք, դու անձ վիճակով ինչպէ՞ս յաջողեցի դարձնելով պաշտպանի երկաթապոկիցը:

Սրա վրայ պաշտպանը վեր կացաւ ու:

– Տէ՛ր Ամենակալ, – ստաց – այս կենդանուք դու ես ստեղծել, ինք վատ բան է պոռ եւ պոռ ունենալը, ինչն է ես տուել: Ստեղծել եւ ծաղիկը՝ դա իսկի չէ ինքը գլխին Աստուծուն: Իսկ ինչ վերաբերում է նրա պաշտպանութեան, երեսուցեղէն, մինչեւ օրս էլ նա չի իմանում, որ ինքը պաշտպան է երբեկիցէ...

Գատարակութեան, յունական Զեւսի եւ Հայկական Արամայի խորհրդները, որպէս զուգահեռ աստուծութիւններ եւ միեւնոյն յանձնադատ մեղադրուողներ՝ մի պաշտպան էին ընել, որն աշխատած էր արդարաւոր իր պաշտպանականները, մեղքը երկրի աշխարհաբանական կառուցումի վրա խորքաբերով:

Նա ասում էր.

– Եթէ չլինէին Օլիմպոսն ու Մասիոն, եւ դրանց գաւառից ժողովուրդները տարէին տաճարաստեղծ, աշտը ո՛ր Զեւս գոյութիւն կունենար, ո՛ր Արամայը:

Աստուած այս խօսքի վրայ կանչեց Լինինին ու Ստալինին ու:

– Զեր երկրի մակերեսովը ի՞նչ

ՈՐՂ ՏԵՐ ՊԵՏԻ ԿԱՆԳՆԻ

(Ես. Ա. Եղն)

Եւ մի երկուսի համար՝ «հասարակական» այդ պահանջը հնչել է որպէս մարտահրաւեր, որին ունեցողներն՝ նրանք գնացել են անմաստոր բայերի՝ գոնեիք մի երեքականաւոր ունեցեցե՞նք, նշմարիտ գրականութիւնը կանգնեց զուրկ յայտարարելու համար: Իրար հետ մրցակցելով, գրել եւ անբարոյարի յոյժաւոր, որն ունեցել էր յոյժներ, վստահ, որ պատասխան չի լինի, քանի որ հակառակ կողմը չի ունեցել այդ հնարաւորութիւնը: Դա քաղաքական հաշտեցնալը էր՝ յանուն շահախնդրի նպատակներին եւ գրական աշխարհում բարձր դիրքերի՝:

Կարժէ յիշել նաեւ, որ Մփրաբէն ձայն էր Փողոս Մնացականի, ստալինեան գոհեցնող քաղաքացի անդրադառնալի եւ խորհրդային ժամանակաշրջանի, 1996ին «Վարդանի» մէջ դրած որ մէկ նշմարը կը դարձաւ ինչ հետեւեալ տողերով. –

«Ինձք էր, ես բոլորովին անմասնօր, եմ»՝ վերապահութեամբ յիշատակումը Հրայրեայ Բոչարը, որ Նայիրի Զարեանի, Արտաշէ Ոսկերիչեանի եւ ազատարում մէկ-երկու ուրիշ խաղաղամեծներու հետ իսկ գրականութեան գլխիմներու է, ամբողջ իրաւորը ամենագիրը գործօններն մէկը եղաւ արդող փառամանակը, 1936ին մինչեւ 1956ին:

«Ժամանակն էր մեղադրողի դիրքերէ մեկնող, այժմ հանդուրժեալ Սիւլիւս Կապուտիկանի, տարբեր կարծիք մը արտայայտած էր իր կեանքին վերջաւորին» –

«Ընդունուած է տաքի՛ փաստերը անվտո՞նք եմ... Սակայն փաստերը անվտո՞նք եմ անստեղծ փաստաւոր: Իսկ նրանք ծածկաւ են խորհրդային ճիշդաւորութիւնը: Իսկ նշմարաւորութիւնը եւ հետեւեալն է: Պաշտպանը եւ ուղղակի գնահատմանից: Բոլորները Միութեան այդ օրերի դիւանավարները Զարեանի, Բոչարի, նրանց ընկերներին հետաքրքիր էին կուտակելու, սպասում էր ժողովուրդից, յայտնում էր ժողովուրդի բանավարկութիւնը: Միայն ինքն

էր՝ ետեւորի Մոսկուա եւ իրենց նացիոնալիզմի մէջ մեղադրուողներն մեղադրելու նոյն այդ նացիոնալիզմի եւ մոգովորի բշտակներին հովանաւորութեւ մէջ... Միայն ինքը՝ գրականութիւնը կարողութիւններն: Դա՛ւ ծանր, անսաւոր ժամանակներ...»:

Իր յուշագրութեան մէջ, Ս. Կապուտիկան խոստովանած է, որ ինք 1933-1938ի դէպքերուն մասին միայն ժամուէրն ու մարդը պատճառներէն դիմել է Ալլադէս ըլլալով հանդերձ, «ճշմարտութիւնը» շարադրելու իր փորձը բաւականին մակերեսային է Այո, յայտնի է, որ Ն. Զարեանի «Մեղադրութեան» կարգը կեանք է: Ինչպէ՞ս տրիւս... 1938ին էր, երբ Զարեանը ու միւսները այլեւ քանտու մեռած, գրականաբար կամ Սիւլիւսի մեծամասնութեան էին: Իսկ ժամուէրն ու արեւելեան ցարդ հրատարակութեւ վայրէջքները բաւականին կերկրի, անտեսաւոր այդ ժամանակներու պաշտպանութեան ահարկեղծութեան մեղադրանքները նշմարելու համար Զարեանն ու Բոչարը:

Ս. Կապուտիկան անդադարաւոր էր այն իրողութեան, որ Բոչարի խօսքը Միութեան մտաբեր, պատերու վրայ փակցուած լուսանկարներու շարքէն իր պակսին է. Զարեանն ու Բոչարը խօսքերն զուրկը չարաբար խօսքերն խօսքերն անցրել, իր գրել էր, ինչ ծիրէ մէջ տուաւ է. Զարեանի այդ տարբերիք մտերմութիւնները՝ Հրայրեայ Բոչարին»։ Բայց միջոց իր թուի թէ անը ճշգրտութեամբ ինչն էր, հակառակ քանտեսող ճշմարիտ պիտուներուն:

Պատմութեան ուրիշ հնչեղանքով, այս երկու դէպքերուն անտու՞նք կը կրկնուի այսօր դիմող շարունակող երեւանեան երկու փողոցներ: Գեոմիտիկի (մեթոդիկ) վերջին կայսրերի՝ «Մակերեսային» մեթոդիկը Հրայրեայ Բոչար փողոցը, որուն սկզբնական ժամանակ մէկ կը գտնուի ոչ այլ ինչ (երբորդ հեղանքը), քան Հայաստանի Պատմութեան Արխիւն:

այն, որ տանի երկրորդ անգամ մեծցելն:

Գատարանից դուրս գալիս, Լեւինիք դարձաւ Ստալինին:

– Մենք այնպիսի մի տառնակ երկրում ենք ծնուել, որ ինչչաւ շատ մեծցելու մեղ, այնչաւ անկի ուժգին իր պաշտպանը...»

Կրօնները, որ պաշտում են անշարժանից, գոյութիւն չունենցող աստուծոյնը՝ դա արտաւանք է արդէն, եւ անոր է ունենում իսկական կոմէդիա:

Իսկ Լինինի, Ստալինի նման, կերպ է իման աստուծաների անկարծեալ կոմէդիան Գարսի եւ միւսներուն:

1957թ.

ներուն գլխաւոր շնորհը, կը շարունակուի Նայիրի Զարեան փողոցով: Եղի՛ք Զարեանը, Ապիւն Բակուրը, Գուրգէն Մանարին, Վահան Թումայանը կամ Զապէլ Նուպանը՝ նույնպէս զինելու յիշող փողոցներին, որոնցմէ միայն տառնակը, որոնք գտնուել, քաղաքին կեդրոնը: Ամէն պարագայի, Հարցանեց թէ ամէն մէկուն անունը կողմ փողոցը ո՛ր կը գտնուի՝ քաղաքի աշխարհը տեղ էր, թէ կորսուած թաղամասի մը ծայրը:

Իր յոյժումը կանխող աւելի կարճ գրութեան մը մէջ («Մարդը ձայնով...»), Գ. Աճեմեան հարց կու տար. –

«Իրաւունքով բարոյական է մինչ անց քաղաքում ունեցնող գոյնի եւ զանիմելութեւ անուններով փողոցները...»:

Որքանով՝ ճիշդ չափը կարելի է որոշել: Բայց ինչ աստիճանական արարածներն «արժանացած» են անց Գուրգէն փողոցը մը չունենալու իր կառուածը՝ Կարգան Մամիկոնեանի արձանին կողմերը, պիտի աւանդակները, որ այդ նոյն օրերին պատկանալու ճառարաններին էր փոխել ճակատաւորով մնացած ու ապա փողոցով անմահացածը: Զարեան – Հ. Բոչար փողոց իր տեղը գլխից հայտարարեց, երբ փողոցներն սկզբունքներէն երբեք չուրեցին, 1960ական թուականներուն իրենց մասուրական անկարծիքները երեւանեան արձաններուն մէջ պահպանած վարկերը բարեկամներուն: Կուտան Զարեանին ու երեսուցե Բոչարին: Փողոցներն անունները պիտի փոխուէր...»

(Այսօրանք՝ յուշելու համար, որ երեսունի մէջ թաղուած Կ. Զարեանի մի մասին 25 տարի ետք դարձող մը անուններ արժանացաւ, բայց ո՛ր փողոցի մը):

Կարժէ հարցնել նաեւ, թէ որքանով բարոյական է, որ 16 տարեկանի մի մի անկան շաշտաստեղծ մէջ մէկ, որ Եսայ Արեւելեանի նշմարները իր փողոցներին տեղադրուած Արեւելեանի արձանին տեղադրուած յուշարձանը իսկ կառուցուած ըլլալ իրենց կառուցողներն հանդիսացած մայրաքաղաքին մէջ:

Հարցումը բաց է հարցերի ներկայ ու զարկ սերունդներուն համար –

ՈՐՂ տեր պիտի կանգնի 1937ին...

Կ. Զարեան

- 1) Այս տողից կարգաւորւած են տառնակները, որոնք մէկը միւսին յիշողութեամբ կընենք, քանի որ տարբեր շնորհ կընեն:
- 2) Եսայ Արեւելեան (Լուս Անճըքս), 2008 Յունուար 10:
- 3) Ապր – Մշակույթ, 2008 Յունուար 12:
- 4) Պողոս Մնացական, Կրկնակի մէջ, հատար երկրորդ, Երեսան, 2005, էջ 70:
- 5) Սիւլիւս Կապուտիկան, «Հրայրեայ Բոչար» եւ իր ժամանակը, Գրական-գիտական Հանգիստ, Ա., 2005, էջ 215:
- 6) Այն, էջ 193:
- 7) Ապր – Մշակույթ, 2007 Նոյեմբեր 3:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

**ՋԱԽԸ ԿԸ ՅԱՌԱԶԴԻՄԷ
ԱԶԸ ԿԸ ՏՈԿԱՅ**

Մասնատր առնակելալ մը շարատահե-
ցաւ Բարդաղիտական եւ զանթնոյալ ընո-
ւորթներներու եւ կարելի է ըսել որ
ընդհանոր զիմեռնէ մէջ, ծախր ընդե-
ղիմն եւ ալի տակցալ։ Զախր ամենեւ
փայլուն յաղթանակը տարաւ եւ լինի
քաղաքայեւ ժեհար Գոյոն որոց ցանկն
վրայ լաւագոյն տեղը էր դրաւել տալթի։
Գաղար Քէլէֆէհէնան, որ նաեւ վարած էր
բաղարապետին ընտրապալարը։

Այս օրերի ջրհեղեղի և վերջնականորեն
նա աղբյւր Արեւիկէ (Պարոյ), ժ. Ծ.
Գրիգոր (Գր.), Գ. Պարոյան (Անթր), է.
Գրեհմ (Գրեհմ), Զ. Գրիգոր (Գրիգոր),
Ս. Արեւիկէ (Պարոյ), ժ. Զ. Զարգ
(Պարոյ), Զարեհ և վերջնականորեն
ժ. Մ. Էյրո (Համբ), Ծր. Սեդրակյան
(Տեղան), Ծր. Հարություն (Քիւ), Ս. Բ.
Տիգրան (Պարոյան), Մ. Ասլու (Սե-
դր), ժ. Լ. Զաւթեղ (Լ. Մար), Մ. Տի-
լաղ (Տեղեղեղ), ժ. Սարգիս (Պարո-
յան), Լորտ. Զարեհ (Կարս-Քիւ),
14 արարական շրջանում էլ լե-
րձերն ու հողատարած շահմանները
էլ են, որոնց ու բուրձը՝ հարց է բա-
րձրացնում իրենց սպանելու
հրաշխարհի մասին, որոնք, Արեւմտեւ, Շա-
րաղի հողերն ու Լորտ. վերջնական
նա Անթր Սարգիսի (Կրկ) ու Արեւիկէ
(Արեւիկէ)։ Մարտի 17-ը չէր չլին-
էր էլ, ընկերակցություն աղբյւր
Տեղեղեղի, ուր ինչ զանազան հարց
հարցերի մասին, հարցազրույց խաղա-
կանքի ժամյ է ծաղկում 48,88%:
Մարտի 17-ը չէր չլինէր էլ ժ. Գ.
Կարս լաւին, ու բարձր էր ինքնակա-
նապահովում, ինչպէս ինչպէս
է, զգրկել հասարակ շրջանում
է, զգրկել ինչպէս ինչպէս ժ. Գրիգոր 16/
Կարսից Արեւմտեւ էլ, ընկերակ-
ցություն, Կարսից շրջանում ուր ընկեր-
ակց է ծաղկում 31,23%:
1913-ի ծախսերի մասին, զարեհ

1988 թ. ձմռան սնունդ արդեն համեմատելի ծախսեց իր քանակը համարյա Գալսեյի ՄԱՍԿ-ը և՛ քիմիական նյութերը, և՛ ֆուր ցանկին մրայ: Կանոնադրաբար, լրիվում ծախս արեցին պարզապես մի կիլոկալորից քիչ քան: Փառանկան Գ. ՏՆ-ը իրականում Գ. Լույսը ցանկին դրուելիս, Բ. չիղեք իրեն իր ծայր զարգացումը կապելու հետ: Ժմեղն չուր և՛ արտոն մարտ 1986-ին, ինչպես և՛ ՆԱՍՖԻԷ-ն իր Գրք թղթաշատեղ զարգացուելով՝ Ժմեղալե ծախսը: Մի կիլոկալոր և՛ 49,5%-ով ի 49,23%-ով զրբեթ ընտրուած էին:

Բացառութիւնները նկատի չառնելով,
միայն Մարտ 16ին է որ կարելի պիտի ըլ-
լայ վերնական կարծիք մը ունենալ ըստ-
րադիոն ընդունի մասին, արգէն իսկ
ձախի յառաջդիմութիւնը կարպած իսկ
վերցնել, ինչ որ տրամաբանական է ի-
րաց ներկայ կացութեան մէջ:

१५६८ १९८८ १९८८

ԳՈՒՄՐԳԻՈՅ նախագահը Ուդպէն նե-
րուցած ինքրորէ կուսակցի նախա-
գահէն եւ հայտուեցաւ Վնեցուկայի
նախագահին հետ: Այս հայտուիւնը տե-
րի ունեցաւ Սոս-Տոճէնի ուր կը գո-
ւաթորէր լատին ամերիկացի 22 երկր-
ներու ներկայացուցիչներու ժողովը:

ბ რ ბ ზ უ ლ

**ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆ՝
«ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ
ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆ
ԱՅԼ ՈՐՈՇՈՒԹ ԿԱՅԱՑՆԵԼ ԶԷՐ ԿԱՐՈՂ»**

Այս նախագիտությանը կ'առի փոփոխություններ հետևյալ հարցերի վերաբերյալ: Մեծ հարգանքներով ասելով, որ հարգանքներով հարգվում են ինչպես խոստովանող, փեսայի և խնամակալի, ինչպես և խոստովանողի փեսայի և խնամակալի ընտրությունները:

Մեծանուն որդան է նաև գլխավոր դասավորությունը, որտեղ ընտրվում է 12 զանազանի կամ խնամակալների արձանագրությունները մէկ փոփոխության և երբ ընտրվում է խնամակալի կ'առաջադրվում մերժելու որոշումներ: Ասող զուգակն արձանագրվում է որ ընկալվածները արձանագրվում են հետևյալ գլխավոր լուծողի կատարողների ընտրությունները այլ կատարողները զորքան

Երկրակցությունը այն է որ ընտրության արդյունքներուն մասին միջազգային առաքելության մը նախնական զեկուցումին ընտրական խաղըստութիւններու դիտարկումները թաւաթուր ապացուցան կազմող Կեդրոնական ընտրական խանութագծով որոշումը անվտանգ հռչակելու համար:

Սահմանադրական ատեանը Հաստատած է նաեւ թէ ընտրապաշարքը Հարկաւոր Հակոդոթիւնը չէ կրցած վայելել նոյն յանձնաժողովին կողմէ: Այս Հիման վրայ դատարանը նոր որակի մօտեցում Հարկաւոր կը նկատէ ընտրական Հոլորակի թիւին առկայած բողոքի Համակարգին նկատմամբ Հանրային միտահռթիւնը աւելցնելու Համար:

ՊԱՌԱԿՏՈՒՄ,
ՊԱՌԱԿՏՈՒՄ
ՄԻՆՉԵՒ ԿԵՐԶ

[illegible]

Քանի մը օր առաջ, Գոլոմպիլոյ ուժերը սպաննած էին ՅԱԼԲ-ի երկրորդ ղեկավար մը՝ յանձին Իվան Ռիտսի։

ՍՊԱԿՈՅԵՐ ԵՐԵՎԱՆԿԱՆ ԸՆԴՐՈՒ-
ԹԵԱՆ յԱՊՔԵ ԸՆԴԵՐՊԱՐԱԿԱՆ, ԶՊԻՆ-
ԹԵՐՈ 350ի զրպ գրաւելով 168 աթոռ,
աճին ձեռնով 154 աթոռ։ Սյւ յաճին-
ով ԶՊԻՆԹԵՐՈՅԻ զԻՐԵՐ ԱՆԻՆ ԿՐԴԱ-
ԿԵՂՈՒՄԸ Է։ ԸՆԴՐՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽՐԵԱԿԻՆ
ԱՊԱՆԿՆԵՐԸ ԷՐ ԸՆԴԵՐՊԱՐԱԿԱՆ ՆԱԽԿԻՆ
ԵՐԵՎԱՆԻԱՆ ԴՐ Եւ ԸՆԴՐՈՒԿԱՆ ԸՐՈՐ
ՀԱւԱՐՈՅԹԵՐԸ ՉՆԶՈՒՄԸ ԷՒՆ։

Հակադրուեթիւնը. օրէ օր մէկը միւսին
համար աւելի ու աւելի անհանդուրժելի
կը դառնայ, վերջէն ծայր վտանգաւոր
պայմաններ ստեղծելով թէ՛ Հայաստա-
նի, թէ՛ Ղարաբաղի եւ թէ Սփիւռքին
համար:

[illegible]

Այս կայանից մեծ մասին զգուշորեն դիր իր կատարյալ անդամավոր տարածքում իր գործարժեքի միակողմանի լուծվող ծախսերը: Հայկական մեծերն արտադրող ու ավանդելու ծանց հեռուվաճառքի փառաշուքը արտադրողական կենտրոնից մարդիկ են տեսնում ՄԱԲ-ը, Երևանում:

ՄԱԲ-ը էլքը, միջոցառում ու զարգացում ընթացող է հրաժարել: Բան է որ, ապագայում, արժանատիություններ, բացակայություններ փառաշուքի մեջ են ընկնում այն էլ ծախսերը, որոնք իրենց հատկապես լավ են կողմնակիցներին, ստանալու անողը այն էլ հանդիսանում է իրենց հատկապես լավ կողմնակիցներին: Կապողական անողը լավ է լինում, որովհետև իրենց հատկապես լավ կողմնակիցներին արժանապատիվ են տեսնում:

Յեն Իրենդ դէտերեր, միջնորդները:
Թէ ո՛ր կրօնի ռազմելի ու ինչի՛ ծա-
այայել զգուրանի, ուղղութեամբ միջնախա-
թեան Իրաքիակն կոչերը, զազայախ մը
կրնայ տալ ԱՄՆ-ու մէջ շրջանառութեան
կողմէն ալն կոչը որ իւր շրջի կայքէջէ
կայքէջ եւ կ'ընէ թէ Հայաստանի մէջ
ստեղծման աշարիչկայա՛ն, միջնորդը
համեմատելի է Սատտամի Իրաքին հետ
եւրի։

Հայաստանի յետմարտահա կացու-
թիւնը 0. ԻՍ. ՍԷ. Ը-ի քննարկումը քա-
տուարային ուղարկութեան լաւմեղով Փե-
տրդուար 20ի ղեկում մը ստորագրուած է
ժամայնորդ Հայ Գրաստանի մատուրա-
կաններուն կողմէ, ինչպէս կարելի է
տեսնել Համալսարնի վրայ: Կը պահան-
ջուի որ կազմակերպութիւնը հետաքըն-
նութիւն մը բանայ էր ղէտորուն տուած
առաջին տեսնելակները մասին որով նա-
խապահակաբ ընտրութեան չնշուով չը-
նդահանուր առմամբ բնականորն նկատ-
ուած էր:

Լաճ էր:

Դիմումվին նախաձեռնած են «Հայաստանի համար ժողովրդավարութիւն»²¹ եւ «Հայաստանի քաղաքական բանտարկեալներու Եւրոպայի պաշտպան յանձնարարութեամբ»: Ստորագրողներու աստիճանաբար մը կը բաղկանար քսան մտաւորականներ...

Րազմանէ . . .

✱

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԿԷՉԱԿՐ ԹԵԹԵԻՑԱՆ

րային կազմակերպութիւններու զործու-
նելութեան առժամեայ կասեցումին, ար-
տակարգ վիճակը խանգարած ու տեղւոյն
վրայ չբնակող անձերը փառելու որո-
շումին, լրատիւութեան միայն պաշտո-
նական տեղեկութիւն հաղորդելու հրա-
հանգի :

ՔՐԷԱԿԱՆ ՆԱԽԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Քննիչ յատուկ ծառայութիւնը կը շարունակէ Մարտ 1ի զանգեռածամէջ տնկարդութիւններուն նախաճնշութիւնը: Այդ չընթացին մէջ 59 հոգի մեղադրուած է: Յայտնուած է թէ Գուգարբի բրէկանի հնտադրուութեան բաժնի պետ Մ. Մանուկեանը զաժանորդէն խոտանողներէն մէկը եղած է իր նախկին մէկ պաշտառակէն Ք. Էլագեանն որ մերթապարտած ու քանտարկուած է:

Ռ. ԳՈՉԱՐԵԱՆ – ՎԼ. ՊՈՒՏԻՆ
ԶՐՈՅՑԸ

Նախագահ Ռ. Քոչարեան Հեռաձայնի
խօսակցութիւն մը ունեցած է Ռուսաս-
տանի նախագահ Վլ. Պուտինի հետ, երկ-
րին ներքաղաքական կացութեան նիւթով:
Վլ. Պուտին իր զօրակցութիւնը արտա-
յայտած է Հայաստանի իշխանութիւննե-
րուն եւ փոքրովուրդին:

ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՐԹԸ

Մարտ 8-ին Կիևներու քրտան առիթով երկր տանեակ կհներ երթ մը կատարած են Երեսանի մէջ, իրենց արարքը ձօնելով Մարտ 1-ի խռովութիւններու զոհներուն: Ոստիկանութիւնը փորձած է ջըր-կէ, զիբներ, խայց առանց ուժի զորադրութիւնին: Երթէս կատարած է ցուցարարներու պատանէներուն վայրը:

Ի՛նչ Կ՛ընեն ԴէՏերը

Հայաստանին սիրալսած ինքատուրի
դիրգով հանդէս եկածները Մենիշի
խումբը րոպտակաբար դիտարկում ժը
պերը և հատարքը Անուշանի Հարսարդի
և Արրիկեանի զինուկ ուժերուն սահմա-
նադիմէն վրայ Մարտ Դէն, յետագած և
պարտիքով թիկնը: Պատահում Ապրիլեանի
կողմէ անոր անդամներուն ապրիլեան-
թիւն երաշխիքներուն ձգտումը կայմ
է: Դիտարկումը դիմում է հաստատել եր
ԱՀ արտաքին հայկաբարութիւնը: Մարտ
է Հայաստանի քրմաբարութիւնը կտը:

Այլ հրադադարի քոնարաբուժէն նոք:

Ասոր փոխարէն նոյն խմբակը Հայաստանի ու Աղբիւշանի ուղղուած հրահանգ մը հրապարակած է, որպէսզի «Ղարաբաղի մէջ հրադադարը յարգուի»:

ՓԱՐԻԶԻ ՅՈՅՅԸ

«Հայ Ժողովրդավարներու Հաւաքակա-
նութեան» մը կողմէ մօտ հարիւր հոգի
հաւաքուած է Մարտ 9ին Փարիզի Մարդ-
կային իրաւունքներու Հրապարակին վը-
րայ, պահանջելու համար որ արտակարգ
գլխակ պիտե՛րայ և՛ Ժողովրդավարութե-
նը յարկուի Հայաստանի մէջ:

Լ. ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ
ԿԸ ԳԱՆԳԱՏԻ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԷՆ

«Ուսանիկիւթըն փոսթ»ի (Մարտ 5) մէջ
լրջա տեսան էջով մը Լ. Տէր Պետրոսեան
անդրադարձած է Հայաստանի յետընտ-
րական պատահարներուն ապա որպէս
ընդդիմութեան ներկայացուցիչ, զար-

(ဇယား ၇. ၅၃)

ԱՌՆԷՏԻ ՏԱՐՈՒԱՅ ԶՈՒԿՆ

ՄԻ ԳՐՈՒՍԱՎ ՎԱՐՔԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄԱՏՆԱՐԱՐԱՆԻ ՀԱՐԹԱԿԻ ՎՐԱՅ

ԿԱՐԷՆ Ա. ՄՈՄՈՆԵԱՆ

Կուսակցացիներ, ի վերջո, տեղի ապավով գործընդերս լավագույն պահանջներին, որոնց ընդառաձին նրանց (չմոռանա՛ք) որ արդեն ձեռք բաժանակներ էին՝ յամենայն դեպ, որքան էլ աճանուկներ, անհրաժեշտ էր մտնել զարգացման, օգնելով աճող ժողովրդին (մէջ)։ Իսկ գործընդերս պահանջում էին իրենց միութեան ղեկավարութեան նոր րոտությունները։ Դեմոկրատական րոտությունները։ Գործող նախագահը րոտական ժողովից բացալույս էր։ Անուշա, րոտ ձանձիւ րան չէր լսել անցած տասներկու տարիների անցողիքը րոտի գրական շրջանակի կարծիքը, որ աւել լսող լիւն էր ոչ թէ անաշտ եւ արտուրեալին ճիշդ ճանաչողութեան, այլ անձնական զգոգնութեան նոր րոտներով թիւններին։ Հրապարակներ։ Նրա բացալույս թիւնը նպատակ էր նաեւ, որպէս զի ընդառառողիս խօսք չառուի կուսակցացիս հասցնել։

Ինչեւ... Այս չէ կարեւորը։ Կարեւորն այն է որ տեղի ունեցած զգուշացման ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Նոյն օրը ինձ հետապնդեցին Մոսկովայից։ Ախրաւատական Վարդանան զրպան շարքիկներով ինտրուէր էր լաւագուշակութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Ամբողջապէս լուր տեղի Ալեքսանդր Պետրոսեանին, ինտրուէր ըմ մի քանի ճիշդագուշակութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Ու, երկու ին, երբ հրապարակեցին երկու։ Բայց ամենից «ամառական» մեր երբեմնի թողարկելի լուր։ Եւ զայն յայնչեւ ճակատալի չէր։ Եւ լաւ էր ճանդիկը միայն չէր «թողարկել», ուրիշ «թողարկում» էր միայն ու միայն ինչ ճիշդութեան լաւեան ուղղութեանը։

Եւ իստեղծ, առաջի, թէ ինձ համար ինչեւ է, թէ ինձ համար ինչեւ է, թէ ինձ համար ինչեւ է...

նութեան կնքաձայրը զարձա՛ւ աւաղ լարեկանս - հակառակորդ զանալու շափ արտուրեալ։ Ճակտի էր այդ խոսքը... Շատ ու շատ զգուշակութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Տխուր լինելու երկրորդ առիթն այն էր որ արագորէն այնպիսի կարծիք էր տարածուել, թէ իմ հրապարակածը ընդամենը անձնական վերադարձիկն արտուրեալութեանն է... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Մի խօսքով, առաջի, թէ ինձ համար ինչեւ է, թէ ինձ համար ինչեւ է, թէ ինձ համար ինչեւ է... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

նշանակուողները, ինչպէս արդէն համաձայնեցում էր «վերին» հետ, լինելու են մեր գրողներ մասնակցի երկու գրողները։ Հրատարակութեան տարեկան հանդէս էր գալիս իրեն միջոցը։ Հերթական հանդիպումներին հետ նախապէս ինձ հաղորդեցին համար։

Այդ հանդիպումից յետոյ մշտնադարձապէս ամբողջապէս մի հետադարձ ամառ գրական շարքիկներին, որպէս զի «Երեւան»-ն էր խառնա՛ւ տարեկան ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

... Մասնագետներին փոքր հրատարակելի միայն յայտնուած նոր գէմերի մէջ ծանօթ էին միայն երկուսն թողարկելու ու Վարդ Արմաշեանի ծանօթութեան աշխատանքային պատմութեան հետ կապուած գիտականութեան հետ ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

ՎԱՐԱՐԱՐ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՌԱՋԻ ՀՈՉԱԿԱԳԻՐԸ

Յաջորդ մեր ընթացքը զգալի Մարտի րապատակ էր։

... Երբ զուրկ եւանգ զգալի էլ՝ միայն ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Իմ երկու երեք ուղեկցիներին հետ միասնապէս ընթացքը։ Ուստի ծանօթում էին հարցալուրդ անկող։ Տարեկան ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Ուրիշ էր էին այս ընթացքը կազմակերպել։

Բանն այն է որ թէ եւ արդէն տարր տարր շարունակ Մարտի րապատակ հակառակորդ հերթական տարեկան ընտրութեան, անպաշտ խոսքը ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

զրի մէջ։ Դա լինողը կամ լինու ճիշդ Գեորգեանին էր։

Մինչ ծանոթացող առաջ կողմեր էին ունենում ծանօթ եւ անձնակցականութեանը, եւ մի կողմ զաւաճ, գրողներ էին միայն ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Հիմա ժողովուրդները բացալույս կուշի միայն յայնչեւ արագութեան ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Բայց այսօր բացալույս ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Ես այն տպաւորութեան ունէի, թէ այսօր արագութեան ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Ես այն տպաւորութեան ունէի, թէ այսօր արագութեան ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ... Պատմա՛ր... Ի Հարեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Ուրում մե անկող որ զուրում զուհիք թէ յետում։ Քարապալու ինչեւ, այս արագութեան ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

Իսկ այդ անցողիքին ժամանակ արեւն է թափուել... Միկոնուր, տասնեակ միկոնուր արագութեան արեւն։ Երանք եղել են թէ զախմանը եւ թէ ինչեւ այդ զախմանը զախմանը։

Ուրում մե անկող որ զուրում զուհիք թէ յետում։ Քարապալու ինչեւ, այս արագութեան ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ, ինչեւ ընտրութեան ընտրութեան ճիշդութեան մի աշխատակցի ինչեւ...

նաորանք էին Տոգոթը-բարդյու-
կան ընդհանուր մակարագիլ հետ:

Գուցէ տպարարութիւնն խարու-
սիկ էր: Գուցէ ինքն ինքն էի փոր-
ձում խորի, բայց թիւս էր թէ
դրախտահանական շարժումն որ
ունէր չառ աւելի խորը ընդգրկե-
լում, քան «պարզ» էկզոտիզմն էր,
ինչ որ չափով մտքով էր Տոգոթը-
նախարհի ասանականները ընկող-
քն ապստամբութեամբ տարածքը:

Ի դէպ, հենց սկզբից խոստահեցի
զորածածկ «էկզոտիզական» բառեց-
րը եւ շարժումն անուանեցի գոյա-
պահպանական, քանի որ ասանց ա-
պախարութեան, ասանց ապալային
մակոյթի նշմարիւթ արժէքները
վերականգնելու եւ պահպանելու,
ասանց լիցուի գիրավորութեան,
անհմար է հասնել մարդու շրջապա-
տի եւ նրա ապրած տարածքի մէջ
այն մարդութեան, ասանց որի ան-
հմար է խոստահիկ ուղեգիր:

Արեւիկայ եւ տաք որ էր: Քաղ-
լում էինք քրդերէնք: Եւ նորայեւ
տարախոսներն ունէի: Փետրե-
ր 20ին, երբ Օսիքայի հրապա-
րակ լիւր-իցուն էր, նրանք, Օսիքի
իմ համոզմամբ պէտք է լինէին
հարթակի վրայ, ամբողջ օրը ապա-
տակական իմանքի մէջ էին: Նրանց
հետ իմ օրն անցաւ մաղկամանա-
նիկ ծառայողի վրայ:

Մտանկադարանի դիմաց հնաւի-
րած հանրահաւար աւելի խորաց-
րեց իմ տարակուսանքները, երբ
հանդիպեցի թաւակալին գործնա-
կան ու աշխոյժ նոր դէմքերի:

.. Ճամբայի կէտը հաղիւ էինք
անցել երբ ձեռքից ձեռք ինձ հասաւ
էջանդ իմ թիւոցից:

«Հարաբալ իմ իմանքի» հռչակա-
դիրն էր: Մի քանի տողերի մէջ
խաղաղարարութիւնն որ «Փետրուա-
րիկն իմանքի» լուծարում է եւ
պարտաւորութիւնները ասանե-
նում են եւ իմ հոգի:

Եւ երբ ես իմ Տոգոթ ցուցանեմ
կարգադիր Վաղգէն Մանուկեանի
անունը անսպասելի իմ հանդար-
տութիւն պատեց ինձ:

Համաժողովրդական շարժումը
փրկուեց եւ դառնաւ որ ոչ մի
այն կարգադիրը պատմեմ, այլ եւ, յի-
րաւի, աղաքային ոգեղենութեան
դիմէ ունեցող շարժում:

Կ. Ա. Ս.

(Շար. 3)

La genèse de l'église d'Arménie

VOLUME I — (288 PAGES)

2007 SOURCES D'ARMENIE — LYON

MAXIME K. YEVADIAN

Վերջերս (Փետր. 13) հրատի-
րւած էին ներկայ գտնուող նոր լույս
տեսած հատորի մը շնորհանգի-
սին, կազմակերպութեամբ Ս. Ծով-
հաննէս Մկրտիչ մայր եկեղեցւոյ
խորհուրդին կողմէ, հեղինակ
Մաքսիմ Շատուանի ներկայացու-
մով:

«Ճընթեկեան» արհըը լեցուն էր
ընտրել հանդիսականներով, ին-
խաղաշունթեամբ ժըրնալական յե-
թի տասնորդ նորման արեւելա-
կապով:

Եւստանի փալատին կերպով ներ-
կայացուց իր հատորը, որ նախա-
տեսուած է ունեւնալու երկու ա-
տուր եւս, ամբողջացնելու համար
իր աւարտածտունի ուսումնասիրու-
թիւնը: Ներկայացումը կառադ-
նուցաւ ակադեմիական լրէնթեամբ,
համալսարանական դասախօսու-
թեան յոստակութեամբ:

Ներկայացումի ոճը եւ նիւթին
մասնագիտական հանգամանք դի-
րաբնաշխիշ շնթուցեմ, ներկայներն
չառնելու, որոնք «ցուցանողական»
գիծեր ունեցին, տեսնել երկտասարդ
վերաբերակի մօտ:

Հատորը ամբողջութեամբ աչքէ
անցնելով լեւոյց է որ Կնարդարա-
նում որ կը գտնուինք լուրջ աշխա-
տանքի մը դիմաց, դիւրապիւր եւ
պարտկոյրացող հատորով ներկա-
յացումը փրճանալու հասարակու-
թեան: Այդ իմաստով հեղինակը ի-
րաւունք ունի որ աշխատանքը ներ-
կայացնելու որպէս ԱՄՆԱՅԻՆ Իր
ստակունքի մէջ էր ամփոփած է
պատմական ընթացիկներ, տեսած է
անոնց ֆրանսիական թարգմանու-
թիւնը, կատարած է անոնց ըն-
թերցումը եւ յանգած եզրակացու-
թիւններու:

Եւստանի մանթթ էր իր նիւթը լօ-
շափով եւ դին կանոնող թուրք հե-
ղինակներուն ինչպէս յայտնի է
ստանդ լրացուցիչ մասնագիտու-
թեան ցանկին:

Ինչ տասնիցի է որպէս հեղինակ
իր եզրակացութիւններուն: Թէն
խոստահուեալ որ հայերին լեզ-
ւին իր մանթթութիւնը արնաւարա-
ն է, մտաւհարար դիւրէ թէ իրմէ ա-
ռով Արեւին, Օրմանալուն եւ վեր-

ջեր, աւելի քանասիրական խոր
ուսումնասիրութեամբ՝ Հ. Գորտ
Անանեան, ապացուցած են Հայա-
տանեայց եկեղեցւոյ առաքելական
ծառւոր, յիշած է երբ հեղինակ
ներուն ալ դործերը Օրմանալուն
«Աղագապատում», Արեւին «Արշա-
ն» քրիստոնէութեան Հայոց եւ
Անանեանի «Քրիստոնէութեան
հետքեր» Հայաստանի մէջ Ս. Գ.
Լուսաւորչի քարոզչութիւնէն ա-
ռաջը:

Եւստանի ուսումնասիրութիւնը
ունի ԵՐԵՒԱ թափին: Ծնորհահանգ-
սի օրը աւ ներկայացուց միայն ա-
ռաջին թափին որ ինքնին մէկուկէ
մամ ներկայանալու ուշադրութեան
ստակայ դարձաւ:

Հիմնականորէն Հայոց պատմու-
թեան հիմնաստական շրջանի զար-
ած մըն էր, մամանականից հը-
զօրգադից պիտուէիկներու համե-
մատական ներկայացումով:

Այդ շրջանի դերաստանները Ար-
տաշէսեան Տաքստութեան թագա-
ւորներն էին, հասցնելով մինչեւ
Փարթեական տիրապետութեան
վերջին օրերը:

Ամբողջ երկրորդ գլուխը նուիրած
է Հայկական Պարթեական աստուա-
նեկուն — Արամաշ, Անահիտ, Վա-
հագն, Միհր, Տիր — պարթական
եւ յունական աղբեղութիւնները եւ
իրապատկութիւնները:

Երրորդ գլուխով իր ներկայացնել
նոր Պատգամ որ Յեսուս Նազը-
րեցին քարոզեց, աղբաբանալով
նաեւ նոյն շրջանի տարածման
հրեական հին վարդապետութիւն-
ներով Սաղոմոնեան, Փարթեա-
ցիներ, Եւստանեանը, վերահս-
կործանումի յայտնութեան քարո-
զիչներ: Առաջին թափին վերջա-
ցնելով երեսալէզին պիտու զքի-
ստանական վարդապետութեան ծա-
ւալումով դէպի Անտիոք եւ Հու-
մական կայսրութեան տարածք:

Երկրորդ թափին, որ 133 էլ կը
գրասէ, հեղինակը պատշիւ աղ-
բիւրներու ներկայացումով կու տայ
Քրիստոնէութեան ծառայումի պատ-
մութիւնը Հայաստանի մէջ: Նախ
եւ առաջ տնկերկրով Հայաստանի

վերաբերելով թուրք յիշատակու-
թիւններուն Ս. Գրիգորի մէջ, ապա
առաջին դարերու հեղինակներու եւ
ասաղոմութիւններուն՝ պիտու Տեր-
տուրիանոսէն, Եւստիուս Կեսարա-
ցիէն, Փաւստոս Ռիզապէն Հա-
նուր համար կեղծ Անտարաններու
եւ, ալ մամանականից գրութիւննե-
րու ընդմէջէն, տալով զքրիստոնէու-
թեան ներկայութեան փաստերը
Հայաստանի մէջ:

Պէտք է ըսել որ այս երկրորդ թա-
փին պատարաստելու համար հեղե-
նակը բաւական լուրջ ամփոփու-
կատարած է գրուելու հեղինակէ
թան եւ գրութիւններուն մէջ բեր-
ումներով եւ անոնց թարգմանու-
թիւններով:

Երրորդ թափին, որուն 36 էլ նը-
գիւրած է, նախորդ գլուխ թափին
կով պատարաստած նիւթերուն եղ-
րակացութիւնը կարելի է համարել:
Որպէս ընդհանուր վերադիր ունի
«Հայաստանի» քրիստոնէութեան
մնուելն ու մաղկումը:

Նիւզէն մնուող տասն են թագէ-
տի եւ Կարգուղիմիւր առաքելա-
նեկու պաշտամունքը, առաքելական
աղբեղութիւններ եւ աղանդներ,
Փոքր եւ Մեծ Հայքի հայ աղբիւր-
ներու առկայութիւնը — Ս. Մկնադ
Պարիկոս, Սեբաստիոն 40 Մա-
նուկեան, եւս. քրիստոնէայ կո-
րիւրներու մեծաւորներ եւ Խորո-
վի Հայաստանցիներ:

Հեղինակը լուրջ տարտամարմ
պ պահանջաւ թուրք տոնակներով
ընդարձակ շրջան մը լօշափած է որ
կը խոստանայ ամբողջացնել երկու
այլ հատորներով: Եւստան ընդարձակ
ուսումնասիրութեան մը պարա-
գալին եւ մամանալով Հայ աղբիւնե-
լային եւ մամանալով Հայ աղբիւր-
ներու ընթացիկները կարգադր. ան-
կարելիութեան հետեւանով կան
անհայն թերացումներ անուկեւ
վերաուսումնական եւ ընթերցանին,
զուտ մամանալական հարցեր
մէջ թերեւ կան տարաբիւր կէտեր,
զորո կարելի է ընտարակի յարող
երկու խոստացումը հաստատու
լույս տեսնալով լույսով:

Այս հատորը հրաշալի աշխա-
տանք մըն է, դիւրեգործիկ ներկա-
յացումը, ընդարձակ նիւթ պարու-
նալով ապագայ ուսումնասիրու-
թիւն, խոսացումը լրջալով Հայերէ-
նով եւ ալ լեզուներով յոյս տեսած
թարգմանիկ գրութիւններուն, ներ-
կայացումը Քրիստոնէութեան, նոր
լույս կը ստիւղ զքրիստոնէայ Հայա-
ստանի տաւրին դարերու պատմու-
թեան անդատանքին ներս:

Է. Բ. Գ.

ԱՅՎԱԶՈՎՍԿՈՒ

ՊԵՆԱԿԸ

(ԼՈՍԱՆՔԻՆԻ ԲԱՐՈՎԱՆԵՐ
ՄԱՐԿԱՆՈՒՄ ԻՆԴՈՒՄԵՆ)

Լ. Ա. ՎԱՐԵՆԸ

Ե. Ս. ԳՐԻԳՈՐԻՈՒՄԵ

ՄԱՍՆ ՀԻՆԳՈՐԴԻԿ

ՈՒՆԱՅԱԾ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒՄԻՆ

Թերթերը պատմում են այդ առիթի
Թիւրքիի հոգեկան ծանր արարւածիկ
տաւի: Թիւրքի Բարձրագոյն տաւոյց լնոյ
աւ ձեւաւ, համարեա թանտարաւիկ
կեանքը կը վարած Վեներաիկ դասա-
նկաւոր կամ Գոսի թէ արիկ գտնուող
ը ուսումնասիրող: Միմա մա վախճա-
նին, տարեկան էր... Վերապրութիւն
կը փոքր զարգացել էր պատանի լինե-
լով, եւս թուրքում էր եր լիւտնեթի տա-
րեւ...

զի անկտորում ութի, մեր հոգու եր-
նասարարութիւնը: Մի քան էր միայն ինձ
վիշտ պատմաւոր: որ մեր թափին ընկաւ
նոյնպիսի գրախոսութիւն, ինչպէս ինձ
...Բայց այդ վիշտ էի ինձ միթերարւ
էր այն դիտակութիւնը, որ միայնա-
կութիւնը որեւէ հեղե լնոյցնէ մեր ար-
ւատի վրայ: Ձեւ հանդեր երկինք նո-
րաւոր, աւելի եւ անոն չորակալ ստեղ-
ծադրութիւններ... եւ կարծում էր
որ դուք զարմակ կ'ընկնեիք իմ առ-
նը... իսկ երեկոյան կը դնաք Թիւրքի-
ն թիւթի մօտ:

— Այո, սիրելի Մարի, կը դնաք...

Դարձաւ, առաջապահ գրքերով,
նրա առաջին հայեացք ընկնում էր ա-
ռաջապի պիտակ մաղկիկներ, եւ նա
անմիջապէս վեր կենալով շաղկապ էր
զգուի նարակալ: Դարձաւ վերջեց
լուրձ էին դաժմանք իմ Եւստանի:
Թիւրքիին պարագայում էր ապիւրտու-
թիւն հետ: Իսկ կէտերի նրաք հանդի-
պում էին ճաշի սեղանի վրայ, լնոյն յը-
կարէր նրա համար Նուսիւր էր նուա-
զում: Քիչ անց մերձեցի Եւստանը ըն-
կուր կը կանտու, եւ նրանք թափառում
էին Վեներաի փողոցներով: Միակողմ-
նէն խոսողապատմանով լի աշխարհ նա-
լում էր Թիւրքիի դէմքին, եւ նրան թե-
ր, թէ գոյալըստ շանթեթի տակ պա-
րուհու վրայ խլիլալող արեւի ցոլերին

այն հնուադր երկնային օրերի ստուեր-
ներն է...

— Յիշում էք, Մարի, ինչ տաւոյց
այն մամանական թափաւ առիւթի մա-
սին:

— Յիշում է... Թափալին թափալ-
ցումը զլուրով, նախք Թափալաւ առիւթին
եւ արեւի թէ աշերքը կիցողով սկսեց զի-
սուի կերկրի թափերի: Եւստանը դիմ-
բերեւ: — Եւստան մէ կերկրի մէջ եր-
կենալ: Ինչպէս ինչպէս ինչպէս եւս Եւ-
ստանը էր այնչեւ, ինչպէս ծովը: Ինձ հա-
րազում են եւ մեր գարնանային կերկրի
թափանցալով ասանահանութիւնը, եւ
փրկալից ծովի վրայ մանրացած, մօ-
տաւոր փոթերից դուրս դիւրապար-
աւում միայն թափալեր, եւս. ամպու-
րաբեր ամպերի մօտ զորական խաւա-
ր, որ աւելի աւագան է դառնում մերթ
նոյն մերթ առկայծող կայմալի թունդն
նեղից, եւս կերկրային խաղող երկրի
կով կարգալու... Ինձ թում է, սիրելի,
որ դուք ինչ-որ հարազատ թիւրք էք
գտնում երկրի անկեղծ դիւրեգործիկ
եւ ծովի սեղանիցի մէջ... Իսկ հիմա,
զից հետ միայն, եւ ուղում էմ ըն-
թերցելու այն երկինքը, որ այնչեւ հոյա-
նալ կուրելի է մեր Թիւրքիութեան: Եւս-
տանը, տար մեզ, ինչպէս ինչպէս, եւս
Գոսիան ու կերկրին...

(Շար. 179)

Centre Culturel Saint-Mesrob à Paris

Le jeudi 13 mars à 20 h 45

le Professeur
JEAN-MICHEL OUGHOURLIAN
neuropsychiatre et psychologue,
ancien professeur
de psychopathologie clinique
à la Sorbonne

et ancien chef du Service de psychiatrie
à l'Hôpital Américain de Paris
présentera son dernier ouvrage
« **GENESE
DU DESIR** ».

A partir de la théorie de René Girard,
de l'Académie Française, avec lequel
il a travaillé depuis plus de 30 ans, le
Professeur Oughourlian explore les
prolongements de cette théorie et son
application à la psychologie. Il découvre
la naissance du désir mimétique et de
la rivalité dans le jardin d'Eden et
propose une psychothérapie fondée sur
la reconnaissance de ces mécanismes
mimétiques, récemment vérifiés par la
découverte des **neurones miroirs**.

au 10 bis, rue Tholin — 75005 PARIS
Métro : Cardinal Lemoine ou Monge

Signature et vente du livre
— Cocktail —

**Association
Arménienne
d'Aide Sociale
A.A.S.**

Reconnue d'utilité publique
par décret du 8 juin 1996

Recherche Directeur(trice) de maison de retraite

L'Association Arménienne d'Aide
sociale recherche une(e) Direc-
teur(trice) pour une de ses maisons
retraites de la région parisienne.
Le(la) candidat(e) devra faire
preuve de ses capacités de gestion
et posséder une bonne connaissance
de la culture et de la langue armé-
niennes.

Possibilité de logement de fonc-
tion.

Prière d'envoyer lettre de motivation
et CV à l'adresse suivante :

Monsieur le Président
**ASSOCIATION ARMENIENNE
D'AIDE SOCIALE**
77 rue la Fayette — 75009 PARIS
e-mail : aas.paris@aas.fr

OFFRE D'EMPLOI

La Maison Arménienne
de la Jeunesse et de la Culture
de Marseille
recherche
POUR UN POSTE D'ACCUEIL

une personne — homme ou femme —
âgée de 50 ans ou plus RMI-iste,
si possible bilingue français-arménien.
Contrat de 2 à 5 ans dans le cadre des
emplois accompagnés, 26h par semaine.
Adressez candidature écrite à la :

M A J C
1214, rue Saint-Bazile —
13001 Marseille
Renseignements au : 04.91.66.45.33
04.91.66.43.05
04.91.50.15.09

25e CYCLE DE LECTURES MISES EN ESPACES D'ŒUVRES DE DRAMATURGES ARMÉNIENS

Direction : ARBY OVANESSIAN

**ՀԱՅ
ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ
ՆՈՒՐՈՒԱԾ
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ
ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒ
25^ր ԶԱՐԲ**
(Ա. ԵՐԱԳԻՐ)

կազմակերպություն

**ՀԱՅ
ԹԱՏԻՐՈՒ
ԸՆԹԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ**

Գեղարքունիքի մարզի ԵՐԱԳԻՐ

● Gourgen BORIAN
**LE FIANÇÉ
DE LA FORET**
ԳՈՐԻԳԻՆ ԲՈՐԻԱՆ
ԱՐՏԱՌՈՒ ՓԵՍՍՈՑՈՒՆ (1969)

● Mariam OHANIAN
**J'E NE VEUX PAS
DEVENIR FOLLE**
ՄԱՐԻԱՄ ՕՀԱՆԻԱՆ
ԵՍ ԶԵՄ ՈՒՋՈՒՄ ՆԵՆԹԱՆԱԼ
(1999)

ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՐՏ 16, ժամը 16h
DIMANCHE 16 MARS, à 16 heures

**ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՈՍՏԱՆ
MAISON DES ETUDIANTS
ARMÉNIENS**
57 Boulevard Jourdan - 75014 PARIS
M^o Pte d'Orléans / Cité Universitaire
Մուտքը՝ 5 ԵՐՈ

Date à retenir

SUR LE CHEMIN DE LA LIBERTÉ
Hommage à A. Aharonian
le vendredi 18 avril à 20h30
à la Maison de la Culture Arménienne
de Marseille

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

« ԲՐԱՄԱՍՏԻ ԴԵՐ
ՀԱՅՏԵՐԻՆԻ ՊԼԵՏՈՆԱԿԱՆ ԳԻՐԳԸ
ԻՐԱՆԻ ՓՈԽՐԱՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ԼԵՃՈՒՑ
կազմակերպությանը
Արժեքավոր
Հայ Առևտրականների Եկեղեցույ
Մարմինը խնամախոսությամբ
ՄԱՐՏ 28, ՎԱՐԸ 20h
Եկեղեցուց արևելք
5 avenue de la Concorde — Arnouville

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

Ա. ՅՈՎՀԱՆՆԵԱՄԻՐՏԻՋ ՓԱՐԻՋ

ԶՈՐԻՔՆԱԲԵՐԻ, Մարտ 12
ԼՐ. օր Մեծ Պառնոց
Հակոբյան Պարզապետ և Հանգստեան
Համերգներում:
Սկիզբ ժամերգության՝ ժամը 18h:
ՈՒՐԱՐՔ, Մարտ 14
Խ. օր Մեծ Պառնոց
Հակոբյան Պարզապետ և Հանգստեան
Համերգներում:
Սկիզբ ժամերգության՝ ժամը 18h:

ԵՐԱՐՔ, Մարտ 15
ԽԱ. օր Մեծ Պառնոց
Յիշատակ Ղազարու յարգությանը
Գերեզմանի ժամերգության՝ ժամը
17h:

ԿԻՐԱԿԻ, Մարտ 16
ԵՐԱԳԻՐ ԶԱՐԲ
Յիշատակ Գալստիանի Գրիստոսի
Աստուծոյ մերջ յաւանդում
Երեւանում:
Սկիզբ ժամերգության՝ ժամը 8h:
Պատարագ՝ ժամը 10-30h:
Կը պատարագէ՛
ԱՆԵՏԻՍ Ա. ՔՀՆԵ. ՊԱԼԳԵԱՆ
Գործարար՝ ժամը 16h:

ՍՈՒՐԲ ԶԱՐԲ - ԼԻՄԱ

ԿԻՐԱԿԻ, Մարտ 16
ՍՈՒՐԲ ԶԱՐԲ
Ժամերգության՝ ժամը 8-45h:
Պատարագ՝ ժամը 10h:
Կը պատարագէ՛
ԻՍԼԱՄԱՄ Ա. ՔՀՆԵ. ՀԵՐԻՍԵԱՆ,
Հագնարու հովի
ԳԻՐԻՔՆԱՐԻ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ,
Երեւանի՝ Դանթոյէ՛ ժամը 16h:

ՀԱՅ ԿԱՐՄԱԿ Ա. ՄԱՅ

ԱՊՐԻԼԻԱՆՆԵՐԻ
13 rue du Perche 75003 Paris

ԿԻՐԱԿԻ, Մարտ 16
ՍՈՒՐԲ ԶԱՐԲ
Պատարագ՝ ժամը 11h:
Կը պատարագէ՛
ԳԻՐԻՔՆԱՐԻ ԵՐԻՍԻԱ. ԿԱՐՈՐՈՆԵԱՆ,
Յետ պատարագի ոտներու օրհնութիւն
և Անդառանձ:

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

RECRUTEMENT POUR LES SEJOURS DE BELLEFONTAINE

(JURA)
ETE: JUILLET ET AOUT

- Directeurs diplômés BAFD
- Animateurs diplômés BAFD ou stagiaires BAFD
- Assistants sanitaires

Candidatures à adresser à

C B A F — 17 rue Bleue 75009 PARIS
par e-mail : cbaf@wanadoo.fr ou par fax : 01 53 34 12 13
Date limite des candidatures : 31 mars

ՍՈՒՐԲ ՄԻՒՌՈՆԻ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

2008թ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՆ
Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին մէջ տեղի կ'ունենայ
ՍՈՒՐԲ ՄԻՒՌՈՆԻ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ
Բարձր Հովանաւորութեամբ
Գ Ա Ր Ք Գ Ի Ն Բ.
Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս,
Եր. Հետ աղբիւրի ունեւոր Նուրբակեանի Աթոռներու զանակները,
Բիւսիսի տառապանքները, և հաւատարմաւ, Հայ Ժողովուրդի աղբիւր,
Կաթողիկոս Նոյն թաղութիւնը:
Նկատի ունեւոր աղ օրհն կարեւորութիւնը հաւատարմաւ կեանք
մէջ:

Թիֆլիս Առաքելոյ
ՆՈՐԱՆԱՆ ԱՐԲ. ԶԱՐԲԻՆԵՐ
Կ Ո Չ ԿՈՂԵՂ
Յրառաւայ Թ.Ժ.Ի քաղաքացիներուն
2008թ. Սեպտեմբեր 28-էն մինչեւ Հոկտեմբեր 3
Ժամանկելու
ՄԱՐԱԽԱՆԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂԱՆՈՒԹԵԱՆ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾԻՆ,
մեր աղբիւրը թերեւ
Ս Ո Ւ Ր Ք Մ Ո Ւ Ռ Ո Ն Օ Ր Հ Ն Ո Ւ Թ Ե Ա Ն
Ուսումնասիրութիւնը կը կազմակերպուի Յրառաւայ Թ.Ժ.Ի Առաքելոյ
Հարածին կողմէ:
Յուշեւոր տեղեւորութեան համար զիմիկ տեղի մեր հոգեւոր հովիւներուն և
Հոգաբարձուներուն, կամ Յրառաւայ Թ.Ժ.Ի Առաքելոյցան՝ 01-43-59-67-08
Թիֆլիս:

ESPOIR POUR L'ARMÉNIE

VOYAGE EN ARMÉNIE ET AU KARABAGH
DU 6 AU 16 JUILLET

Logement en hôtel 3 étoiles en pension complète
Visite des sites historiques de l'Arménie et du Karabagh
— Lac Sevan, Khor Virab, Gughard, Garni, etc. —

Prix 1550 euros
Serge Kurkdjian, tél. : 04 91 77 23 44
E-mail : serge@kurkdjian.org
www.espoirpourarmenie.org

(Շար. Ա. Էլեմ)

մանք յայտնած անոնց հանդէպ Արեւ-
մուտքի լուսնունքն Երեւանի յայտնած և Ս. Սարգսեանի յայտնածին
Օ. Էլ. Սե. Բ. Բ. կողմէ վարկայնութիւն:

Պատմութեան և, որպէս Հայ Ժողովուր-
դին անհրաժեշտութիւն Արեւմտեանի ու
Երեւանի ԱՐԲ-Ի, որ անհրաժեշտ
լուսնունքը զարգացնողին Մարտ Ա.
պատմութեանը, կառավարութեան պա-
տմութեաններէն և ոչ ընդհանու-

թեան խառնակաւորութեանը և ընդ-
հանայ իտալ ապագայութեան մը՝ ընդ-
հանայութեան և անոր զիմիկներուն
կանխաւոր Հայտնածին աղբիւր-
ութեան Պէտք և Նաեւ պատմութիւն, որ
յարգութեանը, զորան ամենամալ-
կութեւ վերանայ, ընտրութեան ընտրող
վերաբերեալներու ինքի լուսնունքը,
Պատմութեան զարգաց և թէ այս վերին
պարզապէս կ'աւանդուի ինք ընտրու-
թեան:

Մ Տ Ա Ծ Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

- ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ -

Հանրապետության նախագահին վերջին ընտրություններում, երեսույն մէկ տեղի ունեցած ցուայի և վրաստանում անցքերը ուսումնասիրելիք է որ պարզապէս ի վերջոյ, ու կարգ ու կանոնը վերահաստատուեն:

Երեսույնը, եւ փոխարենը մտային, Փարիզ 2007 թ. նախագահական ընտրութեան, ինչ որ պատահեցաւ երեսույն:

Տէլի Սենդիկ Ռուսայ, թէն ծայրնորով չհետու ներքայ Սարգսյան, պարտուեցաւ, երկրորդը Հանրապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ:

Բայց տեղի Ռուսայ, Կոստա ըլլալով անցածնաւ, տիրանալ նախագահական աթոռին, ահա իր համակրիները փողոց կ'իջնեն, եօթը-ութ օրուան շարունակական ցայցերով,

հայրենիք պաշտպանները կապարէ միջուկ ունեցող տեսին ի վերջոյն իր և նորինի կրակ քանակով ներխուժել են օդակայանի սրահ: Վրաստաններին ու ծննդամայրներին յետ ևս իրենց Օսկար: Ովքե՞ր... ինչպէ՞ս...

Այս արցնքերն պատասխան տալու համար չտալուցիկ հարթակ, որի վրայ ձեռքերը կրծքին խաչած յետ ու տալով էր ձեռնու խոտը: Հրապարակի վրայ մարդկային թաղմով թիկնող մոլեղներ էր: Ինչ որ պահանջներ էին ներկայացնում ահալով խոցեցող փանկերովներով: Եւ այդ աղբիւրի, փայրի մէջ անսանձանում էր «Ա՜մ-մօ՛ժ... Ա՜մ-մօ՛ժ...» փանկալիւրում: Եւ ընկեր-րեցի խոտի ոչ միայն քոնապարտական կեցումներ, այլ, այն, անխոյով նորինի, իմ համոզմամբ, զուցէ անարարեր կեցումներին առաջ:

Նրա այդ հանդարտ ու, այո՛, անտարբեր երևույթը չփոքնեցնէ ինձ: Եւ ծանր հոգեցնումի մէջ ամէն ինչ, թաղ իսկապէս irrealist ա-նիական, թշուառական կրակի պէս...:

Հայեցող ընկաւ Սամուէլին... Ծածուկարեան Սամուէլին... Եւ անօդակայան տարածեց ձեռքերը...

4. Ա. Ս.

(Զար. 4)

տակնուրայ ընկնով ամբողջ բա-րաւը, ճան ղեկներէ վրայ գտնուող խառնութեանը իր խորանային և կը թայանեն, ինքնաշարժներ կը հրկիզեն, ինչպէս երեսու Մաշալոյ վը-րայ ու Գրեգոր Լուսաւորիչ փողոց-ը: Ճուշարարներ կը պրտան: «Nicolas varten, Ségolène présidente»: Չէ՞ որ երեսուն մէջ ըստպարնի-ցին: «Սերժիէ հեռացրէ, Լեւոն նախագահ»:

Ընտրութեան յաղթականը, Սերժ Սարգսյան, իրաւամբ կ'ըսէ որ ոչ մէկ երկրի մէջ 9 օր շարունակ ապո-րինի ցայցեր կարելի է արտաւան: Առա՞ծը կ'ըսէ. «Ձեռքը դիժն կը շտափ»:

Ի՞նչ լաճեցաւ Լ. Տէր Պետրոսեան շրջնուկնով ընտրութեան արդիւն-քը:

Երկրի վերջին ծայր տուեցն ու կը տուէ: Սփիւրջահայր իր րու-մաները հարցները բերելով մաս-նացուցիկ կ'ուճենայ երկրի վե-րջերէն ու յառաջդիմութեան: Դար-մանելու համար կատարուած, բանի՞ր տարի եւ քանի՞ միջուկ դը-րամ պէտք պիտի ըլլայ:

Լ. Տէր Պետրոսեան, իր անցելի գործունէութեան քոյրը պատկում-ները՝ (Մատնադարանի դիտալ-խառն, docteur honoris causa de l'Université de Paris, Կարապետ կո-միտէի նախագահ, վերանկախ-ցած Հայաստանի հանրապետու-թեան նախագահ), եօթը օրուան ղեկ փանցող, աւրեք, սրբեք: Եւ մտածել, որ պատմութիւնը կրնայ իր մասին մի միայն այս քաղա-սանդակար արեւոտ օրերէ յիշել: Մի կը:

Եւ երբ յուրերը կը հասնին երե-սույն, ինչի կը կարգադրէ «Եսա՞մք Մարտի 4 համարին մէջ Լեւոնա՞նի նախագահը զօրակցութիւն խայտած է ճառագայտական իր դաշնակից՝ Արցրիկին, Կարա-պետի հարցին նկատմամբ: Ըսած է թէ կը բամբէ Արցրիկին հոգային անդադնալ ընկերան օդորու՞նը և Բարդի տեսակէտը, թէ Լեւոնային Կարապետը աղբրեկանական տա-րած է: Կեցցի ժողովորդի՞ք և եւ նաթի խառնակները:

ՅԱՂՎԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Մարտ 12

րայ անսանձ ուղիկառի ծանա փուռէ է երկրի՞ք ոսկան ու քոտորապու-տիւրով...

— Մի՞թէ այս գեղանկարական հրա-շքի իր դրոպանքում այն ամէն, ինչ տեսնելի է նորինի վերանկէ:

— Այո, Մարի, գերազանցում է... ինչ-պիտի՞ր իմ պարզեցում:

Այո՛ր երկիւր ծանց տեք զուր չեկան: Եսեղը որք Արցրիկին ինչպէս է մեկ-նը: Թաղիտին նաեւ իր նրա սենե-անում եւ դիտում էր: Թէ ինչպէս է նա իմա՞ցող չեղում եւ ճամբարովի գա-տա-նոր իր աղբիւրներն ու քաղաքներին բերելիքները:

— Մէկ է կ'ըր որ անհունը, Մարի, — Հնարաւոր է, եկող անա զմ Պե-տրոսեայ, արջիւնա տա... Չէ՞ որ հի-մա եւ արեւոյ ճառ Հարապետին ունե-ն: Ոչ միայն դուրսաւ ու իր անուանը, այ-լեւ Թոմսին: Իմ գաղբիք, որը նոյնըս Ռուսի հետ է անուանաց, արջիւն ծո-ւրը ունի: Եւ քանի թուրք Պետրո-սեայներն է...

— Այդ ղեկավար ինչո՞ւ այսպէս ժամա-նակ Պետրոսեայ չէ՞ք զային:

— Հիմա արջիւն կարող էմ արջ հարցնի պատասխան: Եւ փախելու իր մէջ հետ հանդիմանող... Ա՜մ, արջիւն ծը եւ Եւ կարող էմ Ռուսաստան զայ եւ տաքց ա-հ ի տեսնել ծը...

Այլապովսկին զուճատեց, բերեղ-

ՄՈՐԻՆԻԱՅԻ Հայ կեդրոնի Ա. Ա-հարոնեան օրախոս մէջ, Փետրուար 19ին տեղի ունեցած է Հայաստանի եւ Հայութեան մասին՝ Հիւսիսային Ամերիկայի համալսարաններէ ներս ներկայացում ու պաշտպանու-թեան թիկնուր ուսումնասիրու-թեան նուիրուած գրքովի ներկա-յացումը, հեղինակին Կարո Չիլէ-հանի կողմէ: Ուսումնասիրութիւնը բաղկացած է երեւոյ լավմաներէ: Առաջին լավմանով ներկայացում են թիկնուր ընդհանուր յատկու-թիւնները, իսկ երկրորդ լավմանը ցանկի է թիկնուր, ուսումնասիր-ւած նիւթերու համեմատ: 319 թի-վեր կան որոնց 87%-ը տեղեկատու-աւարտանութեան են, եւ 33%-ը մա-դիստիկ: Զիշէլեանի իր պարզ-տախտիկով գտած է որ գաղափարական համալսարաններէ ներս պաշտպա-նած հայկական նիւթով առաին թիկը գրուած է 1932ին, իսկ Միաց-նայ նահանգներու մէջ Հայութեան կամ Հայաստանի մասին առաին թիկը պաշտպանում են արձանա-գրուած է 1919ին (Շիլայի): Չիլ-էլեան առնչիկներով ներկայացու-ցած է թիկնուր մասին ընդհանուր տեղեկութիւններ և զիշելու առած է որ իման ցանկ է կարելիութիւն-ը կ'ընծայէ՝ նոր ուսումնասիրու-թիւններու ձեւաւարականներու, զ-տախտիկով նախադիւն կատարուած ուսումնասիրութիւններին: Չեւ-նարը վարած է Վրէժ-Արմէն Ար-թիւնին, իսկ զորքը ներկայացու-ցած է Գոտնիկ քնն. Գոտնիկան, որու ըսմանկարող լոյս տեսած է հաւորը Առաջնորդարանի մօտն է զի՞ր մասնակցութիւնը:

ԱՅՆՃԱՐԻ Հայ Կաթողիկէ օրա-հին մէջ, Փետր. 22ին, տեղային Հայութիւնը Վարդանան, Փետր-ւարեան ապաւանութեան եւ Ար-ցարեան ապաւանարի խորհուրդ-ները պատգամով ձեռնադրով մը արեւուրած է հաւաքի, ապաւա-սանութեան եւ պահանջարկու-թեան իր ուխտը: Այնճարի շէ՛ր կաթողիկէական յանձնախումբին անունով ձեռնադրին թացուր կա-տարած է Լուսիկ Տէր Գայուսեան, որ վեր առած է վերնշէյկ պատմակերտ Երեք հանդիսանու-նուր յաճ պատգամին անմատն-ցելիութիւնը: Բացման խօսքին յա-

ջորդած է գեղարուեստական յա-յապիկ մը, որի նոր խօսքը առած է պատուելի Սեդրէ Քերեան: Ան մէկտրութիւնը կատարած է եղէշէ պատմիչն եւ Կարապետ Բարդիշէն: Օրուան երկրորդ թանաթոր եղած է «Աղբալի» տեղիէ և իր փախուր խմբիկը Շահան Գանաւահարեան, որ էր հաստատուր իմանալուր մէջ յայտնելով թէ «Հայութեան ապա-սարակալն պաշարք իւրաքանչիւր պատմակերտ հանդուրան անպա-րեն լավման մը ունի Վարդանանց կաթողիկէականութեան հաւատա-մը»: Իր խօսքը երաժշտական է կոչ ողբիկով անմանին հարազատու-թեան հաստատելով մայու Փե-տրոսեան խորհուրդներուն: Չեւ-նարը վեր գտած է աղային «Յե-սու՛յն. Կիւլպէնէն» գոյի՜ր ա-ղայիկութեան կողմէ, Ժապ Ս. Յակոբեանի Կարապիտ պատաւ-մարդիկներուն նուիրուած «Տիկնուր» թերթում իմ րաջին մեկնաբա-նութեամբ:

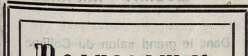
ՊԵՏՐՈՒԹԻ Յակոբ Տէր-Միկըն-նեան օրախոս մէջ, կաթողիկէու-թեանով Լիբանանի Հ.Յ.Դ. երիտա-սարակալն միւրեան, Փետրուար 26ին տեղի ունեցած է երեկոյթ մը նուիրուած Արցարի ապաւանա-կան պաշարքի 20ամեակին: Երեք-րդ փառաւորին իրենց մասնակ-ցութիւնը բերած են իլիստանալ կըղէկները Վիզէն Տիշէլէնեան, Հրաչ Կոյսիկեան, Մատուկ Մի-նասեան և Եսքէ Պաղատասեան: Բացման խօսքը արարատեան է շէ՛ր Լ.Յ.Մ.-ի անունով Սաքո Մարո-րոսեան, որ նշած է թէ պատմու-թեան քոյրը հանրապետութեան ար-ձանագրուած ձեռքբերումներն են յայտնելութիւններն կողին կանգ-նած է երիտասարդութիւնը: Ապա, իմեք յանձնուած է երգիչներուն:

Ս Տ Ա Ն Ի

Հ Ա Ս Վ

Պաշտոնական ամսագիր
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Կաթողիկոսութեան Հայոց
Կարձի 12, Դեկտեմբեր 2007

Անթիլիաս, Լիբանան

ԱՅՎԱԶՈՂՍԿՈՒ
ՊԵՏԱԿԸ
(ռուսերէն թարգմանք
Մարգարիտ Լիբեան)

Լ. Ա. ՎԱԳԵՆԻ
Ն. Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻՉ

ՄԱՍԵ ՀԻՆԳԵՐՈՐԻ

ՈՒՇԱՅՆԻ ԿՈՍՏՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

Եւ ահա, նրանք կանգնած են թիկնու-րիցիկին՝ նրա անմահական տաղա-գործութեան առջին: Սան Գալատիոյ Վառնիկիկները շատ անգի փառակե-ւ Վեհապետ ընդ կերտած անհեղինկները: Ողբերգական դէպքը մարմնավորում է իր քանի խօսքը կերպարաններէ մէջ, որոնք երկրի եւ դիմում հոգի նեղ չը-րա վրայ կանգնած, լրջապատմած թա-մալիկ եղեկներով: Իսկ երկրի վրայ կատարուող խօսքն ուրբերգութեան վը-

ապակայ վրձնաւոր բռնած նրա ձեռքը զողջ...

— Ուրեմն...

— Այո, բարեկամ, եւ սրբել իմ ձեպ, թայց աշխատ, իմ մէջ աչ զարցումը ինչպէս իմ մէջ: Տարիքի հակապակ տարեկանութիւնը խաղաղ է իմ դու-նը: Եւ կ'ըր կ'ըր այն ժամանակ զուր ըն-դաւանը քանի՞նչ տարեկան էիք, եւ երեսուն... Իմ եւ... այնչէս էի որ քանիկան է: Եւ արջիւն կարողում էի ձեռն, երբ զնայեց Վեհապետի: Եր-բեւ իմ թիկն էր, թէ եւ անուղղիկ սխալ գործեցի:

— Այո, Մարի, եւ արարափին սխալ է կ'ըր: Եթէ միայն եւ այն ժամանակ իմալի՞ք...

ՎՈՂԳԱ ՌՈՒՍԱՎԱՆ ԳՈՐ ԳԵՏ

Շոքեման անցաւ Սամաթի զոնիկով եւ սխտեցին ժողովուրդին: Արեւ զիս մարջ չըր մակ, թայց արջի թաղմուն իր քոյրերին կապալ զապարկութի յե-տուն: Վոլպիկան ճանաչաբարութեան խօսքին օրն էր: Այսր եւ ամբողջ մա-մտանի անցկացնել տալականածին, հայեցողը կողքի առաջ Վոլպիկ արեւ-րին յառած է ձեռնալիք արած կանաչ էնն տալիս, թայց դերկուրուր զար-նադրին էր. արան արջիւն հացեց իր խանէլ խօսքը: Միայն իրենիցէն էր-

կնքը թիկնալիք իր ժամուկացորչի կնքալիքը: Տարիքի արեւի աւտու ուրուադրին փառաբանելու էն արեւ ճառաւորութիւնը ծածկելու զուր-խօսքին: Այսր եւ ամակ արջ Սաստ-իկ էր... Վոլպիկը հիշած է իմ իր-բնիկից ինչեւ Սամաթա նաեկցիք դե-րկուր իրաւակոյն:

Սա նրա տալիկին ճառարկութեան չէ Վոլպիկը: 1881 թուականին եւ նկարչի Վոլպիկի Վեհապետի ժառ ճակա-յան կանաթ, որը երեսուն ճակաւիկ կանաթն ճանաչարարական յեղու-թիւններով՝ ճառարկ ունեւայով վարդ-ապիկը կ'ըրան ջրերի թափանցի-ւթիւնն ու հանիկ զով, օրէ թարմու-թիւնն ու մարդուրեցի հանդարտա-նա փոքր խալիք հարկութեան վրայ: Նկա-ւում պատկերում է արեւադար ժա-րդրանի ժամին: Գիտի՜ր իրալ թեւածը զուր խաղաղ-խաղաղ թարմանում է մեկը ջրի՛ք երկրին ու արքանի թեւն, ամպիկներ կաթումը Գիտի՜ր վը-րայով յարմար է հարթալստիկ մեծ մի առաւանդաւոր: Նրա առաւանդը դիտու-րի առջիկ ծածկուն է արեւը, որը տա-կին համարաբանի թափանցում է հաստ կանաթ միջով: Այլ կանգնած մայ-րան արեւ է, իսկ հետում տարաւու-րն ուրուադրան են Վեհապետի անկն ու եկեղեցիները:

(Զար. 180)

Centre Culturel Saint-Mesrob

à Paris

Le jeudi 13 mars à 20 h 45
le Professeur

JEAN-MICHEL OUGHOURLIAN
neuropsychiatre et psychologue,
ancien professeur
de psychopathologie clinique
à la Sorbonne

et ancien chef du Service de psychiatrie
à l'Hôpital Américain de Paris
présentera son dernier ouvrage

« GENESE
DU DESIR ».

A partir de la théorie de René Girard,
de l'Académie Française, avec lequel
il a travaillé depuis plus de 30 ans, le
Professeur Oughourlian explore les
prolongements de cette théorie et son
application à la psychologie. Il découvre
la naissance du désir mimétique et de
la rivalité dans le jardin d'Eden et
propose une psychothérapie fondée sur
la reconnaissance de ces mécanismes
mimétiques, récemment vérifiés par la
découverte des neurones miroirs.

au 10 bis, rue Thouin — 75005 PARIS
Métro : Cardinal Lemoine ou Monge

Signature et vente du livre
— Cocktail —

(Ծառ-Ա. Էջեմ)

Կորոնա այդ պոլիթը ինքզինը կը պատ-
ժէ:

Մեծնեմ (գործարարութիւն) եւ ի՞ն-
չ. ԽՄ. ԷՄ-ը (մտադրարարութիւն),
Մարտ 10ին ճանաչեց ժողովրդի իրենց
ստորկարծութիւններն եւ հաշտութեան
ճամբայ մը գտնել: Մանա՛ն էր Լորտիս
Փարիզը, մնաւ էր արտասական ճարտա-
գործում որ բնիկ մանաւանդ է լուր Տ.
Կոթիկ — Սոյանաեցի ստացաւ միկու-
կէն միկոն երգիչ հասուցման եւ մե-
տադրարարութեան շոր նախապէս այ
ընդունած էր վերաբնիկ հարցը: Յետա-
պա՛յն ստեղծ, ինչ կը վերաբերի այն
19 միկոն երգիչին, զոր Կոթիկ — Սոյանա-
եցի արժանանք է հոս ու հոն, մտադրա-
գործութեան պատասխանատուները յաշ-
տարաւ: Էին որ Լ. Փարիզը տեղեկ էր
ամառուին առաջ, ինչ որ երկնական
կոյրանքը եւ ստախոս Լորտիզը նման
էր մտադրարարին ընդունելը: Ի վերջոյ, կը-
կու կողմերն ալ կը փորձէն փրկել իրենց
վարկը:

ԹՈՒՆՈՒՋԻ ար-ժանաւոր աւստրիացի
երկու գրաստիկի աւանդած է, ու-
րոնք կը շրջապատեն Սահարայի Ռու-
սալեան մասը: Ար-ժանաւորի հիւսիս —
ափերին հնունդ է որ յայտարարած է
ինչ գտնուել կը քանի Փետր. 28ին ի վեր:
Երկնականները, անառաքի սիրահար խոր-
հրդական մըն էն եւ իր վերջ: Ար-ժա-
նաւոր յետադրարարի պիտի հարգուի պա-
տանդներու ազատ արձանագրան պայման:
ները:

ԱՐԻՔԵՆԱՆ, ոչ մէկ արտադրարարութիւն
ունի Արիքիայի ապիտարարութիւնը ճանաչա-
լու: Այդ մասին յայտնած է Ռուսաստա-
նի պատմաբանական-մշակութային
թանգարանը: Արտադրարարը նախապա-
րարութեան մէջ ներկայացուցիչը լուրն է
Քէ Արիքիայի անհատական շարժու-
մին գործող ընծա: Արքիքիական լու-
րատիկները լուրն առաջ կը շարժեն
Թ: Սոսկուտ Թիկուքը է այդ շարժու-
մին:

2. ԳԻՐԹԵՐԻ փոխ նախագահի պաշ-
տօն առաջնորդ է Սպանիայի, իր ընդ-
ունեցողութեան պարագային, լուրն ներկայ-
նութեան է ինչ որ Բոնուարտի Կուրէ մըն
կը նկատէ:

ՊԵՆՏԱՆԻ Երանի Քաղաքային մէջ,
Մարտ 10ին, անհրկացի հիշող գիտու-
րներ սպաննուած են անմասնագիտական ու-
րաբարներ մը առնել: Միւս կողմէ, Քա-
ղաքը կառուի մը պայմանին երբ հոյի
մեռած են եւ 30 ուրիշներ ալ վերադար-
ժած Գիւրիտանի մէջ:

ԱՐԱՄԱՆԵԱՆ խորհրդարանին նիստը,
որ նախատեսուած էր Մարտ 11ին, նա-
խապէսական ընտրութեան ճամբ, 16րդ
անգամ ըլլալով յետաձգուած է, որով
համաժողովին գոյացած չլլալով:

Ս ՅՈՎՀԱՆՆԵԱՄԿՐՏԻՉ ՓԱՌԻՉ

ՅՈՐԴՈՒՄԻՐԻ, Մարտ 12

ԼԸ. օր Մին Պաղոն

Հոկոմ' Նաղաղական եւ Հանդիսական
ժամերգութեան

Սիկր ժամերգութեան' ժամը 18ին:

ՈՒՐԻՄԻ, Մարտ 14

Խ. օր Մին Պաղոն

Հոկոմ' Նաղաղական եւ Հանդիսական
ժամերգութեան

Սիկր ժամերգութեան' ժամը 18ին:

ՇԱՐԱՐ, Մարտ 15

ԽԱ. օր Մին Պաղոն

Յիշատակ Վաղարշ յարաբերող
Կիրակիական ժամերգութեան' ժամը
17ին:

ՀԱՅ ԿԱՅՈՒՄԻԿԷ

Ս. խաչ

ԱՅՈՒՄԻՆԱՍ ԵԿԵՂԵՑԻ

13 rue du Perche 75003 Paris

Կիրակի, Մարտ 16

ԾԱՂԱՎԱՐԱՐԻ

Պատարագ' ժամը 11ին:

Կը պատարագէ' Գրիգոր Եղիմի. ԿԱՊՐՈՅԵԱՆ

Յետ պատարագի ոտերեւ օրհնութիւն
եւ Անդառնալ:

25e CYCLE DE LECTURES MISES EN ESPACES D'ŒUVRES DE DRAMATURGES ARMÉNIENS

Direction : ARBY OVANESSIAN

ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԿԻՐՆԵՐՈՒ ՆՈՒԲՐՈՒԱԾ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒ 25^Ի ԶԱՐԲ

(Ա. ԾՐԱԳԻՐ)

Կազմակերպչաւ՝

ՀԱՅ
ԹԱՏԵՐԱՐԻ
ԸՆԿԵՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

Դեկալար' ԱՐԻ ՅՈՎՀԱՆՆԵԱՆ

■ Gourgen BORIAN

LE FIANCE
ԳԻՐԳԵՆ ԲՈՐԵԱՆ
ԱՆՏԱՌՈՒ ՓԵՆՏՈՒՆ (1969)

■ Mariam OHANIAN
JE NE VEUX PAS
DEVENIR FOLLE
ՄԱՐԻԱՄ ՕՀՆԻԱՆ
ԵՍ ԶԵՄ ՈՒԶՈՒՄ ԽԵՆԵՐԱՆԱԼ
(1999)

Կիրակի, ՄԱՐՏ 16, ժամը 16ին

DIMANCHE 16 MARS, à 16 heures

ՀԱՅ ՈՒՍԱՐԴԱՎԱՆ ՈՍԱՆ
MAISON DES ETUDIANTS
ARMÉNIENS

57 Boulevard Jourdan - 75014 PARIS
M^e P^{te} d'Orléans / Cité Universitaire
Մուտքը՝ 5 Եւրօ

Date à retenir

SUR LE CHEMIN DE LA LIBERTÉ
Hommage à A. Aharonian
le vendredi 18 avril à 20h30
à la Maison de la Culture Arménienne
de Marseille

Ծ Ա Ղ Կ Ա Ջ Ա Ր Գ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵԱՄԿՐՏԻՉ

ՓԱՌԻՉ

Կիրակի, Մարտ 16

ԾԱՂԱՎԱՐԱՐԻ

Յիշատակ Գալստիան Գրիգորի

Առաջնորդ մերոյ յաւանալի

Սիկր ժամերգութեան' ժամը 8ին:

Պատարագ' ժամը 10-30ին:

Կը պատարագէ' ԱԵԻՏԻՍ Ա. ՔՀՆԵ. ՊԱԼԳԵԱՆ

Իրանացի' ժամը 16ին:

Ս. ՄԱՐԿԱՆԱՍԻՆԱՆ

ԽԱ

Կիրակի, Մարտ 16

Սիկր ժամերգութեան' ժամը 9-30ին:

Պատարագ' ժամը 10-15ին:

Իրանացի' ժամը 16-30ին:

ԿԱՐԱԳԵՍ Ս. խաչ

ԱՐՈՒՄԻՆԱԼ

Կիրակի, Մարտ 16

Պատարագ' ժամը 10-30ին:

Իրանացի' ժամը 17ին:

ՍՈՒՐԻ ՅԱԿՈՐ - ԼԽՈ

Կիրակի, Մարտ 16

ԾԱՂԱՎԱՐԱՐԻ

ժամերգութեան' ժամը 8-45ին:

Պատարագ' ժամը 10ին:

Կը պատարագէ' ՌՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆԵ. ՀԻՔԻՄԵԱՆ

Հագորտ իսկու

Լիանի Սուրբ Յակոբ Մայր եկեղեցւոյ

Կը բարոյէ' ԴԱԻԻՐ ԱՐԻ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

Երեկոյեան' Դոնեպետի' ժամը 16ին:

ՄԱՐԿԱՆԱՍ

ՍՐԻՈՅ ԹԱՐԳՄԱՆԱՅ

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կիրակի, Մարտ 16

Առաւօտեան ժամերգութեան' ժամը

8-30ին:

Պատարագ' ժամը 10ին:

Կը պատարագէ' եւ կը բարոյէ' ՋԱՏԻԿ ՎՐԻ. ԱԵԻՏԻՏԵԱՆ

Իրանացի' ժամը 17ին:

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

RECRUTEMENT POUR LES SEJOURS DE BELLEFONTAINE

(JURA)

ETE: JUILLET ET AOUT

- Directeurs diplômés BAFD
- Animateurs diplômés BAFA ou stagiaires BAFA
- Assistants sanitaires

Candidatures à adresser à

C B A F — 17 rue Bleue 75009 PARIS

par e-mail : cbaf@wanadoo.fr ou par fax : 01 53 34 12 13

Date limite des candidatures : 31 mars

ՀՈԳԵՆԱՐԿՈՍ ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԱՏ ՈՒՓԱՅԵԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՅԱԿԵՐԱՅ ՍՈՒՈՒԹԻՆ

L'UNION DES ANCIENS ELEVES MOORAT - RAPHAEL

Վարժարանին մեծ զանգի մէջ

Կիրակի, Մարտ 16,

ժամը 10-30ին

պատարագ եւ հոգեհարստեան

պաշտօն եւ մատուցող ճիշդեան

նախկին աշակերտներին եւ իրենց

ստորակարգ վարչապետներին

ու քաղաք ուսուցիչներին

հոգեհարստեան ճամբ:

Կը պատարագէ' Հ. ՅԱՐՈՒՄԻՆԱՆ ՎՐԻ. ՊՅՏԻԿԵԱՆ

Վարժարանի տեսչ

ՏԱՐԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ժամը 12ին

Օրակարգ՝

— Բարոյական եւ կրօնական

տեղեկագիր:

Dans le grand salon du Collège

Dimanche 16 mars

à 10 heures 30

Messe de réquiem à la mémoire
des anciens élèves, de leurs
éducateurs et de leurs parents
disparus.

Officiant :
Rév. Père Haroutioun BEZDIKIAN
directeur du Collège

ASSEMBLEE GENERALE ANNUELLE
à 12 heures

Ordre du jour :
— Rapport moral et financier

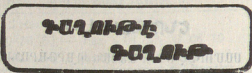
Buffet campagnard en clôture.

26 rue Troyon — 92310 Sèvres

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15 — Commission Partitaire : N° 0006 K 84878

**ՀԱՅԵՐԹՈՒՐԻ
ԿԵՍ ՄԸՆ ԱԼ
ԺԸՆՅԵԻ ՄԵՋ**

**ՅՈՐԱՐԱԶԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՒՆԵՆԱՅ
ԵՐԿՐՈՂԻ ԼԻՍԷ ՄԸ**

Փետրուար 27 – Մարտ 1 ժողովի մէջ չուրժ երկու տասնակի Հայ եւ թուրք պատմաբաններն ու բաղադրական մեկնարաններն երկխոսութիւն ունեցան և՛ երկու ապրիլի Հայ-կաղար յնթիւն մասին: Մասնա-կիցներուն մէջ մասը ԱՄՆ-էն ելան և՛, Կան. Պոլսէն, Երեսնէն, Փա-րիզէն, Գերմանիայէն, Իրիտանիայէն, Միջին-Արեւելքէն, Զուիցե-րիայէն:

Նիստերը տեղի ունեցան են դարձ-փակ, Միջազգային բարձրագոյն ուսումնարան Հիմնադրին մէջ: Մի-տին Փետր. 28ին Հրապարակային երեկոյ ժողով կազմակերպուած է Վերջուրթեան քաղաքակաւո-թիւնները իր տանին դէպի Հաւ-տութիւն» թիւնալով:

Զննարկին կարմիրգործը ելան և՛ Ժողովին և՛ կառավարական կազմակերպութիւն Սիմիոն» որ Հիմնուած է Վրդէ Մարտինի եւ իրորը Գարին Պախմանի կողմէ: Անոր Հիմնադրին են Նաեւ Երես-տի Վոյովսկանան լրատվութիւնը» Հիմնադրին:

Ա. Գ.

Հային դաւանանք կամ պայմաններ... Ո՞րք ենք խորունկ...

— Սեղ... ասաց Վահագնը: Եւ ներառւալին ծիսակցել, լիստոյ ծիսա-լիստի ծիսել խնդրելով... սկսեց հա-ղայ: — Կրկին օրը Արեւմտ Մա-րիշին Հանդիպելով... Ասացի... Անէն րան ասացի... Ինչ որ պէտքն էր ասացի...

— Աստու զար, օր... Սենը դեռ խառնու էր, րան ունէ՛ր... ասա-ցի եւ, Վահագնին պարզելով այս աստու Պատմանան իշխանակին նուրիսան իստիք ձեռնադրել:

— Թեթիւն են ասուի... — Վա-հագնի ոտք ելան, րացեց դուրս, րաց նորէն գոցեց եւ ինչ դաւանա-լով ասաց... Ասելի մի՛ ծանցելով, րաց դարձելով թող մտքով չանցնի: Եւ րնչհանրապէ՞ս... ո՞ր երբ փախ-չելու ինքներս մեղմից:

Կ. Ա. Ս.
(Զար. 5 եւ 4 երբ)

Երբ կառուցումի ժամանակն ցոյցը անակնդի աղբիւրներու չը-րաին, երբ գաղութին ուղղուած մասնակցութեան կտր ասանին ու չարկարու ձեռն լսելի ըլլայ, Գը-րանահայութեանը միջին տարե-վերը պիտի ունենայ երկրորդ լսելի մը: Հետագը Կիւլպէնկան լիսէն: Ան սկսած է կառուցել Դպրոցը՝ սեղի կողքին, անոր հողին վրայ, ուրախակի աւարտը ըլլալով ասա-նակներու փափաքին, ջանքե-րուն, խոշորագոյններուն ու չարքե-րուն:

Փարիզի Գ. Կիւլպէնկան մա-ւակիւնին կողքին մէջ Մարտ 6ի երեկոյ ժամ անտիւր լսելի դարձեա-լու նպատակով կազմակերպուած էր: Հայ պոլոյով Հետաքրքրուած, անոր անմիջական կապով լիացած Մարտի չարքեւրներէն իրորը Գարին Գախմանի կողմէ: Սկսեցին Կիւլպէնկանի լիստիւն ելան, ինչ կազմէ Լիւնաւ ձեռնակն լիստիւն Հաւաքականութեան մը մէջ երկտասնորեւերուն սեւեռուն պարբեր, որդէն ապա-րապ պատրաստող արարք, նոյն ասան Հարիւրեց լսն մասնակցու-թեան: Բացառու էր Դպրոցականը մասնակցաւորելը, Նախալիմբարանի ու երկրորդականի թմիններով այ-տը 260 աշակերտ ունի, ինչ որ լիս-վին կ'ընդարձակէ լիսելի թմինը: Վախմանին տնօրէն Զ. Սար-ցիւնեան չորհրդաւորութիւններէն է ու Տալկիական դպրոցի կարեւորե-թիւնը չիտոյց աշակերտ Լիսելին և՛, Զարգացալու Չաւէն Մու-րատեան ասէիկներու շարքով մը րուական երկարատեւ րացարա-թիւններ տուաւ ծրագրուած կա-ռուցի մասին:

Ան երկու թմինէ պիտի րադկա-հայ: Լիսելն ու Տալկիականին կեղ-րուն: 6617 քաւ. միւթ Հողամասին վրայ րարձարանով, չէրք չորս քաւ պիտի ըլլայ, վերինը Զարգա-լու լիստիւն, յալակցանով, մնացածը մշակութային կառուցի: Լիսէն պի-տի ունենալ ութ դասարան եւ չորս աշխատանոց: Ասպից քարը եւ տեղուած է 2006 Դեկտեմբերին:

Արդէն կառարուած են գետինը պատրաստելու, մուրքի յարկին տախտակամար գետիններն եւ յա-րակել աշխատանքները: Մարդը-րու է ամիսը յարկ մը րարձարան, չորս ամիս ալ աւարտական գործին յատկացնել:

Երբ միլիոն եւրո նախատե-ւած պիտուէին 60%-ը պիտի լաւա-կացնէ Կիւլպէնկան Հիմնադրը, մասնակցութեան պիտի բերէ Հա-րապան» Հիմնադրամը ալ, ինչպէս ասան. Իլ տը Գրանի, Սէն Մէն Տրիբի, Հօ ար Մէի քաղաքացի-նալիկները. արդէն այս խում-րին աշակցութիւնը ունենալու եր-պատակով ծրագրին մէջ անուան է մշակութային կեւրնի թմինը, րանի որ օրէնքը չի թույլտքեր թաղարայեանական պիտուէն է չարքեւրներ ընկն սեփական փար-մարանի մը: Ինչ կը Կիւլպէնկի Հիմնադրամին, ինչպէս րացարտեց Ժ. Միլիոնեան 1995ին որոշումին չորհուրէ կ'ըլլայ մասնակցութեան լիս-լիս արքին որոշումը իր գիշիկ փաշարարական մշակութիւն եւ իր-նալուծում դուստրին Հաւաքականին Ե՛րբ յատկացնել դպրոցական գոր-ծունէութեան: Այստեղեան կացու-թիւնը պիտի րացնի ընդհանուր պիտուէին րաց մնացած 16%-ը:

Գ. Կիւլպէնկան Հիմնադրի Հայ-կական թմին տնօրէնը Չաւէն Լի-սելին րացարտեց Կիւլպէնկանի մասնակցութեան պարագայը. րուս թէ Լուսարը Կիւլպէնկանի կառուի-նաւաւոր, իր գոհարեցններուն վաւանգէն գոյացած գումարն է որ պիտի մտարէ լիսելի չէրքին հի-մնուածին եւ ոչ թէ ուղղակի Հի-մնադրին պիտուէին կառուիլի յա-նալուծ մը: Ինչ եւս չնոցեց ասանց դպրոցի ապագայ ծրագրելու ան-կարելիութիւնը:

Կիւլպէնկան Հիմնադրի Հայ գա-ղութիւնը թմին փարէ Մարթին Նալկեանի Հաւերին երկու խօսքով փակուեցան երեկոյ ժողովը, թմակ մը գիշին չուրժ երկարածգելով գրոյցի մասը:

Ա. ԹՈՒՌՅԱՆ

**ԱՅՎԱԶՈՂԱԿՈՒ
ՊԵՆԱԿԸ**
(նաւերթիկ քարգումանց
Մարգարիտ Երեման)
**Լ. Ա. ԱՎԱՐԵՆ
Ե. Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻՉ**

ՄԱՆԱ ՀԻՆԳԵՆՈՐԻ

ՎՈՂԱԿ, ՌՈՒՍԱՎԱՆ ԳՈՒ ԳՆԵ

Բաց այս ճանապարհորդութիւնը ա-նակալեան ընկերակց է: Բերկերը ալ պատճառով, որ Այվազիւնը ան-նապաստան է ոչ թէ մնալ, ամ-նակէն ինչ հետ. Երանդը երկու տարի է, ինչ րանց ամուսնացել են. նալիւրը դեռ չի ընտելացել երանդիկները: Եւ Թեւոն է, աշպէս չի ընտելացել: Հե-մա... Հաւատարմին ասան փարձաւա-նաց է լիւսած արն ամէին Համար, ինչ Կարպուրէ է կանգնած, արն Հոյակալ, րաց ամալիւրը սիրոյ Համար: Թալիւր-ին ինչկամամը, փախուցած ամուսնա-մայրութեամբ մեղանաւ Համալու-կանի Համար՝ ասպիցին կնիւ Հեմ... Երբ րանց րամտանեցին, ար արդէն ե-րբաւարը չէր, Հասած աղիկիկեր Հայր

եր: Իրինային միայնակ գրտանքի ժամանակ Քիւլպէնկայում, ան չիւրծ էր Թալիւրին, մուսե Եսկիլիւնային, երեկանին երկու անգամ սեղ եր-թմին ընկել արն անցած, րաց արն իր հողում միայն րան Հեմըքը եր Բոլը, Հրապուրէն դաւանող ըստիւթեմար, որն Իրականում գոյութիւն չունէր... Միայն այս օրերը յիշուրթիւններն էին, որ աշպէս էլ Հաստիկեմ Կը մային, երբ...

Մի անգամ, աշպիկն տրամուրդ-թեւը Համալուս, ան կապով գրոս-նում եր Քիւլպէնկայում, եր Հանդիպեց մաւուսան իր Թալիւրի: Հանդիպ զխար-կը, Իման Կոստանտնուպոլիսէն ինչ կառ-ցեց եւ անդրդեղներն շարքեց, թէ օժ մի Թալուրէ:

— Վաւանալու Մարգարեան, — երա-պատարեալ:

Նա հանալու էր Մարգարեանին: Մի-թան անգամ կէկ էր իր ժամ: Եր Թա-փար Հաւաքականը երին, Այվազու-կին տեսաւ զապաղի խնուեց զնալոց ալուր: Դեռանք Հայուէն աղեցնուցել զնալոցին էր: Թաւալ, թէ ինչը՝ րացա-րայ տրամալուր է թալուրն Թալման եր-պատարեան Տալիւրեանի տակ:

Մի քանի ժամանակ անց, մի երեկոյ, ար Եմա լուրով, որը մէկը ամալի եր այլ ժամերին:

Անմայնակ Թալմ, մոյի խորցած ըր-ցանալու էր ինչը Թալուրը և՛ միայն չու-րքը իր նստակ կապաղարու ալիքինը վրայ: Երկեկը կարկէ Գոնի վրայ գնա-լուցումը եր կանգնէ քնքշ, սեւազգեւ-րն էր Երկարաւոր: Կա կանգնել եր գէ-մով դէպի մուր եւ Նալուց էր նրա ինչ-

տալուն: Երգարանութեան: Սաղը քա-մին ծածանում էր նրա գլխակի սեղ զո-ղը: Դա Մարգարեանի ալիքն էր. Գրո-սանահան անց, նալիւրէ յորեց տեսաւ յորս, երկեկոյ անց դալի, երն մա-նոյի մի Հանդիպում կնիւ Հեմ: Նուստա-լում Հանդիպում այլ կնիւր, Այվա-զուկին սկսեց Հաղաթուրք անի Մար-ցիւնեանի այրու մային եւ ինչպա, որ եւ Քիւլպէնկայի Բուռնալուանի ընտելու-րեց է, ամուսնացել է շատ երկտալու, կարճ ժամանակ արքան ամուսնաւ Հեմ եւ Հիմա, նրա մաւց կնիւ, վարուն է ա-նանաւանց կնիւց, անց գուրս է դա-լու միայն երկեկեց, մէկ-մէկ էլ մոյակ վրայու Համար, երբ այնուց այլեւս Համար չի լիւսում:

Մի տարի խոյոյ Ամա Բուռնալուանը րգանաւ նրա կնիւ: Ե թէն. տարինը անինայ արմիւրէ կնիւ նալիւրէ գուրս: Ե փարթմ արմաւորանները, իսկ Նալու-ար տեսել կնիւրները, ան սիրահարու-մը Կնիւր եւ երբեմն ինչ երն կնիւրն էր Հաւաք Երեկոյի տաղեր:

Բաց մնալ տակով էլ երբեմնակ, Հասած է քարը Եմալը ինչ...

Այո, ան իրօք երանելի էր Ամալի Հեմ. Ինչպէս ընտալու տակ, Երբաւ-րաւորութեւ, Հողինան Երբաւրին կար այլ երկտալու, ոչինչ չաղաւոր կնիւ մէկ եւ ինչպէ՞ս ան յաղաւոր էր իր արքունեւ եւ Համալուած արն, մնաց-ւել ինչպարաններ եր յալակին, ոչ էլ րքին կապաղարի գիշերանալիկներն մայրին: Հիմա նալիւրէ ամէն տեղ կնիւրն ամուսն էր իր Հեմ, որպէսից ցոյց տայ

ՀԱՆԼԵՐԻ «Ե. Աղբալեան» արահին մէջ, Փետր. 23ին, երեկոյ ժողով րն սեղ ինքներն է Նուրիսան Զուլալ Պապանանանի թերթիւններուն նոր Հատորին ներկայացման, Հայասնա-ւորութեամբ Շահան Եպսոյ. Մար-ցիականին րանաւանդին ներկա-լուծեմար: Հատորը «Քերթուած-ները լոյս տեսած է աւալորդին Նա-խաւանութեամբ, միջինաւա-թեամբ արարչ Երանանին: Երե-կոյիկին րացման խօսքը արտասա-ն է Իրինի Մարուշ Երանան ար անդարաւորած է րանաւանդին փատակին: Օր: Նստոր ինքնէի-կան կարպացած է Հատորին րանա-սեղմութեւն մը, ապա, խօսք աւած են Թորոս Թորանեան եւ Մարիշ Պա-պարան, պատմելով երեց Նալիւր պիտուէին յուրեւ, որի եւս խօսք արած Իրին Վարդի Քէլչեկեան իր որ արարութիւնը յայտան է ապա Հատորին Հրատարակութեան անթիւ, ինչով թէ 2: Գաղանձա-նի գործերը դուստր գտանիլ են եւ ապա Հատորը Իրինի իր Հանդիսանալ Հայէկի գրաւոր Հաւաքարանի լուսաւոր ճանչանալ րանաւանդ-ը: Բանաւանդը եւ Վարդին Փա-լակին արտասանած են երկու կտոր Հատորին, Նուսե Շահան Եպսոյ: Չորհաւորած է րանաւանդ-ը Հատորին լոյս ընծայման ա-նթիւ, յոր յայտանով որ 2: Գա-ղանձանին: Հուլիս այլեւորութիւնը լիւսան, Հանդիսանալ նոր սեղմու-գործութիւնները: Հանգանքի թեան աւարտին, Հատորը արմարուած է երկուաներուն: Այս երեկոյիկին անթիւ, Հայէկի «Գաղանձան» պարբերակտը, անդարաւոր ինչու: Չուլալ Պապանանանի կնիւսա-րական դիմերին եւ ցար Հրատա-րակած գործերուն՝ «Գաղանձանը» րարքը: (Փարիզ 1964), «Երանալիկի ըր նման» (Փարիզ 1975), «Հարու-նակիւն» (Կնիւտիկ, 1988), «Հերոս-տիւն» (Կնիւտիկ 1992), «Հանա-սեղմութիւնները» (Երեսն 1996), «Հատորները Հայ չէն րանաւոր-մութիւններ» (2 Հատոր, Կնիւտիկ, 1998):

ՀԱՅԿԱՎԱՆ
ՀԱՅԱՍ
ՀԱՆՈՒՆԱԿԱՆ
ՊԱՏԻՃԵՆԻ

Արտաքին գործերու նախարար Վ. Օսկանյան Մարտ 13ին ժամուկի ըր առաջինով մը արդարագրաման է ընդգիծու-
թեան ցուցիցով ու Մարտ 1-ի խոսու-
թեան սանձուտան կայութեան է Հար-
թեի ամեն կարեւոր խնդիրներէն է
Կարաբաղի հակառակութեան բանակ-
ընթերցանութիւնը չարմանալու-
թեան ապահովումը. ինչ Մարտ 13ին
Վիեննայ մէջ այդ նպատակով հանդի-
պում կ'ունենար Միւնիխ խումբի նա-
խագահներուն հետ: Անոնց ըստ նա-
խարարին, կ'աշխատեն կարեի կեանքին
յով չուտ հանդիպում կ'ապահովուի: Ս.
Մարգարեանի ու Բ. Ալեկիսի միջեւ:

Կարաբաղի շարքին առնչուում բու-
արուութեան մէջ ալ կրնայ տեղի ունենալ
ՄԱՐՏ 15ին Բազուի Գր. Կրիշ Եր. Կար-
մարտի ու շրջանի միւս հակառակութեան
ընթերցանութիւնը չարմանալու-
թեան միասնաբար ձեռք առնելու մասին
որոշում տրուեց: Մարտ 15ին Վիեննայ
մէջ Արքեպիսկոպի ալի նախաձեռնութեան
ալ պիտի թուակարգուի: Միւնիխը Հա-
յաստանի ստանկալը այն է որ բանակ-
ընթերցանութիւնը կարելիութեանը հետ
սպասում. իսկ ՄԱՐՏ 15ին կողմէ Բազուի
ստանկալին իրադրում է միմիայն խոր-
հրդատուական իմաստ կրնայ ունենալ:

Ինչ կը վերաբերէ Երանոսութեան -
ընդգիծութեան կրկնութեան, որ ամե-
նապէս ձեռն ձեռն անկախ խառնակութեան
զգուշացում է ըստ մասի մէջ պահ-
պանութեան: ԵՄԻՄ այդ պահէ մէջ
գործառնելը, շոյիկի կրնար զգուշակ
վարակել: ապահովել Հայաստանի: Եւս
պիտեան է, որ պահէ կար ալ ամենից
զգուշակով զուտ զուտ. Ու չնայած զը-
րան, մեր հետ կարող քանակում
մասը, Երանոսութեան օրակարգում
վտար է ինչ: Այստեղ շատ քան կրնա-
ւած է Ե. Տէր Պետրոսեանից քան ի նա-
խարարը:

Ան խոսած է նաեւ Հայաստանի հնու-
նէկ պատմութեան, համառոտութեան
մասին: Չէ քայտառած օրինակ որ կա-
նեցող Չեքոսլովակի մարտահրաշխ-
ներ - Հայաստանը ծաղրելով, կամ Մի-
սիսիս Նաւաբեանի օտարագրութեան
ճշմարտ է թէ Հայաստանի կրկնութեան
ի մը արդէն է. երկրին ապահովութի-
ւեւ, կայունութեանը մէջ կողմէի ծա-
ղորդարարական արեւելքներն ու յառա-
նիքաց: Ի վերջոյ, ամեն արեւելքում,
- Երբոր, կու, մեղադրումը, ծաղրել
կանեցում, ուղղութիւն է Հայաստանի
ու՛ չէ Հայաստանի կառավարութեան:

ԹԵՐԻՆԵՐԸ
ԿԵՐԻՆ ԼՈՍԱ ԿԸ ՏԵՍՆԵՆ

Արտաքին գիշան յարաբարեւոր նա-
խագահ Բ. Փոշաքանի Մարտ 13 ի հրա-
մանագրէն ձեռք կրու է թերթին: ու
ալ լրագրութեանը գաղտնիցում էին ի-
րենց գործունէութեանը: Այդ հրապար-
չելն լրատու միջոցներու պարտադրու-
ման սահմանը կարծւոյ է ընկող ըր հրա-
մանագրով, Մարտ 13ին պիտի
կրկին լրա տեսնել զնախագահը: 2168

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԵԱՐԱՐԵ ՄԻՍԱԳԵՆԱՆ (1884-1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

ՕՐԻՐԱՆ ԽՈՅԷՇ

«Վաթնի Կոթեր»
Սպաս եւ Գործել...

Այ մէկ կապումի տեղ կը ձգէ իրողու-
թեանը թէ ընդգիծութեան յուսարական
ինքնակալ ցուցիչն ու անոնց արեւմտի
ապարքը լրջութիւն ցնցելէ Հայաստան:
Յնչումը առնչուեցաւ թէ՛ ներքալա-
տական կայութեան, թէ՛ արտաքին ու-
լրութիւն: Ներք կար արդար գիշու-
թեանը, տառնալու կառավարումն ու
Ի. Տէր Պետրոսեանի նախաձեռնում
չարմանել հրահամ կրկնութիւն պայմա-
նի մը վրայ: Իսկ զուրք՝ մէկդի ձը-
գած ժողովրդավարութեան թուական-
ինքնակալութեան, որոնք մեծերու կող-
մէ փոքրերուն մաս թափ ապալում անմէջ
գործել են իրաւ, յայտնուեցան տկա-
րութեան փաստէն օգտուելու ախոր-
ժանքն:

Արտաքին գիշանի հռչակումը, նաեւ
այնու ապօրինի ժող շանկին Լ. Տէր
Պետրոսեանի յայտարարութիւնը ներսին
կայունութեան վարկէն առաջին որոշ շանկով
միջոցներ արդէն են: Բայց զորքի ա-
խորդակները օրք օր ակեի կը լայնան:
Այնպէս կը թուի որ Հայաստանը ներա-
կալ կառավարը երբեք մը վերանելու. ա-
ռիթմը փոխելից լուրջ աղա լայն կան: Ու
անոնց ամեն մէկը անքն պարտադրելիք
մէջ պահանջելիք է:

Այս շանկուն գիշարուն է ընակաւա-
բար Արքեպիսկոպի, որ հրապարակ ըն-
դարման անկախութեան արեւելքում ա-
ռիթմէն օրք լայնած ծաղրութիւնը:
Այ միայն զգուշակ առաքանքներ, ա-
յն է ԼՂՀ հրահրակին սահմանները գրեթէ
ամեն օր կրկնուցելու: Թերթին կ'ըլլայ
Այս անկախութեան ժող կալ հիմնական-
ապահով ախորժակները զարմեան ձա-
կարքը: Երբորպէս, ՄԱՐՏ 15ին քաղաքական
զանգարան կառավարութեան, նախարա-
րութեանը ներկայացուցիչներ կ'ընկնան
Երեւան, ամենին անկեթիք պահանջնե-
րով ու պատահելներով: Գր պատմութեան
վիճակ այդ արտաքին գիշարին, մինչ
քաղաքականութեան բախտներուն պատ-
մարիցը զգուշակ են, ապա արեւմտի
մարտականութեանը որոնք արդէն զա-
րմանքին թանաքակալի պատմութեան
նիւն արեւմտացան են, կը ուրք գրեթէ
չարդարուց են լրացած տակաւին:

Այս ու անանցիկ կայութեան մէջ ա-
ռիթմէն օրք պիտի են գործել մեր ապա-
րական զնայիցի կրկնութեան ալ: Աստուած

ժամ, զնայիցի եւ զնայական ժամա-
նակ թերթները:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՊԱՏԻՃԵՆԻ
ՓՈԹՈՒՅՈՒՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ Գործունէութեան Հայաստան - Հար-
թեի խումբին նախագահներ Ժ. Կար-
մարտի եւ Ներկայացուցիչներ ժողու-
թեան Ե. Շէրի Մարտ 13ին հարցազրու-
ման ցուցիչները գործունէութեանը: Բ. Փոշա-
քան, Հայաստանի եւ Արքեպիսկոպի գիշու-
թեան օտարագրութեան սահմանա-
դրական է: Կարաբաղի միայն արեւելքում
նաեւ կ'ընկնան յարմարութեանը նիւ-
թով: Ըստ մէկ հիմնով թէ հրապարակ
անկախութեան այդ ընդարձակութեան գէթ է՛ն

գիտէ՛ համարումը, զանքը՛ մ, թէ
պարզապէս արեւմտեան արեւելքում ի-
րադրութեան յարմարութեանը գործի վ-
րայ տեսնուելու ձգտողներ են անոնք:
Իրենց թեւեւ սխալման կը թիւարկեն
հասարակ ի վրա: Տեղ ու, քանով, տեղ մը
հարկով ցոյց կ'ընեն, որքն այդ մը
յայտարարութիւններ կը հրապարակեն,
իսկ ակեի ստանկալին կը գրեն մի-
ջոյցակէն քաղաքական կայունութեան,
զանգարուելու համար Հայաստանի ան-
ցուարման եւ միջամտութեան խնդիրներ:

Այս խումբերը կը բաղկանան անհա-
ման, կայունութեանը խնդիրներ, որոնք
փոխանակ միջազգային գործը թափելու
եւ, ճաշին, հարցներ, կը խաղան հնու-
տութեան զորքին կայունութեան պայման-
ները: Միւնիխը շատ անքն արտաքինական պի-
տեան լրջումը հարց տալ արեւմտեանց մէջ
մեծերուն թէ ի՞նչպէս Երեւանի խառն
ապարքը միջոցէ կ'ընեն են, փոխանակ
կրկին խոսք ուղղելու, Բազուի ապա-
ման զանգարան: Կամ ի՞նչպէս կ'ուր-
կառուցեն լայն ցոյց տեսած կըր
քան տարի առաջ Մուսթաֆայի, Բա-
զուի, կրկնապարտ մէջ Հայեր կը կո-
տարուէին: Այս ամեններէն ի՞նչ մէկը
ստանկալութեան պիտի կրկնուր մնալ ու
արտաքին գիշանի յայտարարութեան, ի՞նչ
իր մարտադրութեան տեսք օր ցուցիցում
ստանկալութեան ըլլալ: Կրկնութեան ալ ուր
զանք արտել, մէկդի ձեւով մնացած
թեւեւ ակեի ծածը թափանքները,
սխալման զարապալան անքն պատկար-
ման է փոխուել:

Հնայիցի կրկին նորարարն արարով
մը հանդէս կ'ընեն ՄԱՐՏ 15ին հայկա-
նակ կայունութեան Երեւանի խումբին
արեւելքում: Այս ամեններէն ի՞նչ մէկը
ստանկալութեան խումբները: Միւնիխը
ՄԱՐՏ 15ին արտաքին նախարարութեան
յանձնաժողովին ակեի զանք տեսք հար-
կարկալականութեան ստանկալութեանը պա-
հանքները զանք մը ուր կալ միջին
իսկ յայտարարական ընդդրութեանը լը-
կալ զարապալան, որոնք կայունութեան
կ'ընեն: Երբորպէս, ՄԱՐՏ 15ին քաղաքական
զանգարան կայունութեան, նախարա-
րութեանը ներկայացուցիչներ կ'ընկնան
Երեւան, ամենին անկեթիք պահանջնե-
րով ու պատահելներով: Գր պատմութեան
վիճակ այդ արտաքին գիշարին, մինչ
քաղաքականութեան բախտներուն պատ-
մարիցը զգուշակ են, ապա արեւմտի
մարտականութեանը որոնք արդէն զա-
րմանքին թանաքակալի պատմութեան
նիւն արեւմտացան են, կը ուրք գրեթէ
չարդարուց են լրացած տակաւին:

Բայց մէկը է որ կայունութեան շարժան
կ'ընեն, կըր անտես կամ պարակ ու-
լրութեան խնդիրները կ'ընեն:

Ա. Թ.

տեսնել հակադարմութեան կը նախ-
անկ նախարարութեան: Այս վերջինը զո-
հացած է պատահականութեան թէ անա-
քին շատ մասնակց են:

Ժ. Կարմարտի կը ըստ է որ Բազուի
ստանկալութեանը արեւելքում, զանք օր
ան կը պարտուր միջոցէ կը ծաղի:
այն, Հայաստանի:

Ա. Շէրի եւս մասնակցութեան յայտ-
նակ է Ստիստիս շատ անախարակ օտա-
նակութեան, անհամարանք շանկներ
արեւելքութեանը: Գ. Մարտ կրկն արեւ-
ման է թէ անիւս Հայաստանի մէջ
յայտարարութեան արտաքին գիշարին
պատմութեան է Շէրի մէջ ինչպէս
է որ ստանկալին կ'ընեն այդ գիշանի
հաստատումն էր Հայաստանի մէջ:

ԲԱՆԻՍԻՍ ՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Փրամս : Տար : 250 երթ — Վեյմսթայ : 135 երթ
Արտաքին : Տար : 300 երթ (Սիմֆոնիա տարաւ)
270 երթ (Տարապատ տարաւ) — Հայագ : 1,20 երթ
C.C.P. Paris 15069 82 E

83e ANNÉE - N° 21-918

ՕՐՈՒՆԵ ԴԵՊԵՐԸ

ԲԱՆԻՍԻՍ ՄԸ ՏՈՒՆԸ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ արտաքին գործերու նախա-
արարութեան Մարգարեանի կառավար-
ութեան 2007ին տեղեկագրութեան մէջ 51 էջ զգա-
ւած է Քուրդստան: Հոստանք այն է որ
խոշորագոյնները կը շարունակեն զայց
այնպիսի մեծերով որ կատարուածին
հնար մնայ: Գործառնութեանը ու-
րող թիւը, ժող 11 միլիոն կը նկատուի,
-Հայ, յոյն, հնդկ, օրմանուր, զիւր,
այնի, կիւրդի, սուրի, լեքի, լալ,
գիւլ, եւս- չնն իրար լիովին գործա-
ման մշակութեան, կրկնական, լըրա-
պալ իրենց կրկնութեանը: Քննարա-
ւած են տակալին արեւելքութեանը վա-
տակին հակադարմութեանը զիւր-
քի տերերուն արարութեանին խառ-
նութեան, ստանկալութեան գործունէ-
ութեան զրուսած արեւելքները:

ԻՄԱՐԵՆԻՍ ՆԱԽԱԳԱՐԸ՝ Ժ. Փերեւ,
Մարտ 13ին, բազում կը կատարել Գր-
քի ցուցանակներին, որոս պատանջ զիւր
է Իւրպէս: Նաեւ Իւրպէս կ'ըլլայ թիւ
Յամանէն է: Արարութեան կ'ըլլայ թիւ
այնպիսի կրկնութեան պայմանին
ցուցանակները, ինչպէս Կրկնութեան, Լա-
նուր կ'ըլլայ: Գործառնութեան պատ-
մարիցը, անիւսներ, մարտիցի եւ կ'ըլլա-
րարքի հրապարակները, արտաքին կ'ըլլա-
րարքի մասնակցի Իւրպէսի քաղաքա-
նակութեան, Պաղատիցիցները: Երբորպէս
Ի. Մարգարե Գրեւսի ցուցած լրագրով,
մշակուելի նախարարութեան կ'ընկնան
Գրեւսի:

ԵՄԻՄԻՍ ալի կրկին թեւեւաններ, ան
որ Ի. ԵՄ. Փերեւ հայտարարութեան
ոսին (Ժամ-Երեւանի միջոցներին) եւ
ան որ ինքնակալութեանը գործին (Անաթ Թե-
-Յ) տեղ պայմանը մէջ են եւ անանցիկ
ստանկալութեանը արեւելքում է կրկ-
նութեանը դէմ նաեւ: անոնք կրկին. ցուց-
ակներուն: Գր արդէ որ շատ մը թիւ
մարտ 15ին Թեւեւսի մէջ, ուր հառա-
քած են անոնք արտաքինութեան ու
ստանկալութեանը, ինչ որ զգուշակ
ըր արդէ: Պաղատիս կ'ըլլայ արտաքին
միջոցները Թեւեւսի մէջ ցուց-
ակները զարապալան: Երբորպէս
Պաղատիս թեւեւսիցի եւ մասնակց
Տեւեւսի, որ Թեւեւսի համար Երբոր
Թեւեւսի մը են:

ՄԻՐԵՆԻՍ ԱՐԵՆԻՍԻՍ արեւելքում ու-
րար Կրկնութեանը Եր Թեւեւսի միջոց
ընդարձակ է կը արեւելքում, դէմ լրագրով
Պաղատի քաղաքականութեանը: Կրկն-
ութեանը Իւրպէս եւ Միւնիխիցները: Երբոր-
պէս կայ արդէ սուրք մը մնացած կ'ըլլալ
այդ պայմանին վրայ: Իր զիւր Իւրպէս
մէջ կ'ըլլալ գործարարութեան մը վարկ-
ման է եւ այդ զիւր հրապարակ-
ականութեանը անհամարանք զիւր
մէջ արեւելքի քաղաքականութեանը
թեւեւսի եւ Ստիստիս անոնք: Իր պատմութեան
ստանկալութեան էր կ'ըլլալը՝ գոր. Մարգարե
Տեւեւսի:

ԻՆԼՈՒՌՈՒՄԻՍ Ե. ՄԱՐՏ 15ին, միջին միջ-
նորարար շատ լրագրութեան եւ Միւնի-
քիցներուն կայունութեանը արեւելքում
կ'ընեն է հնուստայ Միւնիքիցները
Թեւեւսիցիները: Երբորպէս ինչպէս տա-
լով: Ինչպէս նախագահ կ'ըլլալ իր
Ստիստիցները կը քաղաքին: Նախագահ
Կրկնութեանը այս մեծով կը քաղաք
թեւեւսի պատմական նոր միջոցներ
մէջ արեւելքի քաղաքականութեանը
Կրկնութեան իսկ խումբին դէմ: Ուստիցներ
Հա-
(Տար-Թ. Ե)

Ի ՑԻՇԱՍԱԿ

Տիկին Սոմա Կիսիլչեկբասիան 100 եւրո կը նուիրէ «Յանաթիւն», իր ծով՝ Սիրանձ Կիսիլչեկբասի մահուան տարեւորը տարեկէնի առթիւ (1998, Մարտ) :

(Շար. Ա. Էրեմ)

ժող Բերդուռիս շնորհիւ զիջին մե-
նադրութիւնն է՝ ու նախապէս ալ պատ-
ժանա միջոցներ ձեռք առնէ :

ԱՌԱՋԻՆ ԱՇԽԱՏԱՄԱՐՏԻՆ վերադ-
րած Ֆրանսացի զինեւ ծառայիկն մա-
հէն ետք, ուր վերջիններն ուղի կը մը-
նան աշխարհի ճէճէ : Երկրագործի Անդ-
լիան մըն է 111 տարեկան, կան նաեւ
երկու ուրիշ : Անգլիացիներ 109 եւ 106
տարեկան : Անգլիացի մը կալ 106 տա-
րեկան, աւստրալո-անգլիական ըստն-
դէ վերջիններն մը 107 տարեկան եւ Քուրթը
մը 109, տարեկան :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ փայտապտեր՝ Անկիւ
Մերքել թուրքիյն դէմ արտապայտը-
րած է Ուկրաինայ եւ Վրաստանի անդա-
մանցումն ՌԲԱՄ-ի, այն պատճառա-
րանով թեմաք որ անոնց խաղաղութիւնը դո-
բալիք չեն նման նախաձեռնութիւն մը :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ժողով 13ին, Սուրբի
զինադէ կցուց Ֆրանսիայ Եւրոպայիկնե-
րը, որ զօրապէս շլուծ Միջկիւրական-
եան Մարմինն էր ծրարել, բայց ընդ-
հանուր վերադարձութիւն մը կը տրեմէ :
Ինչ կը վերաբերէ Նորարք 25 երկիրնե-
րուն, ցարկ Արեւմտեան, Սուրբի եւ Քուրթ-
իւն չեն արտապայտուած : Այս վերջի-
նէն փոխէ այն է որ այս ծրարելը կը
ձգուի փոխարինելու, որ անդամակցութիւն-
նը եւրոպական Միութիւնն : Դեռանալ
կը Լըզուս Անգարա ցոյցած է որպէս
ի զերեւ. կըյն այլ կառկածամասերի :

ՄՈՒՍՈՒՆԻ քաղաքացի արեւելահայկա-
ցի ծառաժ Սահա, սպաննուած է իր ա-
նեանադրածն ետք : Ար-Ֆուխտ ցինք ա-
նեանադրած էր երկու շաբաթ առաջ եւ
Մարտ 13ին ալ իր գիտել գտնուած է
Պատարի 370 քմ. հիւսիսը : Մահուան
պարագաները մահով չեն, բայց ծառի-
րէն վիրաւորուած է իր անեանադրածն
ստան, փետր. 22ին : Իրաքի ջրհետն-
եաները կ'արտադրեն որքան որ կըր-
նան :

ՓԱՐՏԻԻԲ ՏԵԼԵԿԱՆԱՄ զգեստը յան-
ցուրը կը նկատուի իր. ԿՄ. Փե-ի ծա-
նողութիւնն : Քաղաքականական ընտրու-
թիւններն մէջ եւ Ք. Զրախէն առաջ իսկ
յարձակումներու ըրիւթն էր : Պաշտիկ
անուր զճառն է արդէն ձեռքէն առնել
Օսմանի ընդհանուր խորհուրդի նա-
խագիծի իր արժեքը : Անկէն լուրջ յար-
ձակումներն ընտրէ Տիկին Պաշտիկն է,
որու ձառմանը Տիկինն ոչ միայն
Ընդհանուր խորհուրդի զլուրջ այլեւ
արդէն ընդհանուր շարունակող իր. ԿՄ.
Փե-ի, անկողնող անձ մըն է : Տիկինն
չի փոխարէն եւ կը պնդէ որ ոչ ոք կըր-
նայ չեալ չեալ :

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

ՇՆՈՐԱԿԱՆԻՔ

Կապուտ Խաչի Տէրին Արշակ Զա-
մախեան ժամանակը շնորհակալու-
թեամբ ասացած է Հեռեկան իտէլիան,
Տիկին Արմաի Գաղաղամարմնի, մահուան
առթիւ :- Գ. Կարպէր Արթիւրեան եւ Մա-
րք 100 եւրո, Տէր եւ Տիկին Սամուէլ
Պապարուհեան 50, Տիկին Արաքի Պոյա-
եան 55, Տիկին Աննա Մահալեան 60, Տի-
կին եւ Օր. Շամսիյան 100, Օր. Տընիկ
եւ Մառլէն Լիլիան 50, Տէր եւ Տիկին
Արեւիկա Պապարուհեան 80, Տիկին Սա-
թո Փանոսեան 50 :

Լ ի Ո Ն

Այս տարի Կապուտ Խաչ 80 տարեկան
է : Կարգադրեալ ծրարանքի Տէրին,
Կարպէր, Լիւն-Վիլիյան, Սիւ Մա-
րք, Վարդան եւ Վիկի ժամանակը
կը կապակցուին հաղթութիւններու
շարք մը յաղթելու : Կանաչ այս մէկ
կարգադրութիւնն Օրը տարիարգը :-
Պաշտիկն ինչ ծառայելու հաղթութիւն
տեղի կ'ունենայ Երեւանի Մարտ 24,
ժամը 10-30ին, հիւրընկերութեան շա-
բաթի յիշատակութեամբ Լիւնի Սուրբ
Յովնայի հիշատակը մէջ Հոգեհանգիստ
է հոգեհանգիստ : Մահուան արժէքն
Հոգեհանգիստն է որպէսզան ընկերու-
հանգիստները, ընկերակիցներ
եւ համակիր անձանքներ եւ կապակցու-
թիւնները :

Ծառի ժամանակցելու համար արձանա-
դրուի :-
- Տէրին Մալիկի Տոն :- 04-74-53-43-80
- Տէրին Մալիկի Տոն :- 04-78-49-42-97
- Վիլիյանի Մալիկի Տոն :- 04-78-26-28-71

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՇՈՐԱՍՏԻՆ ՄԵՋ
ՀԱՅԵՐԵՆԻՆ ՊԱՇՏՏԱՄԱՆ ԳԻՐԲԸ
ԻՐԻՐԻ ՓՈԳՐԱՄԱՆԻՈՒՄԻՆ ԼԵՂՈՒ
Կապակցութիւններ
Անուիլի
Հայ Աւետարանական եկեղեցւոյ
Մշակութային Յանձնախումբի
ՄԱՐՏ 28, ՄԱՐԿ 20ին
Կեղեցիկ արձու-
5 avenue de la Concorde — Arnouville

Գ

Հայ-Իսրայէլի Պաշտիկ
Կը ներկայացնեն
Լիւ ՍԱՐԵՆԱՆ
Կիրակի, Ապրիլ 6, ժամը 15-30ին
ԱՆԿԻՆ-ԼԵ-ՊԵՐԻՆ ՔԱՅԻՆԻՈՅԻՆ ՔԱՅԻՆԻՈՅԻՆ

Ա Ռ Ա Ջ
Ա. ՅՈՎՀԱՆՆԵԱՄ-ՄԿՐՏԻՋ
ՓԱՆԻՋ

ԱՌԱՎ ԵՐԵՎԱՆԻՈՅ, Մարտ 18
ՅԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՐՏ ԿՈՒՍԱՆՑ
Երեւանի ժամերգութիւնն ժամը 16-30-
ին :

ԱՌԱՎ ՀԻՆԿՆԱՐԻՈՅ, Մարտ 20
ՅԵՐԵՎԱՆԻ ԼՊԱՐԵՆՑ
ՏԵՆԱՆԻ ՄԵՐՈՅ ՅԻՄՈՒՄԻ ԳԻՐԵՍՈՒՄ
Սիկի Գիւրգէյան եւ Աւետարան ժա-
մերգութիւնն ժամը 9ին,
Կարգ Արաշխարազ եւ Ընթերցող
Պատարագ ժամը 10-30ին,
Ունեւալ ժամը 16ին,
Խաւարձ ժամը 19-30ին :

ԱՌԱՎ ՈՒՐԱՐԻՈՅ, Մարտ 21
ՅԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՐԱՄԱՆ
ՏԵՆԱՆԻ ՄԵՐՈՅ ՅԻՄՈՒՄԻ ԳԻՐԵՍՈՒՄ
Երեւանի ժամերգութիւնն ժամը 17ին :

ԱՌԱՎ ՇԱՐԱՐ, Մարտ 22
ՀԱՐԱՎԱՆԻ ՔԱՐԱՄԱՆ
Սիկի Գիւրգէյան եւ Աւետարան ժա-
մերգութիւնն ժամը 9ին,
Սիկի Երեւանի ժամերգութիւնն
ժամը 16ին, որուն կը հետեւի ծրարա-
լուր պատարագ եւ նախաժամակ :

Ս. ՄԱՐԿԱՆ ԱՆՏՈՒՆԵԱՆԻ
ԽՈՒՐ

ԱՌԱՎ ԵՐԵՎԱՆԻՈՅ, Մարտ 18
Երեւանի ժամերգութիւնն ժամը 17
ին :

ԱՌԱՎ ՀԻՆԿՆԱՐԻՈՅ, Մարտ 20
Սիկի ժամերգութիւնն ժամը 9-30-
ին :
Կարգ Արաշխարազ ժամը 10ին,
Պատարագ ժամը 11ին,
Կարգ Ունեւալ ժամը 17ին :
Հետեւ, Խաւարձ եւ Գիւրգէյան ժա-
մերգութիւնն ժամը 17-30ին :

ԱՌԱՎ ՈՒՐԱՐԻՈՅ, Մարտ 21
Թափոր Թափման : Սիկի Երեւանի
ժամերգութիւնն ժամը 17-30ին :

ՎԱՐԳԱՆ Ս. ՄԱՋ
ԱՐՈՒԿԱԼ

ԱՌԱՎ ՀԻՆԿՆԱՐԻՈՅ, Մարտ 20
Ընթերցող պատարագ ժամը 10-30-ին :
Ունեւալ ժամը 17ին,
Խաւարձ ժամը 20ին :

ԱՌԱՎ ՈՒՐԱՐԻՈՅ, Մարտ 21
Թափման ժամը 17ին :

ԱՌԱՎ ՇԱՐԱՐ, Մարտ 22
Ընթերցող ժամը 17ին,
Ծրարալուրջի պատարագ ժամը 18ին :

CINE-CLUB

« Achkar » / UCFAF

Ciné-Club
« Rouben Mamoulian »

Sous le parrainage
de Robert GUEDIGUAIN,
réalisateur

Jeudi 20 mars à 20 heures
SUIRE SERGE AVEKDIAN
LE PULL-OVER ROUGE
Un film de Michel Drach, 1979
D'après l'œuvre de Gilles Perrault
Avec Serge Avedikian et Georges Beller
Une des affaires criminelles les plus
révoltantes du 20ème siècle

Directeur des programmes :
ARTO PEHLIVANIAN

P.A.F. : 5 euros — Réduit : 3 euros

UCFAF
6 Cité du Wauxhall — 75010 Paris
Métro : République

Imprimé sur les Presses du Journal « HARATCH »
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15 — Commission Paritaire : N° 0609 K 84070

Շ Ա Ր Ա Ջ
Ս. ԳԻՐԳՐԻ ԼՈՒՍԱՆԻՈՅ
ՇԱՆԼ

ԱՌԱՎ ՀԻՆԿՆԱՐԻՈՅ, Մարտ 20
Պատարագ ժամը 10ին,
Կարգ Ունեւալ ժամը 17ին,
Կարգ Խաւարձ ժամը 19ին :

ԱՌԱՎ ՈՒՐԱՐԻՈՅ, Մարտ 21
Թափման կարգ ժամը 17ին :

ԱՌԱՎ ՇԱՐԱՐ, Մարտ 22
Ընթերցող ժամը 16-30ին,
Ծրարալուրջի պատարագ ժամը 17-30-
ին :

Ս. ՊՈՒՆԱ-ՊԵՐՏՈՒ
ԱՆՈՒԿԱԼ

ԱՌԱՎ ՀԻՆԿՆԱՐԻՈՅ, Մարտ 20
Սիկի ժամերգութիւնն ժամը 9-30ին,
Պատարագ ժամը 10ին,
Ունեւալ ժամը 16-30ին,
Ծրարալուրջի պատարագ ժամը 17-30-
ին :

ԱՌԱՎ ՈՒՐԱՐԻՈՅ, Մարտ 21
Թափոր Թափման ժամը 18ին :

ԱՌԱՎ ՇԱՐԱՐ, Մարտ 22
Երեւանի ժամերգութիւնն ժամը
16-30ին,
Ծրարալուրջի պատարագ ժամը 17-30-
ին :

ՈՒՐԱՐ ԵՐԵՎԱՆԻ-ԼԽՈՒ

ԱՌԱՎ ԵՐԵՎԱՆԻՈՅ, Մարտ 18
Երեւանի ժամերգութիւնն ժամը 16-
ին :

ԱՌԱՎ ՀԻՆԿՆԱՐԻՈՅ, Մարտ 20
ժամերգութիւնն ժամը 9-30ին,
Ընթերցող պատարագ ժամը 10ին,
ԻՍԱԿԱՆ Ա. ՔԱՆԵ. ՀԵՔԻՄԵՆԸ
Ունեւալ ժամը 16ին,
Կարգ Շարախարազ ժամը 19-30ին :

ԱՌԱՎ ՈՒՐԱՐԻՈՅ, Մարտ 21
Թափոր Թափման ժամը 17ին :

ԱՌԱՎ ՇԱՐԱՐ, Մարտ 22
Ծրարալուրջի ժամերգութիւնն ժամը
16ին,
Ընթերցող ժամը 16-30ին,
Կարգ Խաւարձ ժամը 17ին,
ԻՍԱԿԱՆ Ա. ՔԱՆԵ. ՀԵՔԻՄԵՆԸ
Կը պատարագէ ժամը 17ին :

ՍԱՐԵՆԱ
ՄԱՐՈՅ ԹԱՐԿԱՆԱՆՑԱՆ
ՄԱՐՈՅ ԵՐԵՎԱՆԻ

ԱՌԱՎ ՀԻՆԿՆԱՐԻՈՅ, Մարտ 20
Ընթերցող պատարագ ժամը 10-30-ին :
Ունեւալ ժամը 17ին,
Խաւարձ ժամը 20ին :

ԱՌԱՎ ՈՒՐԱՐԻՈՅ, Մարտ 21
Թափման ժամը 17ին :

ԱՌԱՎ ՇԱՐԱՐ, Մարտ 22
Ընթերցող ժամը 17ին,
Ծրարալուրջի պատարագ ժամը 18ին :

ԱՌԱՎ ՈՒՐԱՐԻՈՅ, Մարտ 21
Թափման կարգ եւ Թափոր ժամը 17ին :

ԱՌԱՎ ՇԱՐԱՐ, Մարտ 22
Ընթերցող ժամը 16-30ին,
Ծրարալուրջի պատարագ ժամը 17-35-
ին :

Կը պատարագէ եւ կը զարդէ
ՀԱՅԻԿ ՎՐԻ. ԱՆԵՏԻԲԵՆԸ
ժամը 17ին :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
ՀԱՄԱՐԻՆ ՀԱՅԻ

Կիրակի, Մարտ 23, ժամը 12ին «Կեօն»
Restaurant «Les Dimantaires»
60 rue La Fayette — 75009 Paris
Հանգիստ միջոցառում, կարճատեւ
Հանգիստ, Գիտականական
Տեղերը պատկերով, համար հետեւի
նկ :

- 01-45-93-00-25
- 06-64-38-00-25

2 NUITS OFFERTES
A L'HOTEL EUROPE****

A CHAQUE ACHAT
D'UN BILLET D'AVION
PARIS - EREVAN - PARIS

(sous conditions particulières, offre valable du 1er novembre
au 23 mars 2008, sous réserve de disponibilités)

RENSEIGNEMENTS & INSCRIPTIONS

Saberatours
11 rue des Pyramides
75001 Paris
Tél. : 01 42 61 51 13

Sevan Voyages
48 Cours de la Liberté
69003 Lyon
Tél. : 04 78 60 13 66

Wasteels
67 La Canadière
13001 Marseille
Tél. : 04 95 09 30 80

(Շարք Դ. Էջ)

04.91.50.15.09

ՄՏՈՐՈՒՆԵՐ ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

ԻՐԱԳԻ ԳՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՐՈՒՆ ԴՅՈՒԱՐ ԱՌՕՐԵԱՆ

Յունուար, 2008:

Սբ. Յովհաննու Կարապետի ասո-
նին առիթով, Մելգոնեանցիները, ի
սպիտակ աշխարհի, սրբաբան առա-
նություններ մը, կը խնամարկին ի-
րենց պաշտելի բարերարներուն՝
Կրկերոյ ու Կարապետ Մելգոնեան
կերպաներուն յիշատակին առջև ու
կ'ուխան Նաւասարթի մ'ապ սանոց
ողբին ու գործին:

Այս տարին եւս, աւանդական հո-
գեհանագոստան պատճառ տեղի կ'ու-
նենայ Նիկոսիոյ Սբ. Աստուծոյ տան
կեկեղեցւոյ մէջ, ուր Տէր Մովսիս Գա-
հանայ Հապալեան յաւուր պատշա-
ճի մի քանի խօսքով՝ վեր կ'առնէ
գործը աղային մէջ բարերարնե-
րուն: Սովորութիւն էր անցնական
որ Մելգոնեանի աւարական դա-
սաւորն առն տանուէինը: Հարցը
գտնութեան տանք ին ու վերանորոգել
կրնայ ուստի Մելգոնեանի օղբին:
«Բանալի ճաշակ կ'առնէ այս գի-
ւերը, բոսր էր Մելգոնեանցի ընկե-
րուհի մը մի քանի տարներ առաջ,
մէջնեղելով թէգեհանի ծառի տո-
ղը: Հիմա...» վառն աշակերտները
ու չկայ այդ աւանդութիւնը:

Հոգեհանգիստին ետք, «Ալլաւն
ճաշի կիմառնին» ցուցաստուա-
կին առջևէն անցնելով կ'ուղարկուի
Մելգոնեանի հոգաւորաբար, դէպի
Բաքու բարերար զամբանը, ծաղիկ-
փունջներով: Մելգոնեանցիներն ու
բարեկամներն բաւական մեծ թիւ
էր եկած է հոս, Հաւաքարք խո-
նարչելու զոյգ կերպաներու յիշա-
տակին առջև:

Ամէի մը յիշողութեան կորուստ
մաս կը նշանակէ: Կր միշտխորհի
որ անտարբերութեան այս օրերուն
տակարին մեր Հաւաքարքն յիշո-
ղութիւնը չէ կորստած բոլորովին:

Լուսէ ամէն կողմ: Չոյգ չէմբոյր
Մելգոնեանի՝ մեծակառուց ու վե-
հաւուր, անշուշտ՝ կը նային իրենց
հիմադրութեան արձաններուն:
Ո՛չ հայ աղջիկներ ու տղոց կուռ-
գիւր, ո՛չ անոցն ուրախ կամ տխուր
բացազգիւնութիւնն ու պուշտու-
բը, ոչ ալ մայրենի անոնց լիզուով
միայնոց կայ հիմա:

Տիկնապետին շատերու աչքերը:
Անտանձնօրէն տխուր ու ցաւած
ճշարտին ին նստեա հոգիները բարե-
բարներուն:

Մելգոնեանի մատակարարութեան
ուսուցիչ պրն. Սեպուհ Արքայանի
առաջնորդութեամբ կ'ընտանի
երեւել Տէրականաց աղօթքը, ի վե-
րին երեսուցեք մը... Մելգոնեա-
նի թալիքները: Պրն. Արքայանի կը
փոքրէ:

«Փառս ու պատիւ՝ յախտանմ,
Լուսայ անշէ վառարամ՝
Կրքարանի Մելգոնեան՝
Փառս ու պատիւ՝ յախտանմ...»

Կը հետամարք զամբանին ծանր
արձանագրութեամբ: Մի քանի հոյի
կը հետնաին պրն. Արքայանի,
որ կ'ուղարկի դէպի երեսին շրջա-
պահին արձանները: Արձաններէն ո-
մանք սրբապատմութեան են ու փորձի
եղած՝ գտնուել մաքրելու:

Մովսէս Խորխանցիի աչքերուն
մէջ բերեք չիմուած են, սեւով ներ-
կուած: Կոմիտասի ձայն աղանջին
մէջ վարդապոյն ծիփ մնացած է,
իսկ երեսուն վրայ՝ ճերակ ներկի
Անդրանիկի աչք տկամը կարմիր

ԱՅԱՊԻ ՆԱՄԻՊԵԱՆԷՐՄԻԲԱՅԱՆ

ներկուած է, իսկ թէգեհանի ալ ա-
կանջը՝ կապոյտի: Փորձեր եղած
են ներկերը մաքրելու:

Գեղադէտի բժնանդութեամբ ու
հարգաւոր Մելգոնեանցիի զգացու-
մով ու զուրգուրանքով, պրն. Ար-
քայանի կ'աշխատի մաքրել ներ-
կերն ու ծիփը: Եւ դիտել կու տայ որ
նախապէս եղած սրբապատմի փոր-
ձերուն հետեանցով Անդրանիկի ու
Թէգեհանի արձանները կորսնցու-
ցած են իրենց համապատկերը:

Ճմրուած է սիրտ: Շնամ ու ան-
ղապացած էմ: Ալլանճայի կիմա-
րդին աշակերտները ապառքին,
բոտ կամա խոսքացած են այս ար-
ձաններուն հետ: Շնաւ զգացական
են: Կարելի է մտածել թէ արձան-
ներու սրբապատմի պարզապէս
աշակերտական շարժանքով ինչ է:
Թէ՛ Մելգոնեանի փոխ արտած է
Ալլանճայի կիմառնիներն միայն մի
քանի տարներ համար...:

Վերջը... վերջը՝ սակայն...

Ինչ պիտի ըլլայ այս հոգաւոր-
աւանդը: Սբ. Մովսիսի մի օտարնե-
րով ձեռքը պիտի անցին տն: Ինչոց
հոգաւորաբար չէ անկա, սովորա-
կան դպաւ կամ արտ... այլ սրբա-
վար... Նշարի մը մեր պատմու-
թենէն ու վկայութիւնը մեր պատ-
մութեան:

Հոս անցուցած է մօտ մը իր
կեանքէն բարերար Կարապետ Մել-
գոնեան, որ միս-միսին մնացած
չաւա չէր որբերու համար եղած է
«ձիակ հայրիկ» զոր երբեք չի
ճանցած են (Թ. Տէյլէթեան, «Ող-
բիկ, կեանք», 2007, էջ 298):

Հոս, Լիմառլի ճամբուն վրայ
կը գտնուէր Հայ որբերուն ձեռքերով
անկուած պուրակը: Հիմա, Մել-
գոնեանի փախուցած ի վեր, ամէն
անգամ որ անցնիմ այս տեղէն,
չեմ կրնար չչնչնել...

«Մեռնիկառու արդէս լայս
ես այս Ժամը տնկեցի...»:

Հոս մարմին տուած է մեր ամէնէն
վեհերին նպատակաւոր բարեբա-
րութիւններէն մէկը, Մելգոնեան
կրկնական հաստատութիւնը մեր
Ճիշտապատմութեան արդուազոյն
վրէժը:

«Իմ դպրոցս պէտք է մեր վրէժը
լուծէ...» այլ որք մագոններէն
զայէտ է պատրաստներ մեր նոր
մեծերը» («Նուշարար», Մայիս 15,
1982, էջ 5):

Թուրքը հայութիւնը բնանջելու
իր մասնունք մը քաղելով սկսեր էր
մեր մատակարարներուն, մեր բաւ
ու բանի նուիրելներուն ոչնչացում:
Ինչ... 1911 Հոկտեմբերին իսկ,
Ռոմ-Թուրքերուն մէկ գաղութի ժո-
ղովին, որոշուած կայացրէր թէ
Կայսրութեան փորձամանկները
ներքէ կրնային զարգացն իրենց կրօն-
ընթաց ոչ իրենց լիզուած» (Վ.
Տաթեան, «Warrant For Genocide»,
1999, էջ 96): Արեւմտ ժողովուրդ
մը ոչնչացնելու ու չքացնելու հո-
րաբանք միջոցը գտնի զրկել էր
մայրենի լիզուել: Յեղին ընդգա-
կան իմաստութեամբ ու հետա-
սութեամբ, բարեբար Մելգոնեան
ու իր խորհրդատուները կերպա-
ցուցնէր թէ թէ գոյատևուած, վե-
րապարտել հորապարտ կերպիկը
պիտի ըլլար, ուրեմն, հայ վարդը
մէջ պատրաստել նոր սերունդը

Բերտանցի ծանոթ լրագրող Ռ-
ժիթը «Մոսկովիներին» մէջ նիւթ
ըրած է Իրաքի բերտանեաններուն
գոտար ստորեան:

Ան գրած է. «Եթէ ապստամբ են,
չուիսին թաղմութեան մէջ կրնան
մահապարտ դառնալ. ինչ Ամերի-
կայի են, կրնան սխալ գիւղի մը մէջ
սխալ տուն մը ուրակեմէլ, իսկ ե-
թէ վարձկան են, կրնան 40 փամ-
փուշտ տեղայ կրնէր անմիջ աղջե-
նաներուն Ալլանի (14), Գարուհի
(20) եւ Նուրայի (21) աչիք փոր Մա-
րո Աւանի սեանի (48) փայտ, պալա-
նէլ զինք՝ «պատմաբան» ու յետոյ
ներդրութիւն հաղթը»:

Որքացած բոլորներուն հոգաւոր-
ութիւնը ստանձնած են անոց կր-
կու ժողովուրդը: անոց փորձած
են Ամանի մեծամիտ աղջիկները
Հրապարակի Իրանաւոր իրենց ժո-
ղորդը որդիկը, թայց յորդա-
նեան իրանաւորութիւններ անհա-
կալի պատճառաւորութեան իրենց
գտնուել Պարտաւիր պարզապէս
են, հակառակ իրենց ժողովուրդ
ըրկած այցաղներուն: Անոց մայրը
պատնուած է կեկեղեղին դարձին,
իսկ հայրը մահացած սրտի տաղա-
պէ մը, 2004ին:

որ ըլլայ տէր մեր լիզուին ու մը-
շալովին: Եթէ թնամով փորձեր
իր հայութիւնը զրկել էր մարտու-
թեն, իրենց զոյգերն ալ պիտի փոր-
ձէր հայութիւնը յանձնարանելու հա-
կական մարդուք պատրաստելով
հայ դպրոցի մէջ:

Հոս, այս հոգաւորաւորութիւն
իրազդող ուսմ է մեր ժամանակի
մեծագոյն բարերարութիւններէն
մէկը, լուրջ 600-000 անոց: Հնչուե-
սովին իշխանական նուիրատու-
թիւն մը, որուն շնորհիւ Մելգոնե-
անի պիտի կրնարէր շարունակել
իր գոյութիւնը անաղքէ: Արա-
րիկ, այդ շրջանին անհաղած միջոց-
ներ ունեցողներ իսկ չէին, դուստր
չէին տրամադրել աղայովին կրկն-
ական հաստատութիւններու (Թ.
Տէյլէթեան, «Ողբիկ, կեանք»,
2007, էջ 298-299): Եւ, բարեբար
բացաւոր փախուցէր էր որ իր զոյ-
րոցը տեւէր ճարտը դարձ:

Անցին գրութեան մը մէջ, «Յի-
շատակաբան Մելգոնեանի հետ
հաստատութիւններու անդրանիկ
հիմնադրութեան», ստորագրուած՝
Արեւսանդրիւս, 1924 Յունուար 29-
ին, բարեբար թաղէ:

Վեր փախուցիմ որ Մելգոնեան
կրկնական այս հաստատութիւնները
տեւեն զարէ դար, եւ ըլլան յուսա-
ւորութեան փառաբաններ, տալու
համար հայ ազգին, հայ հայրենի-
քին եւ մարդկութեան օգտակար
եւ պարկեշտ նկարագրով անդա-
նէր» (ցուցադրուած «Վիպարակ»
անցնելով լուսնակարներով» ցու-
ցանակներն, Նոյեմբեր 29, 1991-
ին, Հ.Բ.Լ.Մ.՝ Նիկոսիոյ կեդրո-
նին մէջ):

Այս տեսիլքով Մելգոնեան կրկ-
նական հաստատութիւնը ծնուց
տաւա հոս, հայութեան համար,
հայ ազգին գոյակենքուն համար,
տեւելու ճարտը դարձ: Գալիկերին
բուտեր պերճախաւ են: Մելգոնե-
անի պիտի ըլլար անմահ լուսոյ
տաճար, լուսոյ անշէ վառարան
ու պիտի ունենար փառք, պատիւ
յախտանք:

Արաքեւ, Մելգոնեանը կրա՛ւ
լուսոյ տաճար: Հոս, գերազանցա-

կազդող մէջերած է Իրաքի
հայ առաջնորդ Աւագ արք. Աստ-
ուրեանի խօսքերը թէ կրկու-
սաղորդներ ամէն օր մահուան
ստեղծագործի պատմանքի դէ-
յանքով են: Ան խոստովանած
որ 28 տարուան հովուական իր գոր-
ծունէութեան ամենագոտար չլի-
նը ամերիկեան ներխուժումի վե-
րին չորս տարին եղած է:

Իրեն ծայրակից յայտնուած է
Պապական առկայական կեկեղեցւոյ
հովիւ Է. Ուսկի: «Քրիստոնեաներ
խոյս կու տան երկրէն: Պապատի
չըրկալաքը որ ժամանակին զրի-
տանեան կարեւոր կեկեղեցւոյն ու-
նեցած է, հիմա մարդկային պար-
պաւած է քրիստոնեաներէն թաղէ
ան:

Եկեղեցիներու համաշխարհային
խորհրդի անուանելով, երկրին
են շրջանին մէջ կաշնուութիւն
եւ խաղաղութեան հաստատութիւն
արեւմտեան թաղաքականութիւնը
բողոքովին ձայնողած է եւ զոյգնու
ներու 40 տարեւ քրիստոնեաներ
կը կազմէն:

ԳԱՆԱՆ

պէս հայաւունջ այս սրբաւայրին
մէջ պարած, ջայտ, շնամ ու
գոյապատմութեան, Միլիա Կապուրի
եան, Վանաճի Իսախան, Վանաճի
Տաթեան, Գոսար Գոսարան, Լուսինէ
Չաքարեան եւ ուրիշներ:

Հիմա, ինչ պիտի ըլլայ ճար-
տաբար այս սրբաւայրին: Որոշ
պիտի յանձնուի այս մասունքը մեր
պատմութեան: Մասունքը որ ինչ
Տուն մեր սրբերուն, տաճար յոյս
ու խորհրդանշի կողով՝ ամբարկ
տոկոսութեան դարերէն որք
գրուած էր ժողովուրդին, որ կը
չաւ, հոս, բարձրագոյն հնչեցնի
հայ երգն ու հայ լիզու՝ յայտն
կան:

Ավարան կարելի է բռնի թէ ստա-
նալեաներ շարունակ Մելգոնեանի
պատմութիւնը կուտարեց իր ազգայնե-
րութեան իրենք՝ մարդուք հայ
թալիքով հայութեան, մասնա-
նորաբար արտերկրէն: Միայն պիտի
կրկնակի պարագային որքան կըր
թալան մաքնիլ տաւա են մեր
Հայկական պարագրաւներուն: Տը-
ւա հայ թիւքի իմ խաղաղ, բաւա-
տեղ, մասունքական, յուշադր-
ութեան հոյակապ, երաժիշտ-իմ-
բար մը որ հայ շնորհաբաններ
յոյսիւրիշ մեծամասնութիւնը: Ա-
յոյս տալարեցնելու մէջ՝ ամերի-
կեան NASA-ի («National Aeronauti-
cal and Space Administration») հրթիռ
պատրաստող «Draeger» թի-
ւերական պատմախառնապատմ
մէկու Մելգոնեանցի է (Նազարէ
Պարսեան): Միայն աղքատ
կապակցաբարեան փոխ երկու
նոր քաղաքներ, Կիւրաքի իմ
Ֆինանսական Թերթին երկու իմ-
բար իրենքը, «Dale Carnegie»
դասընթացներուն Կիւրաքի եւ
Միլին արեւելիկ պատմախառնապատմ
եւ տակաւին շատ ուրիշներ եղած են
ու են Մելգոնեանցիներ:

(Մնացեալ յաջորդով)

- ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ -

բախող կարծես փոխուեցաւ. զեւ մը: Վարդապետը Պոլիս եկաւ Կարապետ Պարտիզանական զինուորներին ընդառնալով: Ասիկա ճակատագրական զայլ էր Կովիտասի Համար Թէ՛ արտաքին տեսանկյունով, Թէ՛ անձնական կեանքի ճակատագրի տեսանկյունով: Ճիշդ էր, որ Կովիտասը երբ վախճար Թուրքիա գրեւ, կը մտածէր որ ստիկա միտանալու թաղ չէ՛րուէր, բայց փորձառնալի կը զգար, որ հոս աշխատելու ընթացքում պիտի գտնէր: 1910 Սկսածուրեւին Պոլիս եկաւ ու Բանկալթը փողոցի մէջ տուն մը վարձեց: Շէնքեր կը պատմանէր Գարակիւզեան մեծահասակներ ընտանիքներին: Նոյն չէնքին մէջ իրեն զբաղել էր նկարչի Թէրզիմեհեան, որուն հետ պիտի կապուէր՝ անկախ քաղաքի մոլեկոստը: Ամովիտայն զործի լուծեցաւ ու կայմեց Գուսան, նշարախոսումը 300 ամսանոցիւնով: Համեղը պիտի սարքուէր Փրիկի Շան Թատուրին մէջ, բայց վերջին վարկեաներէ, 1910 Դեկտեմբերի 4-ին, որուն Գորտյո պատերազմը արդիւնք համարեց, դիտել տալով որ Նոգեմարտեանք մը վախճի չէ երբջախումը վախճի, ինձ ինչի, ե-կեղեցական երգ չնշեցնել թարսործի մը սրահին մէջ:

Ասիկա անօրինակ հարուստ միւս էր Կովիտաս վարդապետին համար: Երբ այնքան լաւ մարգան էր երբջախումը, որ այնքան լաւ յարաբերութիւններ հաստատած էր իր երբջախումներին բոլոր երբջիմեհուս հետ, որոնց համար համալրանքով կը գործարէր «Քէրթիմբէջէ» լաւ-ըր: Այս համբերը պէտք է սարքուէր անպայման, ամէն դիմով:

Կովիտաս վարդապետ այն ասան տաւ համարանք զայլ մը, զոր կրնանք պատմական նշանակել: Վարդապետը համարանքովներ ունեցնէր անոն տանը: Պատերազմը քանի կողմէ զրուած արդեւոր ու հաջողակ ապր արդեւոր, համբերը արեւոյ ճիշդ անպատեհուած ձեւով: Արդիւնքը փառաւոր էր, սուրբ մեծ էր որ երբ պիտի չէր հարձակու-տուի իրեն երկնակամարին վրայ: Ասիկա հայ ճողոքող ու ժողովրդա-կան երաժշտութեան մեծ յայտնա-տան էր, անկեղծապէս մը Կովի-տասեան երաժշտութեան երթին համար:

Ռ. Ն.

ՊԵՐՏՈՒՅԻ արդային Աւուր եւ Մոհիթ զոյժներ մէջ, Փետրուար 29ին, նշուած է Արցախեան պա-հանջարկութեան 20ամեակը: Բանաստեղծ է Համազգայինի Մե-րանքերն եւ Հայկ Արսլանեան ձե-մարան գործադիր տնօրէնը՝ Տիգ-րան ձինպաշեան: Վարժարանին աշակերտական խորհուրդին կողմէ բացման խօսք արտասանած է Շա-րիկ Հապրոյան: Գեղարուեստական բաժնի մը եւս, խօսք տուած է օր-ւան քանխօսը, որ անդրադարձած է Հայոց պատմութեան նշանակա-լից երեք իրադարձութիւններուն՝ Հայաստանից Ներսիսաւարտը, 1918ի Հայաստանի հանրապետութեան կիրաւում եւ Արցախեան պահանջա-տիրութիւն: Այն ներկայացուցած է Արցախեան պայքարը վարչապետան հանդիսանումը եւ հաստատումը եւ որ միայն պայքարն էր որ կրնայ իրա-ւունք ապահովել: Գոյնէն մէջ, արցախեան շարքեր երկարած է ինչդ օրերու վրայ:

□

ՄՈՒՐԻՆԻՒՄ Հայ կեղերնի Ա. Ա. Կարմանեան սրահին մէջ, Մարտ 2ին, կարճակերպութեամբ Գրանտաւոյն Շ.Յ.Մ. Սերտասարդական փու-թեան Կերեկեան վարչութեան, տեղի ունեցած է Արցախեան շարժ-ման քաղաքական Մարտան հանդի-սալարին բացման խօսքէն եւս, երբջալրուած է կարճ տեսերիկ մը նուիրուած չարժան ընթացքին նախատուած է հնչուորեն: Երե-տասարդական խօսքը փոխանցած է ՆԱԶԻ ԳԻՍԱՒ Աւուր Շանքի մանաճիւղի անդում Շարյո Պարսկեղոսեան Վարդապետին գլխավորեան, Արցախի Արտաքին նախարար Գե-որգի Պետրոսեան, որ չէ կցեցած իրեն լայլ Հայաստանի մէջ տի-րող բաղը միեանկի պատճառով: Խօսք տուած է ՇԵՒ Գրանտաւոյն Կե-րեկեան կողմէն ՆԱԶԻ ԳԻՍԱՒ ՄԱՐՏԱՐԻԱՅԻ արքայազնին, որ սեղծ դիմորդը ներկայացուցած է Արցախեան հար-ցին պատմական վարչացումը: Աւարտելով, Հայաստան Մարտ 1ին տեղի ունեցած իրադարձութիւննե-րու մասին արտայայտուած է ՇԵՒ ԻՐԵՂԻՍԻ անդում Յակոբ Տէր Ուշա-տուրեան:

ՄՈՒՐԻՆԻՒՄ Հայ կեղերնի Ա. Ա. Կարմանեան սրահին մէջ, Փետր. 10ին տեղի ունեցած է զբաղախօսութիւն մը Հա-յաստանի արտաքին եւ լիազօր դատանի Արման Յակոբեանի կողմէ, որուն նիւթին էր. «Հային եւ Ասորի-ներ» - 3000 տարի դրացեան ժաման-կ: Յայտադրելու բացումը կատարե-ւ ՇԻՐԱՄԻՍ Կարմանեան Արման Պա-հանջարկութեան խօսք տուած է իր նիւթին մասին: Նշած է որ Հա-յին երկար տարիներ սերտ լարա-րեութիւն ունեցած են Ասորիներու հետ հակառակ այն իրողութեան որ անոնք կը խօսէին տարբեր լեզու-ներ: 1915ին, Հայերն կողքին 300 հազար Ասորիներ ալ ենթարկուած են կոտորածի: Ընդգծած է որ Ասորի-ները կը հանդիսանան Արմա-նայեցեան շարքեր, որ ծնունդ տուած է սեմական արմատներէ: Յետապահտութեան եղած է հարց պատասխանի բաժնի մը:

□

ՊԵՐՏՈՒՅԻ Յակոբ Տէր Մեղեռ-նեան սրահին մէջ, Փետր. 29ին, «Հայկական եւ պատմական է» արտուան առիթով, տեղի ունեցած է միջկուրցական պարի կատարում մը կարճակերպութեամբ Համա-զգայինի «Քնար» պարկուտի միա-տուրին: Բացման խօսքը արտա-սանւած է Համազգայինի ԵՐԼ. Վար-չութեան «Քնար» պարկուտի միա-տուրին անունով Համազգայինի «Աւուր Շանք» մշակոյթի տնօրէն Րաֆֆի Տէմիրճեան, որ նշած է թէ հանդիսութիւնը նուիրուած է նախկին Համազգայնական ու միա-տուրին մէջ վարչական գործեր ու պատմութեան ստանձնած Չօրապ-Թորիկեանի յիշատակին: Հաստա-տած է որ փառաւորներ մեղքան մը չէ, այլ առիթ մըն է համադիմորդը Հայկական վարժարաններու պարա-լին ներկայացումները տեղեկելու: Համար մշակութիւնային առողջ միջո-ցներ: Ապա, իմ քաղաքներն ու մանաւորներ վարժարաններու աշա-կերտները իրենց պարկուտը: Խօսք տուած է նաեւ. Թեմիւր Կարմանեան Գեղամ եպիս. Ուշեան, որ իր զանազաններ յայտնած է նախա-

ձեռնութեան համար, որ ստեղծած է հայկական պատմական միջո-րոր մը: Մենարած է նաեւ Չօ-րապ Թորիկեանի յիշատակը:

□

ՊՈՒՐՏ Միսիթարեան Սանուց միւսեան Վերան Չարպարտ սրա-հին մէջ, Փետր. 29ին զբաղա-ն զեղարուեստական երեկոյթ մը տե-ղի ունեցած է Չարապ մանուկ տարիլիցին առիթով, որու մասնակ-ցած է Հայաստանէն ծանօթ ար-եստապետ Արամ Կոստանեան, որ ներկայացուցած է ինտեռալ յա-տաղիր մը: Բացման խօսքը արտա-սանւած է լատին Միսիթարեան Սա-նուց միւսեան Քրիսթի Կասար: Ապա, արտայայտուած է Արամ Կոստանեան որ արժանապէս ծ-նածօթ անձերու հանդիմարտը Հայաստան կը կարգացած է քաղաքականութիւնները զբաղեալ քաղաքական: Ասորին տեղի ու-նեցած է ընդունելութիւն մը:

ՊԵՐՏՈՒՅԻ Յակոբ Տէր Մեղեռնեան սրահին մէջ, Փետր. 28ին, տեղի ունեցած է Վարչա-ն Յովհաննեսեանի զք սրորով մը փի-լիպ իմ ուր Բան փիւս՝ ժայռէնին տաղչին ցուցարարութիւնը, որուն առիթով եղած են Աւուր եւ Սօֆիա Յակոբեան զոյժիլ, Հայ կաթողիկէ Մեղրուպեան քաղաքային վարժա-րանի եւ Հայ աշխատանքական Շա-մալեան-Թաթևիկեան երկրորդական վարժարանի քաղաքային կարգե-րու աշակերտները, որոնք մեծ ձե-մարտութեամբ հետևած են ժա-պալիկ ցուցարարութեան: Յուցա-րու իրենան աւարտին «Արցախ ֆիտուրին կողմէ Չարա Քիշիկեան տեղեկութիւններ փոխանցած է ժա-պալիկին պատրաստութեան եւ նր-անցած Ներկայութեան եւ մրցա-նախներած մասին: Ապա, իմ հրա-պարտուած են ժայռալիկին բնակար-գարան Յովհաննեսեան ու Ար-ցախեան արտատմարտին մասնակ-ցած Անահայ Վարդանեանը եւ Կա-րմ. Մարգարեանը, որոնք պատա-նախած են աշակերտներու բաց-մաթիւ հարցումներուն: Յարգա-րան օրերուն ցուցարարութիւնը շա-րունակուած է այլ զարգացման ա-շակերտներուն համար:

ՊՈՒՐՏ ՀԱՐՈՒՄԻ Յակոբ Տէր Մեղեռնեան սրահին մէջ, Փետր. 28ին, տեղի ունեցած է Վարչա-ն Յովհաննեսեանի զք սրորով մը փի-լիպ իմ ուր Բան փիւս՝ ժայռէնին տաղչին ցուցարարութիւնը, որուն առիթով եղած են Աւուր եւ Սօֆիա Յակոբեան զոյժիլ, Հայ կաթողիկէ Մեղրուպեան քաղաքային վարժա-րանի եւ Հայ աշխատանքական Շա-մալեան-Թաթևիկեան երկրորդական վարժարանի քաղաքային կարգե-րու աշակերտները, որոնք մեծ ձե-մարտութեամբ հետևած են ժա-պալիկ ցուցարարութեան: Յուցա-րու իրենան աւարտին «Արցախ ֆիտուրին կողմէ Չարա Քիշիկեան տեղեկութիւններ փոխանցած է ժա-պալիկին պատրաստութեան եւ նր-անցած Ներկայութեան եւ մրցա-նախներած մասին: Ապա, իմ հրա-պարտուած են ժայռալիկին բնակար-գարան Յովհաննեսեան ու Ար-ցախեան արտատմարտին մասնակ-ցած Անահայ Վարդանեանը եւ Կա-րմ. Մարգարեանը, որոնք պատա-նախած են աշակերտներու բաց-մաթիւ հարցումներուն: Յարգա-րան օրերուն ցուցարարութիւնը շա-րունակուած է այլ զարգացման ա-շակերտներուն համար:

ԱՅՈՒՄԱՆԱԿԱՆ
ՊԵՐՏՈՒՅԻ
(առարկեմք քաղաքային Մարգարիտ Թերզեան)
Լ. Ա. ՎԱՐՉԵՐԻ
Ն. Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻՉ

տեղի էին երեք տարի առաջ Գեղարուեստ-իկ ակադեմիայում բացուած Այվազովս-կու ամառական ցուցահանդեսում: Դին այն փանաշին նկարը բացում մեկնաբա-նութիւնների տեղիք տուցին: Բայց ահա անցաւ փանաշին տառչին ոգեւորութիւն-ները հանդիսարանից, եւ անտերն սկսե-ցին հայտնել այն ժառի հետ, որ Այվա-զովսկին սկսել է այլ կերպ նկարել:

Սակայն, ահա նկարները, որ չնչը նոր քաղաք-քաղաք ժառի էին փոխառ-կում այս կամ այն նկարի վերաբերյալ, ՎՍԵՆ Ժոյիկ տառչ յանձնար լուծեցին: Եւ այդ ճնշող տեսիլներն մէջ իման նի-կարեւելի Կամուրջ քաղաքային գո-ւն:

— Աստուծոյ ողբն է Թեւածում անդունդի վայրում...
Ոչ որ զարգացած Կամուրջի թերիկ-կան արտադրանքութիւնը լուծով: Մարին իրօք ժառիք էր առաջնորդում քուրիկն մէջ նախաստեղծ զոյժ ժառին: Իսկ Կամուրջը, եռանդալոր մը շարժումով ցոյց տալով զգիւկ պատկերաբանի քաղ-մաթիւ զանխեցիկ, խաղաղ ու ԹԵՒ փոփոխական առաջ, այլ խաղին համար մարմ ու կրքով յարաբերում:

— Նոյնիկ յայտնել այս հասարածուի մէջ եւ ցնցուած եմ այս նկարի խոր խ-մաստումը (լուծով փոխառականութեամբ...
Կողքին կանգնած Տրիտակով Քիւրեան, հայալեզու ժամանակը այն անկող տուրք հասարածու զեղարուեստական արա-նադարձութեան եւ քաղաքագործութեան

ուսումնարանի տաներին, որ հետաքրք-րութեամբ ին շրջապատէ կին նրանց: Փակել Միսիթարեան չէր փրկում հիա-ցական քաղաքային արտադրանքութիւ-նները, մասնաւոր քաղաքային մէջ:

— Գնա՛ք իմ ժառ, պարտաւոր, — դի-մեց նա նկարներին:

Տրիտակովի աշխատանքնախօսում խո-սակցութիւնը նկարից անցաւ Այվազով-սկուն: Շէշիկը, որս անդ մասնակ լուր էր, լանկարը խօսեց իր անկա-նեց:

— Այո, իմ խօսք, եւ իմ զարգացման համար լաւ բանով պարտաւոր եմ իման հետաւորներին... Յիշում եմ, կըր դեռ պատմել էի եւ տառիկ անդամ լա-ւանց կեկէ էր Մուսուխ, ծանօթիկըս մէկի խորհրդով փառք զեղարուեստ-ութեան, քաղաքագործութեան ուսումնա-րան, որովպա այդ փանաշին բացուած էին Այվազովսկու եւ Լազարեանի ցուցահա-նդեսները: Եւ, պիտի տանձ մեզ, որ այդ փանաշին ու առաջին անգամ ին իրա-ւունք նկար տեսնում: Այվազովսկու նը-կարներից ցուցարարը էր ժմերեւոյց-այիցը: Ինչպէ՞ս էր ցնցում: Այդ ժա-մանակ էի իմ մէջ միայն առաջնայն, որ կէր ծովիկն աշխույ լաւ եւ սոսցուած նկարի վրայ, ապա ինչով էի նրանցից պիտի լաւ անտանդերն ու գաւառը: Այլուքս, որ մեղանքը՝ մեր քանակար-գարան, լաւեւր այս կամ այն լաւով սկիւր եւ անտուժ զարգացումը:

— Ահա դուք, իման իմանդը, — ասո-րակաւ իման փոխութեով անցն Սալ-

լաւով, — ինչեւէն Այվազովսկու ցուցա-նախները նրանց, — նորից փոխառու-թեամբ արտադրանքութեան եւ ար-ձանագործութեան ուսումնարանում: Իսկ զարգից տալով 1851 Ռուսական աշակե-րտական ցուցահանդեսի ի ներկայաց-րած էր Վերինի անտանդը, իմ անդա-րակ աշխատանքը: Այդ փանաշին եւ հա-նադարաբար ուսումնարանի էր Շէշիկը-րին, Արեւելեան, Շարեւերեկի, արտա-նկարում էր Այվազովսկու նկարները: Վերինի անտանդը յաղորդեցին ու-նեցաւ, շառաջ այնպիս արտա-շառա-նի ուսումնարանի Թեմիւր Կարմանեանը: Ու-րոք եմ անկ, դուք միայնակները նը-կարեւելի, որ լաւեւր սկիւր տառն Այ-վազովսկուց...

— Այո, այո, Բողոքեղովս չէր լաւ բան միջերեւոյ նրանց, — նորից փոխառու-թեամբ խառնեց Կամուրջը, — թե՛ Քա-մարիկովսկու պատկերները, շարժա-րի, օրինակ զայն եւ Այվազովսկու: Մի անգամ եւս իմ ուղղակի խոստանդ, որ Այվազովսկու անօրեւիտ տարիներ ին Սեմաուր զարգիլ է Այվազովսկու ծովապետների աղջկաները, որոնք հետ մնալ փանաշին մեր քանակար-գարանից եւ ու մէկ չէր սերտապետում գործե-րի նման Ներկայութեան:

— Փոխարէն լուծով ինչպէս հարկն է «Հայաստան» կուրսը իման Կոստանե-անից, արեւել է, ամէնուրեք նրա նկարները՝ ժառ գործերն արտա անա-նկով անտանդներ, — կնքն Տրիտա-կով:

Տիկին Սրբան Վարդանան-Նումանյան,
Գ. Խուսեար Վարդանան-Նումանյան,
Տիկին Մատեն Վարդանան-Նումանյան

խոր ցառով իր ծանուցանելն իրենց ա-
մուսնայն, չոր, գալիկ՝

ԶԱՐԵՎԱՐԱՆԱՆ-ՆՈՒՄԱՆՅԱՆ

ժամը, որ պատահեցաւ Մարտ 18ին, 62
տարեկանին

Շուգրաբարձուրէի իրենց 4րդ կատարողի
Երեւոյ Մարտ 25, ժամը 15ին Գալի-
զի Սուրբ Եղիշանէն - Մկրտիչ Մար-
կիկեղեցին

15 rue Jean Goujon — 75008 Paris

Որեւէ ժամացոյ զրկուած չլլալով կը
կեղծորէ յերկաւս իրեն այս կեանքով:

« ԶԱՌԱՋ », — Միջ ցաւակցութիւնները
Տիկին Մատեն Վարդանան-Նումանյանի
և ընտանիքին:

une EXPO PHOTO
et une CONFERENCE
sur le thème
Après TOKYO, OSAKA, EREVAN

**« Arménie Terre
d'accueil »**

par
Takujı SHIMMURA
Reporteur Photographe

Le Jeudi 27 mars à 20h30
au Centre Culturel Sahak Mesrop
339 avenue du Prado — 13008 Marseille

avec la participation
du PROF. ROBERT DERMERGUERIAN

Les Malakans, rejétés par la Russie,
l'Azerbaïdjan et la Géorgie
se fixent en Arménie en 1830

— Entrée libre —

Ս. ՄԵՍՐՈՊ
ՄԵԱՎՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆ

ԿԱՐԵՆ ՍԻՄՈՆԻԱՆԻ

« Լ Ո Յ Ս »

ԵՒ ԶԵՄԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՒ ՍԱՆՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գրական - Գեղարվեստական
երկերը մեր շարք

Հինգշաբթի, Մարտ 27,

ժամը 20ին

ՄԱՍԻՐ ՄԱՍԻՐՈՍԻ

ՄԱՍԻՐՈՍԻ

ՔԱՐԱՅԻՆ ՊԱՏԻՆԱՆԵՐ

ԵՒ ԻՆՏԵՐՆԱՆԵՐ, ՈՐՈՐՈՐՄԱՆԵՐԸ

ՆՈՐ ՆԱԽՅԵՆԱՆԵՐ ՄԵՋ

Մանկական Թատրոն

ԱՐՏԱՆԵՍ ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ

— Մուտքը ազատ է —

10 bis rue Thoun — Paris 5^e

Métro : Cardinal Lemoine, Monge

**ՀԱՅ ԿԱՌՈՒԿ
Ս. ՄԱՋ
ԱՅՈՐՈՒՆԻՍ ԵԿԵԼԵՑԻ**

13 rue du Perche 75003 Paris

Կիրակի, Մարտ 23

Զ Ա Տ Ի Կ

Պատարագ՝ ժամը 11ին:
Կը պատարագէ՝
Գրիգոր Եղիշի. ԿԱՐՈՅԵԱՆ

Երկուշի-Մարտի, Մարտ 24

Մեծեւթ

Պատարագ՝ ժամը 11ին:

**CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE**

Լ Ո Ն

Այս տարի Կալուր Սաշ 80 տարեկան
է. Կերտանայն Ֆրանսայի Տէրիկ,
Կերտանայի Լիւն-Վիկտորայի, Սէն Մա-
րիւս, Վալանտ և Վիկտոր ժամանակը
կը կազմակերպեն հանդիսութիւններու
շարք մը՝ յարգելու կանցել այս մէծ
կազմակերպութեան 80րդ տարեկաթը:

Գաղութի հետ առաջին հանդիպումը
տեղի կ'ունենայ երկուշաբթի Մարտ 24,
ժամը 10-30ին, հինգշաբթի յար-
գանքի յիշատակութեամբ: Լիւնի Սուրբ
Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ հոգեւորական և
հոգեւոր՝ Է. Մանուկեանը արահի մէջ:

Հաջորդած ին որոշակաւ ընկերու-
հներուն ընտանիքներ, ընկերահայեր
և համակիր աշակերտներ և կազմակեր-
պութիւններ:

Ճաշին ժամանակելու համար արձանա-
գործը:

— Տէրիկ Մշակութի Տուն —

04-74-53-43-80

— Տէրիկ Մշակութի Տուն —

04-78-49-42-97

— Վիկտորայի Մշակութի Տուն —

04-78-26-28-71

CONCERT

le 4 avril à 20h30

PETITE MESSE SOLENNELLE DE
G. ROSSINI

Eglise Ste. Croix des Arméniens

13 rue du Perche — 75003 Paris

Métro : St. Paul ou Filles du Calvaire

QUATUOR VOCAL MONDETOUR

Geneviève Ellrodt-Liévre (soprano)

Talline Ter Minassian (alto)

Jean-Robert Raviot (ténor)

Erwan Léon (baryton)

Vital Chauve (piano)

Françoise Menghini (harmonium)

Direction musicale et chef de chant :

Catherine Cardin

Զ Ա Տ Ի Կ Ե Ի Մ Ե Ռ Ե Լ Ո Ց

**Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ-ՄԿՐՏԻՋ
ՓԱՐԻՋ**

Կիրակի, Մարտ 23

Զ Ա Տ Ի Կ

ՅԵԱՆՆԵՍ ՄԿՐՏԻՋ ԵՄԻՍԻՍԻ ԲԻՍՏՈՍԻ

Սկիւր ժամեղութեանց՝ ժամը 9ին,

Պատարագ՝ ժամը 10-30ին,

Կը պատարագէ և կը բարոյճ՝

ՆՈՐԱՅԻՆ ՄԱՐԳ. ԶԱՐԱՐԵԱՆ

Առաջնորդ

Ֆրանսայի Հայոց Թեմից

Երկուշի-Մարտի, Մարտ 24

Բ. օր Զատիկ

Երկուշի-Մարտի, Մարտ 24

Սկիւր ժամեղութեանց՝ ժամը 9ին,

Պատարագ՝ ժամը 10-30ին:

Յաւարդ պատարագին՝ ՀՈԳԵՆԱՅԻՍ

« ՎԱՐՆԱՆ ԶԱՄՈՐԻՆ ՆԱԶԵՆԵԼՈՑ »:

**Ս. ՄԱՐԿԱՆ ԱՄՏՈՒԱԽԱՆԻ
ԻՍԻ**

Կիրակի, Մարտ 23

Սկիւր ժամեղութեանց՝ ժամը 9-30ին,

Հանդիսարար պատարագ՝ ժամը 10-15-

ին:

Երկուշի-Մարտի, Մարտ 24

Սկիւր ժամեղութեանց՝ ժամը 9-30ին,

Պատարագ՝ ժամը 10ին,

Պաշտօն Հոգեւորականութեան փառն համո-
րէն նշեցելոց՝ ժամը 11-45ին:

**ՎԱՐԱՊԱՆ Ս. ՄԱՋ
ԱՐՈՒՆԻՍ**

Կիրակի, Մարտ 23

ժամեղութեանց՝ ժամը 9ին,

Պատարագ՝ ժամը 10-30ին:

Երկուշի-Մարտի, Մարտ 24

Պատարագ՝ ժամը 10-30ին:

Հոգեւորականութեան ժամը 12ին:

**Ս. ԳԻԿՈՐ ԼՈՒԽԱՆՈՐԵ
ՀԱՆԵ**

Կիրակի, Մարտ 23

Պատարագ՝ ժամը 10ին,

Երկուշի-Մարտի, Մարտ 24

Պատարագ՝ ժամը 10ին,

Զինքն արդար պատարագի կատարելու հո-
գեւորականութեան փառն համոյն նշեցելոց:

**Ս. ՅՈՒՆԱՆ-ԵՅԻՄՍ
ԱՅՈՐՈՒՆ**

Կիրակի, Մարտ 23

Սկիւր ժամեղութեանց՝ ժամը 9ին,

Պատարագ՝ ժամը 10-30ին:

Երկուշի-Մարտի, Մարտ 24

Սկիւր ժամեղութեանց՝ ժամը 9-

ին:

Պատարագ՝ ժամը 10ին,

Հոգեւորականութեան փառն համոյն նշե-
ցելոց՝ յաւարդ պատարագի:

ՍՈՒՐԲ ԶԱԿՈՐ - ԼԻՆՈՒ

Կիրակի, Մարտ 23

ժամեղութեանց՝ ժամը 8-30ին,

Պատարագ՝ ժամը 10ին:

Կը պատարագէ

ԻՍԱԿԱՆ Ա. ՔԶԵՅ. ՀԷՔԻՄԵԱՆ

Հոգեւոր հովիւ

Լիւնի Սուրբ Յակոբ Մայր եկեղեցւոյ

Գրիգոր ՄԱՐԳ. ՍԱԿԱՆԵԱՆ

Բազմաթիւ երեկոցով: Բիւնները կը
կատարուին Անկեղծայն « ԿՈՒՐՏԱՆ »
երկարատեւին կողմէ, զիկապար-
թեամբ Գրի. Յովհաննէս Պերպլեանց:

Երկուշի-Մարտի, Մարտ 24

Պատարագ և Հոգեւորականութեան ժամը
10ին:

Կը պատարագէ՝

ԻՍԱԿԱՆ Ա. ՔԶԵՅ. ՀԷՔԻՄԵԱՆ

**ՍԱՐԴԵՍԻ
ՍՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ
ՄԱՅՐ ԵԿԵԼԵՑԻ**

Կիրակի, Մարտ 23

Առաւտեան ժամեղութեանց՝ ժամը
8-30ին:

Հանդիսարար պատարագ՝ ժամը 9-45ին:

Կը պատարագէ և կը բարոյճ՝

ԶԱՅԻՆ ՎՐԻ. ԱՆԵՏԻԲԵԱՆ

Ժամանակակից ժամը 10-15ին - ՄԻՍՐՈՑ
երկարատեւին, զիկապարթեամբ Գրի.
Խաչիկ Նյաւազեան:

Երկուշի-Մարտի, Մարտ 24

Պատարագ՝ ժամը 9-45ին:

Կը պատարագէ և կը բարոյճ՝

ԶԱՅԻՆ ՎՐԻ. ԱՆԵՏԻԲԵԱՆ

Յաւարդ պատարագի Հոգեւորականութեան
փառն համոյն նշեցելոց:

**CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE**

**RECRUTEMENT POUR LES SEJOURS
DE BELLEFONTAINE**

(JURA)

ETE: JUILLET ET AOUT

- Directeurs diplômés BAFF
- Animateurs diplômés BAFA ou stagiaires BAFA
- Assistants sanitaires

Candidatures à adresser à

C B A F — 17 rue Bleue 75009 PARIS
par e-mail : cbaf@wanadoo.fr ou par fax : 01 53 34 12 13
Date limite des candidatures : 31 mars

Date à retenir

**ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
HAMASKAINE**

ԶԱՅԿՈՒՆ ԶԱՇ

Կիրակի, Մարտ 23, ժամը 13ին սկսեալ

Restaurant « Les Diamantaires »

60 rue La Fayette — 75009 Paris

Հանգիստ միջոցառում, կրթութեամբ, հոգեւորական, իրաւաբանական, բժշկական

Տեղիքը ապահովելու համար հետաձգ-
ել:

— 01. 45. 93. 00. 25

— 06. 64. 38. 00. 25

SUR LE CHEMIN DE LA LIBERTÉ
Hommage à A. Aharonian

le vendredi 18 avril à 20h30

à la Maison de la Culture Arménienne
de Marseille

Imprimé sur les Presses
du Journal « HARATCH »
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 0490

Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ՄՈՍԿՎԱԿԱ ԱՅՅՐ

Նորթսթրի նախագահ, վարչապետ Ս. Սարգսյանի Մարտ 25-ին աշխատանքի ալյուրի Մոսկվա կը մեկնի: Հեն հանդիպումներ կունենան նախագահ Վ. Պուտինի, նորթսթրի նախագահ Դ. Մեդվեդևի, վարչապետ Վ. Չուբկովի հետ: Նախատեսված է լայն ընթանող ընդհարելի երկուող հետաքրքրութեան շտա ին հարկեր:

Ձ Ա Տ Ի Կ ե Ւ Մ Ե Ռ Ե Լ Ո Ց

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ-ՄԿՐՏԻՋ

ՓԱՐԻՋ

Կիրակի, Մարտ 23
Ձ Ա Տ Ի Կ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՏԵՆԱՆ ՄԵՐՈՑ ԵՌՈՒՄԻ ԳՐԻՍՏՈՒՄ
Սկիզբ ժամերգությանը ժամը 9/ին,
Պատարազ՝ ժամը 10-30/ին,
Կը պատարազէ եւ կը բարդդէ՝
ՆՈՐԱՆ ԱՐԲ. ՋԱԲԱՐԵԱՆ
Առաջնորդ
Ֆրանսայի Հայոց Թմբդ

Երկուշաբթի, Մարտ 24

Բ. օր Ջառնի

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԵՒ ՄԵՐՈՒՆԸ

Սկիզբ ժամերգությանը ժամը 9/ին,
Պատարազ՝ ժամը 10-30/ին
Յաւարտ պատարազին՝ ՀՊԵՃ ՀԱՅԳԻՍՏ
ԵՎԱՆ ՀԱՄԱՐԵՆ ԼԵՋԵՏԵԼՈՑ:

Ս. ՄԱՐԿԱՆ ԱՆՏՈՐԱՄԱՍԻՆԻ

ԻՍԻ

Կիրակի, Մարտ 23
Սկիզբ ժամերգությանը ժամը 9-30/ին,
Հանդիսատէսը պատարազ՝ ժամը 10-13-ին

Երկուշաբթի, Մարտ 24
Սկիզբ ժամերգությանը ժամը 9-30/ին,
Պատարազ՝ ժամը 10/ին,
Պատարազը Հոգեհանգիստին վասն համարձեց
բէն ննջեցեցող՝ ժամը 11-45/ին:

ՎԱՐԿԱՅԵ Ս. ՄԱՅ

ԱՐԿՈՒՎԱԼ

Կիրակի, Մարտ 23
ժամերգությանը ժամը 9/ին,
Պատարազ՝ ժամը 10-30/ին

Երկուշաբթի, Մարտ 24
Պատարազ՝ ժամը 10-30/ին,
Հոգեհանգիստ՝ ժամը 12/ին:

Ս. ԳԻԿՈՐ ԼՈՒՍԱՌՈՒՅԵ

ԶԱԽ

Կիրակի, Մարտ 23
Պատարազ՝ ժամը 10/ին,
Երկուշաբթի, Մարտ 24
Պատարազ՝ ժամը 10/ին,
24/ին քրդը պատարազէ կատարէ Հոգեհանգիստ վասն համարձեց ննջեցեցող:

(Տար. Ա. Էրէճ)

43/ին: Յատկանշական է Հորանի դերը,
որ Գոռնի ընդհանուր խորհրդով դը-
լուսին անցնելով վերջ կը դնէ Շիրակ
սիրայականութեան (1983էն է վեր):

ՅԻՆԱՍՏԱՆ, բուրբոյն կը սերտէ Տա-
լա-Լամարի երկնաշէնին հարկերն եւ
ս'ալ աւելի զորք կը զրկէ Թիւրքի Գե-
ղեին համար Տալա-Լամար անջատու-
կան զեկամար մըն է եւ դիրքն ալ երե-
ղեմէ:

ԱԼ-ԲԱՍԱՏԻՆ պետը Ռաւամ Գէն Լա-
տան նոր օւղերն էր զրկած է, որուն մէջ
է կամրատանէ Պապը որ մաս ունի Մո-
համեմի ծաղրանկարներու տարածման
մէջ եւ նոր սպանդանքներ կ'ընէ, ըստ
Խոյժըրը զործնականութեան: Ազգաբա-
րութիւն մըն ալ կու տայ ծերուայի, ը-
սեւելով՝ շնոր խաչակրութիւն մը պիտի
ըլլայ, որ Վաթիկանի պատրէ Նշանակա-
լիք գեր էր ունէ:

ՓԱՔԻՍՏԱՆԻ խորհրդարանին նախա-
դասուիչ ընտրած է ծաւալիսա Միլլազ,
որ Փաքիստանի ժողովուրդին կուսակ-
ցութեան Երեսփոխան է (նախկին վար-
չապա Պեմազի Պաքիստի կուսակցու-
թիւնէ): Առաջին կինն է որ կ'ընտրուի
այդ պիտոնէ: Ստացած է 249 մանր 342/ին
վոյս:

ԵՐՈՒՐՈՒԹԻՒՆ, Հոգեհանգիստ եւ Պաղիւ-
թա յարգարարած են, որ կը հանձնար
Բաւմուլի, Խրոսթիոյ մէջ անկրն փոխ
վարչական, որ սկսող փոքրամասնու-
թիւնէ կը ներկայացնէ, ամբողջական զը-
րանման է իր քաղաք, արտադրութիւն
համար: Անդրադ մէջ ալ, արտաքին
նախարարը յայտարարած է որ պիտի
տեղափոխուի քրդէն եւ հանգիստ Դոսա-
վիշ անկախութիւնէն, զին կ'ընան ըստ յա-
րարարութիւններ ունենալ իր երկրին
հետ:

Ս. ՊՈՆԱՆ-ՊԵՅՐՈՍ

ԱՆՈՐՈՒՆ

Կիրակի, Մարտ 23
Սկիզբ ժամերգությանը ժամը 9/ին,
Պատարազ՝ ժամը 10-30/ին:

Երկուշաբթի, Մարտ 24
Սկիզբ ժամերգությանը ժամը 9-30-ին,
Պատարազ՝ ժամը 10/ին,
Հոգեհանգիստ՝ վասն համարձեց ննջե-
ցեցող՝ յաւարտ պատարազին:

ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈՐ-ԼԻՈՆ

Կիրակի, Մարտ 23
ժամերգությանը ժամը 8-30/ին,
Պատարազ՝ ժամը 10/ին:

Կը պատարազէ՝
ԻՍԱՀԱՅ Ա. ԲՆՆԵ. ՀԻՔԻՄԵԱՆ
Հեղուրտ հովիւ

Լիոնի Սուրբ Յակոբ Մայր եկեղեցւոյ
Կը բարդդէ՝
ԴԱՅԻԹ ԱՐԲ. ՍԱՀԱԿԱՆԸ

Բաւմուլին երկեղեցւոյ, քիւնները կը
կատարուի կեղեցիկաբար շինարար-
ներու խումբին կողմէ, զեկախութեան
թիւնը Պր. Յովհաննէս Պէրդիւքեանի:

Երկուշաբթի, Մարտ 24
Պատարազ եւ Հոգեհանգիստ՝ ժամը
10/ին:

Կը պատարազէ՝
ԻՍԱՀԱՅ Ա. ԲՆՆԵ. ՀԻՔԻՄԵԱՆ

ՍԱՐԿԵԼԻ

ՍՐԲՈՑ ԲԱՐԳՄԱՆՋԱՑ

ՄԱՅՐ ԵՆԵՆԵՑԻ

Կիրակի, Մարտ 23
Առաւտեան ժամերգութիւն՝ ժամը
8-30/ին,

Հանդիսատէսը պատարազ՝ ժամը 9-45/ին,
Կը պատարազէ եւ կը բարդդէ՝
ՋԱՅԻՍ ՎՐԻ. ԱՆԵՏԻՔԵԱՆ

Ճանաչելիքները ՎԱՆՀԱՅ - ՄԵՆՈՐՈՑ
երգչախումբին, զեկախութեան Պր.
Խաչիկ Սեյմազմանի:

Երկուշաբթի, Մարտ 24
Պատարազ՝ ժամը 10/ին:
Կը պատարազէ եւ կը բարդդէ՝
ՋԱՅԻՍ ՎՐԻ. ԱՆԵՏԻՔԵԱՆ

Յաւարտ պատարազի Հոգեհանգիստ
վասն համարձեց ննջեցեցող:

ՀԱՅ ՎԱՐՈՒԿ

Ս. ՄԱՅ

ԱՐՈՒՐԱՆՍ ԵԿԵՆԵՑԻ

13 rue du Perche 75003 Paris

Կիրակի, Մարտ 23
Ձ Ա Տ Ի Կ

Պատարազ՝ ժամը 11/ին,
Կը պատարազէ՝
ԳՐԻԳՈՐ ԵԿԻՍԿ. ՎԱՐՈՐՈՅԵԱՆ

Երկուշաբթի, Մարտ 24
ՄԵՐՈՒՆԸ

Պատարազ՝ ժամը 11/ին:

2 NUITS OFFERTES A L'HOTEL EUROPE***

A CHAQUE ACHAT D'UN BILLET D'AVION PARIS - EREVAN - PARIS

(sous conditions particulières, offre valable du 1er novembre
au 23 mars 2008, sous réserve de disponibilités)

RENSEIGNEMENTS & INSCRIPTIONS

Saberatours

11 rue des Pyramides
75001 Paris
Tél. : 01 42 61 51 13

Sevan Voyages

48 Cours de la Liberté
69003 Lyon
Tél. : 04 78 60 13 66

Wasteels

67 La Canebière
13001 Marseille
Tél. : 04 95 09 30 60

ԱՐԱՌՈՒՎԻՐ

ՀԱՅ ԱՆԵՍԱՐԱՆԱՅԻՆ ԵԿԵՂԵՍԵՐՈՑ
ՄԵՆԱՌՈՒԹԻՒՆԻ, ՅԱՆՋԱՌՈՒՄԻՄԻ
Կը կատարուի
ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԵՐՈՒՆԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԵՋ ՀԱՅՏԵՐԵՆԻ ՊԵՏՏՈՆԱԿԱՆ ԴԻՐԵԿՏՐԻՆԻ ՓՈՐՔԱՄԱՍՏԱՆՈՒԹԱՆ ԼԵՋՈՒ

Նիւթը կը ներկայացնեն՝
ԱՆԱՀԻՏ ՏՈՒՆՊԵՏԵԱՆ (INALCO)

ՓԱՆ ՍԻՊԻԼ - Ֆրանսերէն եւ Ֆրանսայի
լեզուներու ընդհանուր
պատուիրակ

Ճանաչելիքները
Երեսփոխարէ տաղանդ,
Բարեկամակաւարտի
ՄԵՆԱՆԻ ՊԱՏԱԼԻ

Ուրբաթ, Մարտ 28, ժամը 20/ին
Եկեղեցւոյ դարձ
5 avenue de la Concorde

95400 Amnouvillie-le-Gonnesse
RER D : Villiers-le-Bel - Gonesse -
Amnouvillie, Եկեղեցին 5 վայրկեան
բաւկով,

(Գնացքի ուղղակի գին - Անթրոպիլ,
Կառ տը Լիւն, Շաբաթը - Լաւալ...):
Հեռ. - 06-61-79-56-05
01-39-85-78-72

Ս. ՄԵՆՈՐՈՑ
ՄԵՆԱՌՈՒԹԱՆԻ ԿԻՐՈՒՄ
ԿԱՐԵՆ ՍԻՄՈՆԵԱՆԻ

ԷՆՈՑ
ԵՒ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԻՆ
ԵՒ ԱՂԱՏՈՒԹԻՒՆԻՆ
Գրական - Գեղարարական
երեկոցներու շարք

Հինգշաբթի, Մարտ 27,
ժամը 20/ին

ՄԱՅՐ ՍՐԱՎԱՍԻ
ԱՓԵՐՈՎԱԼ

ՈՒՎԱՅԵԼ ՊԱՏԵՆԱԵԱՆԸ
ԵՒ ԻՆՖՈՐՄԱՆԸ, ՈՐՈՐՈՒՄԵՐԻՆԸ
ՆՈՐ ՆՆԱՌՁԵՆԻՆԻ ՄԵՋ

Հինգշաբթի, Մարտ 27,
ժամը 20/ին

ՄԱՅՐ ՍՐԱՎԱՍԻ
ԱՓԵՐՈՎԱԼ

ՈՒՎԱՅԵԼ ՊԱՏԵՆԱԵԱՆԸ
ԵՒ ԻՆՖՈՐՄԱՆԸ, ՈՐՈՐՈՒՄԵՐԻՆԸ
ՆՈՐ ՆՆԱՌՁԵՆԻՆԻ ՄԵՋ

Մասնաշէնները
ԱՐՏԱՆԵՍ ՈՍԱԿԱՆԻՆԻ
- Մուտք ազատ է -
10 bis rue Thouin - Paris 5^e
Métro : Cardinal Lemoine, Monge

une EXPO PHOTO
et une CONFERENCE
sur le thème
Après TOKYO, OSAKA, EREVAN

«Arménie Terre
d'accueil»
par
Takumi SHIMMURA
Reporteur Photographe
Le Jeudi 27 mars à 20h30
au Centre Culturel Sahak-Mesrop
339 avenue du Prado - 13008 Marseille
avec la participation
du PROF. ROBERT DERMERGUERIAN
Les Malakans, rejétés par la Russie,
l'Azerbaïdjan et la Géorgie
se fixent en Arménie en 1830

— Entrée libre —

une EXPO PHOTO
et une CONFERENCE
sur le thème
Après TOKYO, OSAKA, EREVAN

«Arménie Terre
d'accueil»
par
Takumi SHIMMURA
Reporteur Photographe
Le Jeudi 27 mars à 20h30
au Centre Culturel Sahak-Mesrop
339 avenue du Prado - 13008 Marseille
avec la participation
du PROF. ROBERT DERMERGUERIAN
Les Malakans, rejétés par la Russie,
l'Azerbaïdjan et la Géorgie
se fixent en Arménie en 1830

— Entrée libre —

une EXPO PHOTO
et une CONFERENCE
sur le thème
Après TOKYO, OSAKA, EREVAN

«Arménie Terre
d'accueil»
par
Takumi SHIMMURA
Reporteur Photographe
Le Jeudi 27 mars à 20h30
au Centre Culturel Sahak-Mesrop
339 avenue du Prado - 13008 Marseille
avec la participation
du PROF. ROBERT DERMERGUERIAN
Les Malakans, rejétés par la Russie,
l'Azerbaïdjan et la Géorgie
se fixent en Arménie en 1830

— Entrée libre —

une EXPO PHOTO
et une CONFERENCE
sur le thème
Après TOKYO, OSAKA, EREVAN

«Arménie Terre
d'accueil»
par
Takumi SHIMMURA
Reporteur Photographe
Le Jeudi 27 mars à 20h30
au Centre Culturel Sahak-Mesrop
339 avenue du Prado - 13008 Marseille
avec la participation
du PROF. ROBERT DERMERGUERIAN
Les Malakans, rejétés par la Russie,
l'Azerbaïdjan et la Géorgie
se fixent en Arménie en 1830

— Entrée libre —

une EXPO PHOTO
et une CONFERENCE
sur le thème
Après TOKYO, OSAKA, EREVAN

«Arménie Terre
d'accueil»
par
Takumi SHIMMURA
Reporteur Photographe
Le Jeudi 27 mars à 20h30
au Centre Culturel Sahak-Mesrop
339 avenue du Prado - 13008 Marseille
avec la participation
du PROF. ROBERT DERMERGUERIAN
Les Malakans, rejétés par la Russie,
l'Azerbaïdjan et la Géorgie
se fixent en Arménie en 1830

— Entrée libre —

une EXPO PHOTO
et une CONFERENCE
sur le thème
Après TOKYO, OSAKA, EREVAN

«Arménie Terre
d'accueil»
par
Takumi SHIMMURA
Reporteur Photographe
Le Jeudi 27 mars à 20h30
au Centre Culturel Sahak-Mesrop
339 avenue du Prado - 13008 Marseille
avec la participation
du PROF. ROBERT DERMERGUERIAN
Les Malakans, rejétés par la Russie,
l'Azerbaïdjan et la Géorgie
se fixent en Arménie en 1830

— Entrée libre —

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

ՀՈԳԵԶԱՆԳԻՍ

Կապույտ Խաչ Իսիէ ԺՏԻՐՈՒՆԻ Սերնա
կիւնեան ժամանակըը Հոգեհանգիստան
պաշտոն կատարել կու տայ իրեն յաւա
րանեան խաչիկներն իրաւասկին,
Կիրակի, Մարտ 30/ին, Իսիէ Սուրբ Մա-
րիամ Առաւտեանին Եկեղեցին՝ 6 ամ-
պէս Պարբեր:

Հոգեհանգիստան պաշտոնին հար-
գեհան Եկեղեցւոյ շէնքին մըջեկան
արարին մէջ:

ժամը 15/ին կը զուարթի ժամանա-
կին ընդհանուր ժողովը, որոն վարչի
մէջ:

I.U.C.F.A.F. et la J.A.F.
vous invitent
le Samedi 29 mars à 20 heures
à une

CONFERENCE - DEBAT

de Gilbert DALGALIAN - Psycholinguiste

FAVORISER LES LANGUES
MINORITAIRES

VALORISER LES CULTURES
PROMOUVOIR L'EDUCATION
BILINGUE PRECOCE

Gilbert Dalgalian dédicace
son dernier livre : «Reconstruire
l'éducation ou le désir d'apprendre»
coédité

par le F.S.U. et les éditions du Temps.

au Centre Culturel U.C.F.A.F.-J.A.F.
6 Cité du Wauxhall 75010 Paris
Métro République

— Entrée libre —

CITE INTERNATIONALE
UNIVERSITAIRE DE PARIS

Maison des Etudiants Arméniens -
Fondation Marie Nubar
Zouh Hayrapetian, 80/ին -
Սուրբ Նուբար Հիմարիկի
57 boulevard Jourdan - 75014 Paris

— Entrée libre —

«Les mercredis de la MEA»
Erevan, la construction d'une capitale
à l'époque soviétique
Taline TER-MINASSIAN
Maître de conférences
à l'Université Jean Monnet de St-Etienne
— Mercredi 26 mars/21h

— Entrée libre —

Un état de la recherche
historiographique
sur le génocide arménien
Haroutioun KEVORKIAN
Historien, professeur à l'Institut français
de géopolitique
(Université Paris-VIII-Saint-Denis)
conservateur
de la Bibliothèque Nubar à Paris
— Mercredi 2 avril/21h

— Entrée libre —

Les réfugiés arméniens
et le droit international
pendant l'entre-deux-guerres
Dzovinar KEVONIAN
Maître de Conférences
à l'Université Paris X
Directrice-Adjointe du dépt. d'histoire
— Mercredi 9 avril/21h

— Entrée libre —

La magie de l'écrit
Claude MUTAFIAN
Historien, Maître de Conférences
à l'Université ParisXIII-Nord
— Mercredi 14 mai/21h

— Entrée libre —

La Troisième République d'Arménie
Claire MOURADIAN
Historienne, Directrice de recherches
au CNRS
— Mercredi 28 mai/21h

— Entrée libre —

Un état de la musicologie arménienne
Aram KEROPVANYAN
Musicologue
— Mercredi, 4 juin/21h

— Entrée libre —

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

ՀԱԿԵՏ

C.C.P. Paris 15069-82 E

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ

նկւ: Իսկ եթէ Աղբրեջնայ յամառի ո
յստակ դառնայ որ բուն նպատակը բա
նակցութեան հողովութիւն վերջ տայ է
հաւանական ի վրլայ կամ նոր միջոցն
ճարիւղ ընտանքը, միջազգային կա
ռոյցներու հաւանութեամբ, կամ բանակ
ցութիւնները երկար ատեն մը համա
կ'ընդմիջուին, բարձունք միհակը կ'
ենտուին:

Նախադաս Բ. Սահակեանի Հրաւիրա
խորհրդակցական, Հանդիպումէն ետք
ընդունած է յատուկ կէդրոն մը ստեղծե-
լաւարկայեա Ա. Յարութիւնեանի գլխա-
ւորութեամբ: Կազմուած են մասնաշա-
ղակաւ Ընկաւմներ Գործած կը զբաղին վ-
նասները դարձանելու գործով:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

Ի՞նչ ԳԻՏՏԵՐ ԾԱԽԻ ՄԱՍԻՆ

ՎՃՀ իմ ցաւ, եղբ՛ր բարի եւ պաշտօնական զգացումներ չհանդիմանա՛լիք զբերել Փողոկոս։ Մեզից իրաքանչիւնը չոր չաւառանա՛լիք, նմանորինակ ինքնաթիռապարհներով զիմած է, այս այնքան ընդհանրացած ֆիզիկական զգացումներն զիմած է։ Ի զէպ, այս վերջինը կը ներկայանայ Հայաստանի կրթամեթոդները, դիւստրա, փորթ ցաւ, ստամոքսի ցաւ, յարցաքա, աղաւալ ցաւ, մէջքի, իրանի եւ գլխացանց վերահաստատութիւններու հետեւեղած ցաւեր, ինչպէս նաեւ ֆիզիքական վրէպուրաւոր ցաւեր... Այսուհանդերձ, բոլոր այս ախտանշաններու բժշկական յատկանշաններն ալ, ալիք իրեն ձգտելով ուսումնասիրող իմանալ միջազգային կազմակերպութիւնները զոր կը սահմանէ իրր զգայական եւ յուսալի առհասարակ փորձաքննութիւն, աղբիւրը ներկայ կամ գործունակական հիւստամոլային բորբոքումն է։

Փրանսիայ մէջ, 2007 տարուան ընթացքին ընկալութիւնն 31 սաւառիկ յայտնած է որ կը տառապէ՛ հնչեցալ (chronique) ցաւ, որ, որ ունի աւելցածայ յաճախականութիւն եւ նուազագոյն իրեն աւտուան անցեալ, ինչ նոյն ընկալութիւնն 20 սաւառիկը կը յայտարարէ որ կը տառապէ միջնակ կամ առաջին օրով նոյն փորձումը հնչեցալ ցաւէ։ Գլխաւոր պատճառներն են՝ որով հիւստաբորբիւններ, ինչպէ՛ս յոյսաքալ, կողքային ցաւեր, կողքորդի ցաւ են։ 32 տոկոսով, արկանի հետեւեղած ցաւեր՝ 20 տոկոսով, յետփրահատական ցաւեր՝ 15 տոկոսով եւ վերջապէ՛ս բժշկական մասնաշաղկապ ընդունեցան կամ ինքնաբերական պատճառած ցաւեր՝ 13 տոկոսով։ Իսկ ծննդաբերութիւնն ցաւերէ տառապողները, ընկալութիւնն 4 տոկոսով կը ներկայանան։

Ցաւ տառապող վերոյիշեալ բնակչութեան ցաւերուն 86 սաւառիկը բժիշկի զիմած է վերջին երկու տարիներու ընթացքին։ Անոնցմէ՛ 74 սաւառիկը յայտնաբերուած է ցաւաբեղի դեղեր (paracétamol) տակ արեւիկոնալ (opiacé) բաղադրութիւններ, հակաբնորոքապէս (antidépresseur) եւ հանդարտեցուցիչներ։ Այսուհանդերձ, ցաւի դէմ մարդիկ Հայաստան չունին տառապողներու 56 տոկոսը իրական, ԱՄ տոկոսը արական սեռի կը պատկանին։

Այս ընթացիկներն յետոյ, կը կարծիք շնորհալ յուսարեան չարք մը մը միջոցաւ ներթեր, Հարցադրութիւններու մեծով, ցաւի բնոյթին, անոր հանգեղ մեր ունեցած հակազդեցութեան եւ անոր դարձանակին մասին։

Ցաւի դէմ անցագրութիւնը վտանգաւոր է, այն՝ Նոյնիկ յուրը հիւստաբորբիւն մըն է յայտ երեւոյթը որ կը կոչուի anhydrose եւ որ կը պայտանջ մարդկային կենսութիւն։

Սուր ցաւ մը, հնչեցալ ցաւին միշտ աւելի դուրսուր է. սխալ։ Սուր ցաւ յաճախ անցողիկ է, միջնակ հնչեցալ ցաւ չարահանկաւ է եւ աւելի խնայողոր։

Ցաւը զնայաւորումով այս աւելի կը ստատակայ. միշտ՝ երեւոյթը, ի հարիւր հնչեցալիկալական (psycho-somatique) բնոյթ կը ներկայանայ։

Որքան ծերանայն, ցաւի հանգեղ պարեան առհասարակութիւնը եւ փափակի կը դառնայ. սխալ։ Ընդհանրապէս կը ցաւին տանելի սահմանը տարբեր կը յայտարարայ, որով խոստովանելով անմեղ երկուստաններէ աւելի հանդուրժող են զգաւոր ցաւերը։

Ինչ է պատճառը որ աղաները

յաճախ այնքան դուրսուր ցաւ կը պատճառեն։ Պարզ այն պատճառով որ մեր դէմքը մեր մարմնին աւելին աւելի ընդ պարունակող մասն է։

Պէտք է կարեւի չափով երկար պատկեր ցաւ մը անմեղ չափաւ։ Նախ ցաւը մեղմացնելու դործընթացը աւելի կը գոտարանայ կըր ուշանանք դեղի գործառնութեան դիմելը։ Երկրորդ՝ ցաւը մեղմացնելու համար հարկաւոր դեղի չափաբանակ կը բարձրանայ, երկրորդական բարձրութիւններն ալ կը հնար բերելով։

Գարեթի՛կ է ցաւը մեղմացնել կամ ինքնաբերական զիմել գործածութիւն. այս՝ Ցաւին բնոյթին, եւ ծագումն համաձայն, գաղապարհաբանութիւնը նշանակներ կանգնելի կըրտելով, ինչպէ՛ս՝ մարձնով, մասնատուել մէջքի, աղբիւրի (hernie) գոտիներ, ընթուրթեան, պարիկ եւ կիկտրական հնչեցալի կիրառում, մանրանշանային դարձանակում (acupuncture)։ Առնցքի՛ց ցաւ, մարմինը թուցնելու վարժութիւն. եւն է ալիսալան հոգեկան դարձանակի եղանակները ցաւի դաշնակութիւնը կը թեթեւցեն։

Գալով ցաւի մեղմացման եւ անոր դարձանակին համար գործածուած դեղերուն, ինչեցեցեք որ հակառակ ընդհանրացած կարծեցով, այսօր ցաւաբեղի դեղերու մէջ աւելին չափ գործածուածը ծիւրի այնքան, ծանոթ aspirine (acide acetyl salicyllique) ը է, ալլ paracétamol (հարձանակում անմեղ) Doliprane) ը։ Իսկ ինչ կը վերաբերի այս երկու դեղերուն հիմնական տարբերութեան, aspirine-ը հակաբորբոքային (anti-inflammatoire) յաւաթիւն ունի, միջնակ paracétamol-ը ուղղակի ցաւը մեղմացնող։ Ցաւաբեղած ուրիշ միջոց կարծեւ մըն ալ այն է որ մորփիւրի գործածութիւնը մորփիւրի (կամ կախում - dépendance) կը յառաջանէ, ինչ որ սխալ է. այսօր դիւստալիս ուսումնասիրութիւնները յայտնաբերեան են որ նոյնիկ երկուստան, կոնստաւոր հնչեցալութեան տակ կիրառուելու պարագային, մորփիւրի նով դարձանակում վարժութիւն, հն-

Իրաքին եւ Աֆրիկայի տարբեր պատկերներու անմեղակեց նախկին մարտիկներ Մարտի սկիզբը Ռուսիայի զաւանթ մէ վախելու համար իրենց դործած պատերազմական սֆիրներուն։ Անոնք մասն կը կանգնել միայն վերջնական ընդգրկում պատերազմին ընկերակցութեան։ Կրտն թէ մամուլը հարկ կաւանքին պէն չի ցուցնել։ Իրաքի պատերազմը, քանի որ ան չափ վրտանաւոր է լրացողութեան համար։ Այդ պատճառով ալ անմեղական հանրային կարծիքը թերի պատկեր մը ունի Իրաքի իսկական գրաւումէն։

Այդ կազմակերպութիւնը կրտն թէ անմեղական մայրաքաղաքի անմեղական ծանոթ դրտապետներ, ինչպէս Ապու Դաւիտի կալիֆաթութիւնը, բացառութեան աննշան պարագայերն չեն։ Մաս կը կարծեն վերջին ծալք մասնակցի գրաւումը մը։ Միւր յարգալիքն ոչ մէկ պայմանակցութիւն կը յարկուի եւ ստեղծուած միջնուրդը ունիներու յարձար դեմին կը տարձարէ։ Ապրիլի 19-ին իսկական նարինիթայ յատկի կրտն պայքարի դրտակներուն մէջ դորս պատեր կը բաժնեն հակապի դիտուրդներուն։ Ցամաքային բանակի ալիք մը որ 2004-ին եւ 2005-ին ծառայուած է Իրաքի մէջ, ապա հարձակուած դիտուրդական կենսանք, ինչպէ՛ս իր ընկերակցին մէջնակ փողոցը բալով անդին մարդ մը սպաննելը։ Բայց, բաւած է, բուն յանցարարը կրտն կանոններն էին, ըստ որոնց ոչ որ պէտք է փողոցը քալէ։

տեւարար կարտում չի ստեղծներ։

Գարդ մը պատկերներու մէջ, ցաւը մեղմացնելու եւ մասնատարար ցաւին մարմնի մէջ տարձարութիւններուն նպատակաւ, յայտնաբերելի է երկրակալան հնչեցալ, որով պայմաններով կիրառուած, մակերեսային կը պատվէ։

Թէ ինչպէս կ'արժեքաւորի ցաւի մը որովորութիւնը, պէտք է մասնաշաղկապ որ ցաւը եւնթակական եւնթակ մը ըլլալով կը ուսգնութեան արժեքներով դիտար է եւ այս ուղղութեամբ բուժագիտական (clinique) կղանակ դարձութիւն չուն-

Ընկերակցութիւնը կը հաւարդի թէ կըրտած է զձմաւն դիտուրդները ինչպէ՛ս է 1971-ին Վերջնամի պատերազմին տարակերպութիւն մէկ անգամ ձմաւնութիւն։ Հոն ներկայ գտնուած է 2004-ի Նախապաշտական զինուորական թիկնածուն ձ. Բերի որ նոյն պատերազմին եւնթակայ է։ Երեւոյթին հարց Գոտիկերին մէջ եւնթակ մը ունեցած էր. ան նկատուած է ալիք չըլլանի պատերազմին դէմ արտասանուած անմեղն նշանաւոր կրտն։ ՎՄարդիկ պէտք է մեռնի կրտն նախապաշտ Եւրաքի պատերազմը մը կորոնցող առաջին նախապաշտ չըլլայ։ Եւ հարկերեմ Ամերիկացիները այս մասին խորհրդանշան։ Ինչպէ՛ս կարեւի է պահանջել որ մէկը Վերջնամի մէջ մեռնելով վերջին անմը ըլլայ. ինչպէ՛ս կարեւի է պահանջել մէկին վերջին մեռնողը ըլլալ սխալ մը համարը հարց տաւած էր ան։

Իրաքի վերջնակները համոզուած են որ նոյնն են այսօրուան պայմանները. անմեղական փողոյնը դիտմանաւորութիւնը չափ դիտար է Իրաքի պատերազմին եւ կրտն միայն որ վերջնամի ան։ Բայց Ամերիկացիները զատարարական են, այն մասնաշաղկապ որ Ամերիկայ չափ չափ երկրի է. ուստի աւելի գոտար է իրենց գիտակցութեան մէջ տեղադրել կատարուած խճուրդութիւնները, քան յաղթանակի խնդրուածները, դարձանակները։ Իրաքին դուրս բերելուն։

ՔԱՂ ՀԱՆ

նի։ Այսուհանդերձ արժեքներով երեւ իմեականակայ եղանակներ կը գործածուին. 1- տեսական հանդիմանակ (analogique) տարձանաշան, 2- թուական տարձանաշան, 3- պարզ բնանշանայ տարձանաշան։ Անցած էր եւս կրտնով ցաւի եւս կրտնային, հանգեցալ որովորական երեւոյթ է որ մէկու մը անո ճաղգիկն եւ ճաղգիկն որովորած ցաւ մը երկրորդից էր մտաբերելու Ե ցաւներին կամ զմեկին իրականութիւն արժեքներով։

Գաղապարհ՝ ՍՈՒՐԵՆ ԵՆԻՐԻ

ԱՅՎԱԶՈՎ ՍԿՈՒ

ՊԵՍԵՐԿԸ

(ռուսերէմ թարգմանեց
Մարգարիտ Իրեգեան)

Լ. Ա. ՎԱՍԻՆԻՐ
Ն. Ս. ԳՐԻԳՈՐԻՅԵ

ՄԱՍՆ ՎԵՏԵՐՈՐԻ

ՀԱՆԿԵՐՈՅԹ
ՊԵՐԻՍԿՈՒՄԻՆԻՐԻՆ ՄՕՏ

— Օրերս, Իվան Կոնստանտինովիչ, եւ եղալ Անդրեյի զուգահեռներով եւ երկու հիւանդ էի մեր տը ՎՄարդիկ միջոցաւ ներսով։ Արդեւս պատկերել կարձակ պատճէ՛ միայն մեզ է հաստնել։ Ներքե՛ր, Իվան Կոնստանտինովիչ, եւ անմեղութիւնը որ արագ, անգործաւ, որովորել Այլադալիկներ, չարանային կանգնեցել իրեն. եւ չաղաքան չեմ եւս չեմ հետո. եւ եղել հանգեցալիկութեան ընդունելով... Ահա, հիմա է, չեմ կարողանում իմ զուգել եւ շարունակել մը բարձր արագ. ինչպէ՛ս ալ տը ՎՄարդիկ կողքէ գուր. Ներքեւրցել էր զՎնդովի տալիւն ժալեցումը եւ զՎն-

դուրանում եւ Փոմբեի կործանումը իմ նմանեցումները կար իրելով։

— Ներքե՛ր, Իվան Ներկայիւն, — մէջ մտաւ Բերկովը, — բայց մի՛ մոռացէ՛ք, թէ ինչ եւ նշանակում կար Պալովիչի զՎնդովի զուգալ երկուստանի համար։ Չէ՞ որ դա յուսարեան արժեք մը զարարեան, որին պատկանում էր շուն Իվան Կոնստանտինովիչը։

— Փաւէ Անգեղանովիչ, մեզ քալ յայտնի է իմ կարծիքը կար Պալովիչի մասին։ Չնայած հինգ տարեւ ծառայեալ տարեկանի վնասներուն տալաւ իմ յոյսաւոր զուգալ վրտաբերութեց, բայց եւ հիմա էլ կարող եմ կրելն, որ Բերկովը՝ մեծատաղանդ ալը նկարել, ամբողջ մի հասարակութիւն է զատարանի։ Իսկ ներկայումս ոչ մէկ արդեւութիւն չի գործում մեր արտաւորի վրայ։ Այժմ հնոցը անպա՛ շուն բնանշան։ Իսկ Իվան Կոնստանտինովիչը, որ քաւի բուն իմաստով ցանկելի բանէր է տալիս մեզ, իրական չեմ իմեն անգործաւ անմեղ գուրս կեանք ցուցաբերել։ Չէ՞ որ այնպէս եւ մարդկային աննշան գործերը, որովորել Այլադալիկներ է, կարող են վրտանել հասարակութեան ճաղգիկն եւ վրտաւ բերել։

— Ով ալ տեսակետի անմեղ է, թող տալիք իմա, ուղիք իմ, — ընդունալ դիտար Այլադալիկներ։

— Մի՛թէ մեզ Իվան Կոնստանտինովիչը չեմ պահանջում աւելին, քան իմեն մեղանքը. — տալաւ ծառայողները Բերկովը։ — Մի՛թէ մեր բոլոր անգեղանիները նշանակալի են։ Օրերով, Իվան

Ներկայիւն, վերջինը մեր քաղաքի զուգալները... Չէ՞ որ պատճառն է, որ յուսարեան էլ էր անգեղան։

Գաւի որ մտաւ էր գործել կարճալից զինուորական ծառայող, ինչպէ՛ս մտաւ իր զուգալը՝ անտանի դիտման կամ վրտա՛ցը՝ համարաբար ուղիքով։

Այսուի Բերկովը սխալուեց. չնայած տարաբնի բնուորակները եւս նրաբնուտ մարդ էր եւ իտականով էր որովորել իր կարճալից կամ ինքնաբերական ծառայող։ Դրա համար, անտանով թէ ինչպէ՛ս էր վրտել խոսքը, միայն ընթացողը գործը ցցեց եւ նոյնիկ օրորեւ՝ անոն հարած ստանալով, շաղգիկ զիմել վրտալիկութեան։

— Ինչ վերաբերում է մեզ, Իվան Կոնստանտինովիչ, եւ ուրախութեամբ կը համոզուիք այն մտքը, որ Ներքե՛ր է ձեւ մտքը... Եւ դա՛ խոհմանում տարեկաններ։ Մեզ՛ մեղաւորներ, եթէ արանքը էլ արդեան, ապա մեր տեղադրութեան հասարակար արձան թուցանել էր ինի, որ չեմ կարողանալ գոյններ իսկ իրաւոր զանալիկ։

— Դրաւում դուք միայնակն իրաւոր է, — շաղգիկ մայր բերել կարճալից՝ Իրեն հասարակ, — դրա համար եւ եւ կ'ուղիկներ, որովորել Ներքե՛ր, որ շաղգիկ լրանում է կէս դար, ինչ Իվան Կոնստանտինովիչը մտաւոր էւ արականի, եւ հարկ է նշել ալը յորդեան։

ՅԻՊԷ-Ի ՀԱՐՅԱԶՐՈՅՑԸ ԳՐՈՆԻԿԱԳԻՐ ԵՒ ՍԵՐԻՈՍԻ ՀԵՏ

ՄԱՍԻ ԶՈՐՐՈՐԻ

ՅԻՊԷ — վաճե՞րու մկարգադու-
քիւններուն մէջ կ'ըլ տը կայ սը եր-
բեք չեմ կըցամ հասկնայ: Ըսիք որ
համալիրը բաղկացած է 2 կեղծ-
ցիւի եւ գաւիթէ մը. Ալիշանի մէջ-
քերած ուղղորդի մը, Զաֆարի
Սաքիապէսն առնուած, կը խօս-
ւի ԳԱՌԱՍՈՒՆԻ միաբաններու մա-
սին. այս վաճկանները ո՞ր կ'ապ-
րէին:

ԵՒՍ. — Հարցումը շատ տեղի ու-
նի. Երկար տան ինքն համար ու
հանելուկ մըն էր, անդադար ըն-
թերցումներով եւ փնտառութեամբ
կ'ըլեղէր քաջասիրտ ինքը դասը:
Եկեղեցիներուն ու վանքերու անդա-
զար գիւղանորդուած են երկրա-
շարժներն եւ ապաղանչութիւնները
իստի. նոյնը չէ պարզապէս միա-
բաններու խոցելուն, որ յաճախ
աղաքսիկ կառոյցներ կ'էին, նորո-
ւորութիւնները անմիջապէս դարձնէ
էրը միաբաններ չէայն ալ: Ես
հասնում եմ տեղեր յայտն են ալ չեն
հանկուտուն յատակագիծները, Գրա-
ձօրի կամ Մարմաւէի մէջ եւ աշ-
խարհ: Մտաւայն գիւղացիներն ա-
ռանց վարանելու կը գործածէին
անոնց գիւղանիւն ու քարերը որպէս
շինանիւն: Նոյնը եղած է պարա-
պէս իշխանական կամ արքունական
ապարանքներուն: Հաղիս աւեր-
ուած, վերանորոգումի մասին մտա-
ծող չէր ըլլար, աւերելը սպաննուած
կամ արգելուած ըլլալով: Եկեղե-
ցի Աստուծոյ տանն է: պէտք է
նորոգուի, վերակառնելի զիսն առնէ
զոհողութեամբ: Բայց արքունեաց
մայրաքաղաք Ալիքի օրինակը շատ
խօսուն է. արքունական պալատն
ըր ունէր զանաւոր են. կանգուն կամ
կիւսակողուն են միայն եկեղեցիները,
որոնց մեծազոյն թիւնամի ժամա-
նակն ու բնադարձող իշխանու-
թիւններու ծրարութեամբ ամփոփ-
ւիւնն է...: Գրուած է որ Հաղա-
ստի եւ Սանահին վանքերը, ինչպէս
նաեւ Ամսինիքի մէջ Սաքիւնը, ընդէս
500 միաբան ունեցած են. ներկայ
գիծակը տանելով անկրակաւ կը
թիւնի. եւ ասկիս պատմական ճշը-
մարտութիւն է:

ՅԻՊԷ. — Հարցումը քր ես ունիմ
որ գիտ շատ կը մտառանք: Իմեմ
մերկայն այս ցաղակամ րոմանո-
ւով վաճե՞րու ունիմ: Կամակամ
հասարակաց եւ ուսումնական կեան-
քի Նուիրութեմ, վաճառար որ առաջ-
նորոգութեմ եւ կուսակոմու-
նիստ, հեմագանդութեմ եւ ազա-
նութեան երեք ուխտերով, ինչպէս
անցեալին:

ԵՒՍ. — Սիրող չեղուի էթէ ը-
սեմ որ Եր ունեցած Հայաբէն աւե-
լի վանքերն եւ վարդապետնոց-
ներէն մնացած է միայն ՄԵԿ ՀԱ-
ՏԻՊ, ան ալ ՕՏԱՐ Երկրի մէջ:

ՅԻՊԷ. — Այսինքն...

ԵՒՍ. — Միեւնար արքայազն
Ալեքսանդրի հիմնադր 1700 թ. յա-
կանի, որ ամառանոցի կերպով
Իւսաններն նախատարի կ'ըլեղէր
նաեւոր էթէ Ալեքսանդր կամ Պալի-
սեացած ըլլար: Հայ վանականու-
թեան անմահեկարակացներն
մին է, քրիստոնէայ ամբողջ հաս-
տիւթունն եւ հաստատուած հիմքեր
միայն դրանու ըլլալուն համար: Տե՛ս
իսկ ինչ ի՞նչիմիկները գործ կատարող
են այս երեք գաւրներ ընթացիկ-
րայի Հայաբանք տիտղոս ճառա-
սարկութիւններէն, Գրկան են Հայ

մակուեթայի անբաւ հարստութիւ-
նը կործանուած, սակցած Հայա-
բանք ձեռագրային պաշար եւ հա-
րիւր Հայաբանք գրեական դա-
րան. հասցուցած ընտիր երկուս-
տարութիւն մը, տարիներու ըն-
թացքին զորանցելով կըրկական դա-
միր, բանի որ հաստատարի կը-
պով օրեղցրած եւ շարունակած են
Հայոց աշխարհի վանքերուն եւ
վարդապետարաններուն զարադը
աւանդութիւնները եւ ոգին:

ՅԻՊԷ. — Ս. Եսմարմի՞նը, Անթի-
լիսի, Երուսաղէմ, Զմատիկ
կարողիկոսական վանքի:

ԵՒՍ. — Աստուծոյ պէտք ենք
Հարսնալ ըլլալ որ անոնց գրա-
թիւն ունին. գրքերնաքեր են, մա-
սանդառաղայ վարժարաններ ու բ-
կեղեցականութեան նախնիք ու-
ղղներ կ'ուսանէին, կը պարտադը-
րուէին քաղաքիկները կը նուիրուէին,
այն եւ քաղաքիկներն ու քաղաքի-
կան չեն մաւ ամ քաղաքիկները
մեծագոյն որդերով ինքնին է. մին.
չեւ որ ՎԱՌԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆԻՆ ԿՈ-
րկանները, երկար կ'ընայ տեղի
մեր եկեղեցական առաջնորդ:

ՅԻՊԷ. — Արագածունքի այս ան-
կիցի միւսիմ միշտ յայտնալատու-
թեամբ կը խօսիս. պատմամ ի՞նչ
է:

ԵՒՍ. — Վերջեր շատ տոբիւնի
ունեցող մէկեր Հայաստան անդը-
նելու. Հայ-Իտալական ցուցանան
զէսի պատրաստութիւն, ցանազո-
ղի Գրկերուն եւ արգանքներու հրաա-
րակութիւն: Դու Հայաստանի ծը-
մեռուած մասին զարգար որ կայ-
ցուն համար պէտք են տեղեւոր
միայ ըլլալ: Ամաւորկային մի՞նակ
մը կը ստեղծուի. պահ մը քարէ
դար կը փոխարկուի քանկութիւն-
ք: Գրկերը սովոր են իրենց կըզ-
գեցանով: Փոքր տարածութեան
մէջ կը շարունակեն իրարու աշխ-
տութիւնները, գարեւոր խորիւնի
եկամ վարժութիւններով: Ամէնին
ստանալիք երեւանն է եւ միւս քա-
ղաքները: Օղակայուն կը զոգուի
փողոցներն ու մայրիկները կը դա-
նան զգուրդութեանական սահանքի
դաւառ, որ հեղաշարժ, թիթե-
նանման պարունակներու փոխարկ
գետին փոտած, մեծ-ոտը կուտ-
ած քաղաքացիներու կը հանդի-
պիս: Սեր հանձնարել զաղաքապե-
տարան օրն ի րուն յառակ
տուրերը կը հաւաքէ մէկուն ու ստը
մաքրելու պատրաստակով, ալ եւ
ուսող փոխելու տառադրակով...
այս քաղաքապետութիւնն մեծ հո-
վեր տաւած, բնակչէններուն կը բն-
լաղէր որ իւրեզայնները կը մայրն
ու փողոցը մաքրէ... ասանքներն
եւ ծառերը քանի կուտարուած աս-
ները թափէ զանի դեմ շատ մարդ
չէ վերադարձուած կամ մեռած (այլ ալ
կը պատահի ամէն տարի): Արեւելք
հիւսիս-հարաւ չըլնաններու համը-
րողութիւնները կը դաժանաբնա-
րեկի կամ փոխադար, միայն միջ-
նորութիւն կը մնայ կարող իմ
թանկագին բնիկները: Գրկերը
պատմական միջոցին, որուն անիւ-
նները օտաւած ենք մեծապիտան յա-
տակ տեսողով, հասնել Օճանա-
կանք, Մուրէն Պապուկի մօտ, որ
արդէն հասած է 90ի մօտ եւ աս-
րոր տարիքի վեր կը մտածեցնէ որ
գալիք տարի կըրէ պիտի չունենը
(բայց միշտ կայտաւ կը գտնենը):
Նստիլ ժամերով, լսել գիւղի պատ-

ՄԱՐՄԱՐԱ

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻՐ

ԿՈՄԻՏԵԱՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՐՔԻՆԻ ԱՆՏԱՆՇԱՆՆԵՐԸ

Պատմութիւնը ծանօթ է: Կոմի-
տաս վարդապետ բազմաթիւ Հայե-
րու կարգին աքորուեցաւ ու տար-
ւեցաւ մինչեւ Չեքոսլոն: Իրեն հետ
աքորուած էր նաեւ տղայ. Թոր-
դոմեան անուն առնաւ մը, որ յայտնի
թիւիկ էր Հայկական շրմանակներէ
ներս: Տղայ. Թորգոմեանին կինը
Ելիստեմիւններու մօտ գտնազո-
ղութիւնները քաւ որպէս զարգիւ
թիւկ էր ամուսինը, նաեւ անոր
կողքին Կոմիտաս վարդապետը, որ
այդ շրմանին այլեւ շատ յարգուած
ղէմ էր Պաղայ մէջ: Տեկին Թոր-
գոմեան յաղեղեցաւ: Ազատուից որ
կը ամուսինը ու Կոմիտաս վարդա-
պետ վերադառնան աքորելն:

Շատերու համար Կոմիտաս փրկը-
ւած էր: Փրկուելու էր հրաշքով:
միշտ է որ այդ կարճ ժամանակի
ընթացքին անցած էր ասորային ու
տառապանքի ալիքներու մէջէն:
Երայ վերադարձած էր ողբ-սողոց:
Հիմա դարձեալ ամբողջ կեանք մը
կար անոր առնել. ու այդ կեանքը
պէտք է լնցուի ասեղծագործ աշ-
խատանքով:

Բայց հաջիկ տարի մը վեր յայտ-
նի պիտի դառնայ որ այս ինքնա-
թիւնները միշտ չէր: Հայ բաժը-
տութեան ստեղծելով ժողտարակչե-
տարի մը վեր պիտի սկսէր ցոյց
տալ հոգեկան ու մտային անհա-
զատութիւններու տարին աղա-
նշանները: Բոլորէն կարծիքն այն
պիտի ըլլար որ Կոմիտաս խորապէ-
սապրուած էր ասորի ընթացքին իր
զգացած վախէն: Աքորի ընթաց-
քին պատահած էր նաեւ զէպ մը.
որուն միայն կը փոշուէ ամբողջ
պատասխանատուութիւնը: Չանը-

րէ մէջ, Կոմիտաս վարդապետ,
կերելի թէ էր իր ընկերակիցնե-
րուն համար կ'ըլլէր զեղեկակա-
նը մը, ծոծրակէն շատ ուժեղ հար-
ւած մը ստացաւ: Չնիւոր մը եկած
ու կոնակէն հարուածած էր: Կոմի-
տաս խորապէս ազդուած էր այս
նախատակն ու վերադարձին
հաստատցին որ այս զէպն էր որ
պատահած դարձած էր որ Կոմիտաս
վարդապետ անհաշուատայն:

Հետաքրքրական է տանել թէ
ինչպէս սկսաւ Կոմիտաս վարդա-
պետին անհաշուատութիւնը: 1916-
ին, ուրեմն աքորելու մէկ տարի
վերջ, Յովսէփ Նազի. Կարապետ-
անն անգամ որ պատարաղի հրակ-
րած էր Կոմիտաս վարդապետը: Ան
լսանկէց տեսաւ որ Կոմիտաս վար-
դապետ խորանիկ վրայ սկսաւ լալ
կըր կ'ըրգուէր «Տէր, բաց դուրեղ»:
Եւ Այդ վարկերէն զարգապետ
զէպի վեր կը նշայէր. ու կարծե-
սաբարձար հոգեկիճակով կը լի-
նէր այն տանջանքը, զոր ապրած
էր:

Այդ որ Կոմիտաս տուն վերադա-
նալ վերջ ու լայնաւ շարունակ:
Վարդապետին ծերուկ խոտարը
սարկանին նկատեց վարդապետ
այս վիճակը ու զնայ զոչոյցի թիւ-
լեմ գիւղանի թով, իմացուց որ կո-
միտաս շարունակ կուտայ: Ճեմա-
նելու, Կոմիտաս վարդապետին վի-
ճակը շատ գէշ էր, կ'ըսէր են: Կո-
միտաս կուտալ ինչպէս: Թէրէ-
լէ գիւղան ու խոտարը կուտային
տղայ. Թորգոմեանը, Կոմիտաս
աքորի ընկերը: Թորգոմեան գանջ
մը հանդարտեցուցիւ տառա վար-

սէ-չէրէլլի ֆիւս — Գիւղացի-
նուր կուտիկներ՝ նուր ուղղով:

ՅԻՊԷ. — Շատ լալ կը հասկնամ
նախարարութիւնը, մայրաքաղա-
քէն հեռանալու քննադատած ձգ-
տումները:

ԵՒՍ. — Նկատած եմ որ ցուր-
դեղանիկ քաղաքացիս պրկուած
միճակ ունի. կը բոլոր ծրագրերը
կըրան խոնդարուել, աստղից
պատմուով ու շարունակելու, արկած-
ներ, վրայ համարաներ անտարկտիկ
կը պատմանեն, ընդգրկու միճակ
կը ստեղծեն, միշտ հակադարձ կը
պատահի գիւղացիներ մօտ. մէկ
տանն ան շունի վար ու ցանիկ, վա-
նկանիքի կը քարակին (տրակ
վա) եւ մէկեւեղան փնայցանե-
րուն, անքրիւի եւ կարկուտը: Շը-
կի եւ յօտելու մտահոգութիւնները,
կը քաղուի կը պատմանին մէջ եւ
անապատալիւրն կը դաժանալ խո-
նակ, հանդարտ էակ մը որ կը ճա-
նի երազներներով եւ անկարող
թիւններով: Այս օրերու «Ընթեր-
Փանդանիւններու տառքերով ինքն-
ըր զէպի Արագածունի» ձառնը
վարձին, անոնց խոսակցութեան
գետին ինքը խոսակցականցուն են
որոշ աշխուժութիւն ստեղծելու
Յունադարկ կարելի է զրկել իրը-
րուած տանին, աղբիւրի մօտ, ա-
րեւուտ տակ, կամ տունի մը տողի
անկերը, այս կամ այն թիւնանո-
ւի միայն բարձրաճան կարծիքով
յայտնելով գրառած:

(Տար. 15)

ᄒᄡᄢᄢᄢ

- ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ -

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Շաւիւի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ կրօնական ընկերակցութիւնը իր տարեկան Ընդհանուր Ժողովը գումարեց Կերակու Մարտի 16ին, յետմիջրէին, Ս. Պալապանեան սրահին մէջ: Նորընտիր վարչաութիւնը իր ընտրութեամբ այդ օրը, Մարտի 19ին կազմեց իր ղեւանը, բաղկացած հետեւեալ 13 անդամներէն.

Պատուով ատենապետ՝ Ժալ. Փանոսեան
Ատենապետ՝ Հրալդ Հրաչեան
Փոխ ատենապետ՝ Նաթիա Տէմիրճեան

Փոխ առնենապես՝
Դանիէլ Տէր Յարութիւնեան
Առնենապար՝ Հերման Գասպար
Փոխ առնենապար՝ Հայկ Չոփուր
Գանձապահ՝

Յարութիւն Տէմիրճեան
Փոխ զանձապահ՝
Աբրահ Գալայճեան
Մատակարար՝
Եղուարդ Թօփալեան

Հրաչիկ Զակինի,
Միքայել Չոլուր,
Մինաս Մեղքունյան,
Նժդեհ Օհանյան,
Ստեֆան Թովալեան:

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՆՈՐԻԶ
ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԾՈՒԽԻ
ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

100

նայէր առանց աչքերը ուրիշ կողմ
գործածելու, կը պնդէր որ անատու-
ներ կը յարձակէին իր վրայ, անկող-
ին կը մտնէր ու իւր գլուխը կը Թա-
դէր ծածկելովէին տակ: Ոստի չէր
ուզեր: Յայտնի էր որ այլևս ամա-
րողջութիւն տալուցած էին արաւ-
քին աշխարհի չհետ անոր կապերը:
Կոմիտասին ընդջնջները չիմա-
րողներէս մտահոգ էին:

11. 2.

[illegible]

Նվաճելով իր առած և Գր. Շախին-Յանի զանազան վառադուրդ, որսած մեղադրանքները կրեալ իր ընտանոց ազգայեցեղ, կր զիսկ դատաւանդաւ իջիւր, որ իրեն իր ապակիտրեղէն Այլուհանու տեղի ունեցած և վկայաւանդուրդ շար- խութիւր: Հանդիսութեան ընդամի- կէջ խօսքը արտասանած և վարդապետ իր շնորհած և, թէ կհանձն մէջ զազգայնութեան և մշտնաջան գաղափարի և յարգելի զիտանաւ և ե- լաւատալով ըլլալ և ուստի: Տարի և երեսուցամիսանոց արշարանութիւր և յարցանելով իւրեք անգամեան: Պէտք է, անցնելուց և, ծախել իրեն իմանալու զիտի իր զայն և իրը- խանալու զիտի իր զայն և իր առաքել- ութեան: Անոր և Գաղիկի Ռ. Կարապետի, Ռաշիք Գալաուտան և Իրիկը Շախինեան: Յայտնած և նաեւ որ ճոր ծրայի իր կան, ո- ըրոր պիտի իրաւանդորդին կար- թիսութեան համաձայնութիւն մէջ:

ՀԱՆԳԻՍՏ ԳՈՒՆԻ ՄԸ
13 ՊԱՏՈՒԻՐԱՆՆԵՐՈ

$$(unpr\delta, \theta^k, p_{n|w} \dots) \quad [u^k \theta^k]$$

7
Խուսափեցէք իւղոտ եւ ծանր ընթ-
րիքներէն:

Քննախալու չերթաք, եթէ ծարաւ էք, բայց նաեւ շատ ջուր չիմէք, որպէսզի գիշերը արթննալու պատճառ չունենաք:

9
Օրական մարզանք մը կիրարկեցէք, բայց ձեր քունի ժամէն առնուազն 3-4 ժամ առաջ:

10
Յեամբիջօրէին եթէ կարելիութիւնը ունիք արեւու ճառագայթներուն պարզեցէք դուք ձեզ:

11
Կարելի եղածին չափ աղմուկէ
հեռու մնացէք:

12
Ննջասենեակը թող ըլլայ զով ես
մոռեմ՝ քուհի յարմար պայմաններ

ստեղծելու համար:

Ձեր բարձն ու վերմակը հանգըստաւէտ ու որակաւոր թող ըլլան եւ նախընտրաբար «սէնթէթիք» նիւթերէ պատրաստուած:

— Իսկ Հիմա ես առաջարկում եմ խմել
այժմ բացակայող, բայց բուրբիս յարգե-
լի նկարչի կենացը...

Բոլորը լուռ, սպասողական հայեացք-
ներն ուղղել էին Այվազովսկուն:

— Այնքան էլ Պետրովիչ Բոգոլիտովի կենացն եմ առաջարկում, բարեկամներս, — չարունակեց Այվազովսկին, — դերազանց նկարչի եւ հոյակապ քաղաքացու կենացը

Առաջինը Կրամսկոյը, իսկ երկրորդը յետոյ
նաև Բրախերը սկզբիցն ըստն շնորհա-
կալութիւնն յառնել Բոլազ Կոնստանտինո-
վիէին: Երբեք սխալու էին: Բոլորեւորե-
լիկն նրա վառ հոգով հանդիմանալէն Բ. աշ-
րայի Համար, որ չնայած հեղաշուրթի
պատճառով ստիպուած էր ասելով արտա-
սահմանու, այնպէս կէ շարունակու-
ի զորոտն մասնակցութիւն ունեալ
սերտօրէյիմիկներէ բոլոր Խախաճեա-
րիմներէն: Յասկակաւ Հանելի էր, ու-
նէնց Այվազկալիկն իրեն նրա մասին
Տիրութեանը երբեք Հետաքրի կազմելի
և ուղարկելիք Փարիզ:

Երկար նստեցին նկարիչներն այդ երեկոյ: Բոլոր խօսակցութիւնները պարտաւում էին Բողոյիւրացիի շուրջը, այ

Կապույտը եր հոկի զինել նոյնիկը
 ամառայոր զորքերնորնոյն, որն ամառ
 շատ զրաւ եր քանձան ապ ժողցն
 ինչ զխորհրդ եր համար, ես պատար
 եմ արել, Ապ ամառն ժառանգ ժառանգ
 կարել եմ, Ե արհր, արշա ճարդ եր
 զորն խոնհորդ, ինչ զնոր ապ ճարդ
 զորք չիմանցոր, երէ ձեկ ապ ոսղի
 չեկան, ճարց չիկեր, պարզ եմ, որ ան
 չեմարկել եր լուծել եմ ինչ...
 Ինչո՞ք չեղ արեմ թափարդնոյ ապ ձեկ
 անունը, չե՞ որ դուք յայտնի ճարց
 եմ... Բայց Բողոքոյնոր յաման
 ճարց եմ, չե չառ ամառ եր կանչան
 թեմ. Արեւստոր Նիկարոյն, Թաղի
 ինչ իշխապալ յաւեթանցելու եր որոշ
 ժամ գրեալ: Գործը ձգորհել: Այն ժամ
 անկ Արեւ, Գործը ինչ զխորհրդ ան
 կայացրել Արաւորնոյն զամսինչ, ապ
 ժաման, եր զխորհրդանոյ ճառա
 քանոք յամանոք եմ թէլ որք: ճարցոր
 Բարաթ եմ իմանցոր, չա իմանոյ
 ինչեղ ճամբորնոք թափարդնոք,
 ինչեղ ճամբորնոք ին թեմ թափարդ

յլիախի տեսանկիւք, թէ ինչքան երջանիկ է զգում իրեն Բողոքիւումը, երբ անցեստամառ արտասահմանից եկաւ թանգարան

վերդական թանդարանն է ոչ միայն ծաղ-
րադաւառում, այլ և ամբողջ Ռուսա-
տանում: Այնտեղ ժողովուրդն ազա-
մուտք ունի...

– Գիտե՛ք, պարոնա՛յք, երբ ես երկն էի մտալ, թէ ինչ է իրենից ներկայացնող Սասարաղի իմաստասրանը, ոչնչից իմ յարաբանքի խօսքն առեկ Այկեալէ Գեորգի՛նին։ Գառնեցա՛րեք, միայն, իմ նինիք Դրոյտաղի՛կի պատկերաստեղծ ժամանակն Հաւաքա՛մուն է, իսկ Բոգորի՛նուրդը ըստ ցառիկի Հարստուն՛իին ներկայացնող իմ հաւաքա՛մունքն Իմարաբանք է Կարինե՛րապարհին։ Փա՛ռք քեզ Այկեալէ Գեորգի՛նի, իմա՛ք իսկական ռուս նկարչի ու քարտի ցանցուն։

— Փառք ու պատիւ նաեւ ձե'դ, Իվա
Կոնստանտինովիչ, — դո՛ւնց Բրիւլլովը
չէ՞ որ դուք հանդիսացաք նրա առաջին

օրինակը տուողը, ձեր հայրենի թէոդոսիայում կառուցելով հնութիւններ թանդարան եւ պատկերասրահ...

— Միթէ՞ն կարելի է իմ պատկերասրահը
Համեմատել Բոգոլիբորովի Հաւաքածո
հետ, — ձեռքը թափ տուեց Ալյակզով
ինչ, — Ի՞նչ քննարկե՞մ եմ Կոստիկինը։

խոսնակի յամառութիւն նպատակին համար... 115

($\mathcal{G}_{wp} \cdot 190$)

ԱՅՎԱԶՈՎՍԿՈՒ
ՊԵԱՆՔԸ

Լսելով թարգմանեց
Դարգարիտ (Թերգեան)

Լ. Ա. ՎԱԳՆԷՐ
 Ե. Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻԶ

Մ Ա Ս Ն Վ Ե Ց Ե Ր Ո Ր Դ

ՀԱՇԿԵՐՈՅԹ
ՊԵՐԵԴՎԻԺՆԻԿՆԵՐԻ ՄՕՏ

Բոլորը հաստատակամ ծափ տուեցին
սկ Բրիւլլոմը սիննի տուեց իր համար

— Ի վան Կոնստանտինովիչ Այվազովսկի
հենացը, նրա արուեստի կենացը...

Ինչպե՞ս կարող է ինքնաշարժառն լինել մեծ քաղաքի զարգացումը։
 Ինչպե՞ս կարող է ինքնաշարժառն լինել մեծ քաղաքի զարգացումը։
 Ինչպե՞ս կարող է ինքնաշարժառն լինել մեծ քաղաքի զարգացումը։

il : aaas.paris@aaas.fr

- ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ -

ԻԵՐՈՐՈՒԹԻ ՀԵՐՄԱՆՆԵ ԱՎԵԼԵ
Մտածելով՝ կեցողիքի հանդիսա-
րանքի մէջ, շարունակ կայանալիս
կարծեմք, չՔԱՐԱՆ ՇԵՆ ԱՎԵԼԵ Մա-
նուկեան կեցողիքի մշակութային
խանութատնի բնի սեղի ունեցած
և երկրաչափ երեկոյթի մը, որով
հետք եղած է ճորչաբնական
կտաւը: Չնկատելի բացման խոս-
քը բնած է յանուն յանձնարարին
Չուէր Լարսեան, որ մէկընդմիկ
արժեքաբէլի արժեքաբէլներու
խոսքերը արժեքաբէլ և երաշխա-
կներ չունելով թէ երբ մարդ-
կան ընկերութեան կայանաւորման
էջ մէջ կրկնապատկերէ ընդ
ներկայացուցած է նաեւ որտեւ գե-
ղատարեր կրկնապար Պարզեւ
Թաղապահին կենսագրական: Դա-
ստաօրը ներկայացուցած է եր-
բայանքին արժեքաբէլ դիտակով,
կայանաւորական և մասնաշաղկա-
պան բաժնիները, անդրադարձաւ
երգչախումբերու կայանքին,
սպասարանի մէկընդմիկ, միմյան-
հետ ընդառնակներով: Շեղանակ
որ երգչախումբերը ըստընդունեան
գորտար գէղերն են: Չնկատարերին
գործակալն ուղղութիւն հետեւեալ
տալով Զամապային «Գոտան» և
Թիթիկոյի ձծայան երգչախումբե-
րը երաշխապան երեկոյթի հիման
և Բարսեղ Կանանչեան «Ճալիկ»
երգին միացեալ կատարումով:

ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ մայրավանքին մէջ,

մէկտեղէ 1900–2000 ժամանակաշրջանին ռուսաւոր Հարիւր դրուակներ, որոնք ճակատագրական են: Գործով իմին ունեցած են անցեալ դարու հայ կեանքին մէջ, դրական թէ՛ խառնուրդ իմաստով: Դէպքեր կը պատմուին տաքարկալական տուեալներով եւ առանց կողմնապահութեան: Ընթացքի մէջ է նաեւ դործին անդիւրեւն թարգմանութիւնը:

U. 7.

Կարսին, քաղաքը կապարուած է
Դիւրեւ Արեւելէն կեկեղեկներու
նոյնաբայի բոլորները վարչութեան
նախնորդի ժողովին: Շուրջ 50 ան-
գլիս իր ամանակած են ժողովին, ներ-
քաղացիկով երեք կեկեղեկները:
Ժողովին նախաձեռնած է Արաւ կա-
թողիկոսը, իր կողմէն ուղի դրածա-
նին երուսաղէմի յոյն ազգայնա-
պատիրարը թէպէտ յոյն Կ եւ Սէյր
ն: Հաջորդ պատիրարներն ներկա-
պատիրարներն եպիսկոպոսները: Եկեղե-
կական կարգը քաղաքովէն մը
տեղ, Արաւ կ. յուսարմանի տակա-
նած է կեկեղեկներն այս յոյնա-
գր յուսարմանի: Ան յաւաքա-
նախարարած է կարգ մը կեկեղ-
եկներու պատմութիւնն առաւել զոր-
եւն զերկապարտութիւն ունեւն-
ի յորեւրդի կեանքին մէջ: Կարեւո-
րութեան շնորհիւ է նաեւ Հաւա-
քական պատմախնամատուութեան
նախարարութեան անձաւե-
լութիւնը:

[illegible]

ՊԵՆՏԱՆԻՆԻ ազգային եղիչէ Մանուկեան գոլէթի «Միբան Մանուկեան» սրահին մէջ տեղի ունեցած Հայ ուսուցչէին նուիրած յարգանքի երեկոյթ մը, Մարտ 7ին Չիոնարիին բացումը կատարած Սօսէ Ճիւնպաշեան, որ լուսարձակ տակ սպած է ուսուցչէին առաքելութիւնն ու հաւատամքը իր այ

նորոգելու նկատմամբ Շահնուրից
սպր ժրելու մէջ օտար մտակարար-
ներու, եւ մասնաւորապէս Երեսա-
տան մեքերու վրայ: Ազգայնա-
տանքի երկարութեան թիւերն
առանցիկօրէն Գեղանկայի, որ ըն-
քոր դրամէ իւրացնէր զառախարա-
կին ունեցան, ինչ դիւրակատարե-
լեան վրայ սպառող դրականութե-
րու թիւի կետեմբ ճամբար: Ան-
ընդգծել չհասն որ թիւն կրթական
ապարքի ու կեանքի գոյութիւն ու-
նի թուր սպրիւն ճամբ, սպրիւն
Շալոյց սպրիւնութեան դիւզեմբը
ցոյց տարան են, որ Շալոյց սպրիւն-
առեւելեան դիւզել յարը դրացնել
կրթական ճամբարութիւններուն
որոշութեան առաքելքի էր եւ ունե-
տան եւ դիւզակցեցան: Գրչոյց ունե-
շալու անհրաժեշտութեան:

ԳՆԻՐՈՒՄԻ Վազմանեւ Պաշտ
 Լանք» Բառարկայքսն մէջ, Վազմ
 9ին, կազմակերպութեամբ Համադ
 րային Լիւրանային Երբ. վարչու
 րեան, Համազգայինի Ցամաքային
 առթիւ, տեղի ունեցան Եւ Կարգ
 Պետրոսեանի «Լիւրեան» ներկայի
 րումը: Զննարկին բացման խօսք
 արտասանեց Եւ յանուն Համազգ
 ային Երբ. վարչութեան Լիւրեան
 Տնմբերուն, որ նշան Եւ թէ իր
 ի ժողովուրդը բերթաւեւ Տնմ եղեւ
 սեւ էնինը, իբրեւ մանկ Եւ Հայ
 մարցի Եւ մի տակաւին լոյս Եւ
 ցան Եւ, չեղանով սակար Եւ Բա
 րորակ կերպով ժննարկ լոյս Եւ
 Հայուն վերջն տարազայնեղեղեղ
 կայացումը արտաբերել, բացմով
 գործ Եւ, քանի որ գոծտար Եւ հա
 րըրդով միջոցաւորն մէջ փոխանց
 րեցեղեղն ու գործելիք: Քեմ Բա
 րանային, Կարգան Բնար
 նադարդանայով դոմիտար արծ
 ֆն, լաւան Եւ թէ նա Հայուն վե
 րոյրանային, որ իր սովորածայն
 ժոմբիւնեղեղով Բարձր Եւ Եւ Հ
 յուն պատրի: Ներկայացման Եւ
 Բայրին, տարբեր ստիմիւլով մ
 պիտեղեղն ժմորով Հանրութե
 ր փոխանցան Եւ Հայուն հերպա
 կանով չարք Եւ յատկանշեղ, Եւ
 լոյնք տեսեղան Եւ չիմեղեղ
 Հայութեան աղբյուրակերպին
 Հայութեան թիւնեղեղն պրա: Եւ
 2 ժամ տեղով «Լիւրեան» տարեթ

Վ. Պետրոսեան կոչ ուղղած է սթա-
փեկուռ որպէսզի անցեալի սխալները
օգտագործելով կարելի ըլլայ կեր-
տել մաքուր միտք եւ հոգի:

ՄԱՐԴԵՐԱՅԻ զայս հեղորոշէ Հա-
մարգարէի զարարանին մէջ,
Փետր. Դին, կարմախելոյն թիւք
Համազգայինի Սահանքը մասնա-
ճելոյ զրգահա յանձնարարութի
տեղի ունեցած է հանդիսած մը
Լարս Ահարոնեան հետ («Ա») տա-
րամուտիցն մէջ» զիբրէն հարաու-
րակութեան առթիբը: Արքանա-
նելիպահան հակերկ կերպով նախ
հարկալացուցած է զբաղիտուհէն
կենսագրականը: Լ. Ահարոնեան
ճաճած է Դարանան եւ մանկութիւնը
անցուցած է Պէլլուք, ապա նա-
ցած է Սմոնդէա: Բարձրագոյն ու-
սումը տաացած է Գոնգորտիւս հա-
մարտաբանը: Մագիստրոսի իր նիւ-
թը եղած է Վաղգաստաւոյ ուսում-
նասիրութիւն մը: Հալական գե-
ղապատմութիւնէն առաջ չայ եւ Փը-
րանաստիպ, Փիմիստիւս լաբոնուե-
րուն միջեւ: Նեղիպահ ճատաու-
տաւ է Հայաստան եւ կամորոշա-
ցելի իր սոցիոթիոյ զարթոթաց-
ները եւ հիմունք է կիներու կեր-
տի մը: Ճիւնայը Հայոցը: Նեղիպ
Հատարը՝ («Ա») տարամուտի
մէջ» գրուած է երեք լեզուներէ
հայերէն, անգլիերէն եւ ֆրանսերէն
երեք հայտնիներու զործասե-
թեանը, որոնքմէ՝ ամեն էկեր գրած
մը ի հարգադա լեզուով: Գիբը
պատկերն է կու տայ չայ կըով մի-
սիւնի, քանի երեք Նեղիպահներ ի-
րարմէ իր աղբրիկին որոշ մակար-
կանութիւն վրայ: Լարս Ահարոնեան
նկարարած է թէ ինչպէ՞ս ի՞նչ
Նեղիպ Արապիտին եւ Շուչաւ Ապո-
տան, զիբրէն զաղափորը ունեցե-
նէ, հարգաւա թիման միալով Հա-
կիր: Հատորին նպատակը եղած
էր չայ կիներու տարաք մը, հանրա-
յին վայր մը տանդել: Այս զիբրե-
լէ որ տարաքը կ'աւարտէ իր
սիկիւր մը կը թաւած: Որոշ հարցի-
նակի, որոնք թիւարուն իր մասն
ընտ: չեն արժանաւորիւ չայ զրակա-
նութեան մէջ, ինչպէս ընտանիք
ընտնութիւնը, սեռականութիւնը
ընտնութիւն: Գիբը ըստ ընդունելութի-
ւոյ, գտած է Սիփուքի մէջ:

**ԱՅՎԱՋՈՎԱԿՈՒ
ՊԵԱՆԲԸ**
(ռուսերենի բարգմանեց
Մարգարիտ թէրզոման)

**Լ. Ա. ՎԱԳՆԵՐ
Ն. Ս. ԳՐԻԳՐՈՐՈՎԻԶ**

Մ Ա Ս Ն Վ Ե Ց Ե Ր Ո Ր Դ
ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Իսկեղ երկու պայան էլ զարկեց զաշխարհ
 Բնականորեն։ Ասեկ ուր գալիս զարմար
 Մարմանաբանի զարկին։ Չաղբղեց, եւ
 Թեզդեղից ասան ուռնիք թերթերից
 Զարկեց ինչ չարկեք հետաքրքիր։ Երկու
 Կրկան կարգադրեց. ասան չառաքողներ
 ծածոն Կրկնեցին։ Բարբոքը ուր հիմ
 Սկսեցին։ Ինչ գոնիք ինչ իրան կար
 Կիւր յառաւոր զարկեց։

— Բայ՛ տաւե՛ր զարկ՛ մեզ, բանիկ
 Իրան Կրկնառաքողիդ... Եւ զարկեց. Ա
 Կարգադրեց՝ աղիւրեւն ի կարգադրեց
 Դո՛ւ չառաքող Կրկնեցին։ Բարբոքը ասան
 Կրկնեց ինչ ուռնիք ձեռքիցից։ Բարբոք
 Կարգադրեց զարկեցին ասան...

Եւ զարկեց ձեռքից չարկեք ինչ
 Ժամանակ ուրիշ չարգադրաց, պատու
 Իտանէ, ինչպէ՛ս չարգադրեց։ Թեկնիկ
 Իրկ աս, ինչպէ՛ս չարգադրեց իր պրճոմ
 Կրկնեմ։ Դառնան սեղանի ժամ՝ աղիւր
 Երկ։

— Եւ եւ զուր, իման զհաստատմանի
իւրօրինակ ուստի ընկերներ երեւ-
թ իր երկուսն էլ կապուած են այդ կա-
կարած ենիւրօրինակի քրայ: Իսկ
ա՛յն ինչ-չա՛նամար կ'աղբերակ' ուսու-
կան ուսումնորի փառաշուք յաղթանա-
ների մասին, եւ էլ իմ ընկերներ
ներքով:

— Դուք ճիշդ եւ սուստ, իմար էֆե-
կտ: Իմ որ չէ կարող ընդ կ'աղբերակ
մեղադրել, ու չէմ ժամանակուս պար-
տաւոր: Իմ քաղաքի իւր-քաղաք
փոքր քանակութեան վրայ զամբար-
անքներուս եւ լցունած մեր զուր
էֆեկտ կ'աղբերակ' մեղ զուր եւ աշխարհ
սուստ յաճեալուս այդ սերտորակ
թիւն:

— Իսկ... Իման զհաստատմանի
նորքի քրայ ընկերներ, եւ քրա-
քերտ զմարտի երկաթ, — ասացէ՛ր իմ
թեմ, ի՞նչ նորքերու կ'ալ ընդ իմ

կեցերից ինձանից: Զ՞ե՞ որ Քաթրիկոսը
տես չափեր եմ քեզ:

— Այո, բարեկամ... Ինձ գնե՛ք էն,
չափեր, որո՞ւք պատահա՞րեք հենց այս
լին լսի օրերից օգնում եմ ինձ քոք
երես, քնանում, սիրտբորխից չեմ
հեռանալ: Ես եմ ձեպից թողել եմ իր
նուկավայրերն ու առաջ դուրս եմ
մնացել, այս կողմ:

— Եւ ի՞նչ ե՛ք լինելու հիմա նրան
հարկ:

— Տարիապարհները, առաջ դիտորդե՛ք
սոս ժողովրդի մասնավորեց եւ կեղծե՛ք
ինձ մտաբերում եմ: Կամայե՛ք ի՞նչ
զարգի՞նք մասնավորեց: Եւ լաւ եւ արե՛կ
թող՛հետաւ, սեղեղեղեղ եւ լաւ եւ որ
սեղեղեղ Քաթրիկոսը մայալե՛ր եւ կարճ
կարճակալերը:

Ունեցի՛ր ընդամենը վեր կացա՛ւ:

— Ի՞նչան ընդամենը ի՞նչ, չկար
Ք՞աթրիկոսը հարգաբարձրեցի՞նք եւ հե՛տ
մե՛ք եւ, ինչպե՞րե՞ք արե՛ք, Ունեցա՛ւ
լից եւ եմ մայալում հարգ օրերու եւ
մայալորելու: Իսկ ո՞րն առաջինն է, Ք՞աթ
ռանկավորեց կեցելն Ունեցալեցե՛ր
ինչ Քաթրիկոսի մեղքը: Ինչպե՞ս
գտնեց: ՄԻ՞թ է՛ր մտապահ
մասնավորեց, էրբ Քաթրիկոսը
խմբից էր հեղեղել ոտանավա՛ր առա՞մ
հարձ էր ինչպե՞րե՞ք Ունեցալեհին, ի՞նչ
գու՛ր զիջե՛րն եւ փառքեղե՛ր, րո՞ւն
կանա՞ղ քոյա, սպանում ձեռքերն
ընկալեալին... Մայալեալն է՛ր ինչին
գու՛ր: Հիմա է՛ր Քաթրիկոսը Հայերն,
Կարեկի, Յոյեկի քոյա եւ ինչ
Իսկին՝ քանի՞ ընամիկներ մայալե՛ր
Քեւան, արժան... Այնպե՛ս
Կոստանտնուպոլիս, եւ Գալաթի
քաղաք, օգտակար լինել ընդամեն
գաղթականներին: Առաջին ինչպե՞ր
զե՛ն հարգ եւ զիջ անե՛ր:

— Երբեք չեմ իմացել, քաղաքա՛ն

միայն էր, այլև իմ տարբերակը՝ լա-
տինիկներին կողմէն: Եւ ժամայի ի-
մաս օրերս մենք, Քիշորեանք, Աստուծո
որ Երկրմէս յայտուեալ եւ ճաշ դրոշմ-
կաններէր առաջին իմեր: Իսկ զմեզ
մեծ իմեքին, Բիւս Քիշորեան, շնոր-
հաբար եւ կանխաւ նորոգակեալ իմ
հիւր, որպէս իմ նկարիչն առ նկա-
ւեւ որպէս ճաշի իր սպանեալ կողմէն:

Ու Քիշորեան ժամանեց զգէրն
Տաւր յորտեմ իրաւ սեպան: Լապտրիկ
ձեռններէն զապրեց իմ գոտիւն՝ իմ
գնաց դաշին: Եւստիկ իմ ոտքս
մուկեցին ու իմ ճաշը իմ
հիւրին, նկարչի կողմէն, իմ գո-
տիւրով եւս իմ: Եւ Քիշորեան ճաշա-
ւեց եւ ճանապարհէն յաղան՝ անմիջ-
պէս մտաւ անկողն:

Զարթնիս ակոյր ռուսականի՝ տալիս
պալլել իմ ճաշապատեմք ճամպուկս
սկզբէ անկողնայէ: Հայտնուէլ յոյն
ցուն՝ ամառ ճամպուկս, ստիպող
շտապել, իսկ իմ ոտք իմն ի չգնալ
Խորաւ իմ գոտիւնէ: Անկողնայ իմ
ստեմ ծիմն՝ իմ ճաշը: Բիւս. Յունու-
նք, իր քաջ արեան ճաշը, իմ քալիս ի
կանոնի ճաշը, Հայտնեց խորհրդա-
կան կոտոր ուղարկ, եւ Բուսայ, իմ
որ սեւ ու մեծ մէ քան ի ճաշեմ
անկ իմ վերին, սկսեց լուսանալ, եւ
Եւստիկ, որ ճաշապատեմ յայտնու-
եց իմ ոտք, ճաշապիկ, արդար ճաշեմ
իմունկ կապողներով, ամո՞ղհաւ
փորով: Դժամարար զգէրն ժամա-
պատեմկաններ իմն: Ինքուի իմ
յուրաքանչեւ իմն: Իմ ճաշը իմ
Սպասուեմք զփերովն զիցն նորա
ուր եւ ուղարկ իր ուղիներն, իսկ
քայտաւարար ճաշեցն զուրիւն:

Ու

(Շար. 15)

Ի ՑԻՇԱՍԱԿ

Ջարին վարդանան-կամանի մահ-
ան առին. որն. Յակոբ Գրգորյան և
աղջիկը Սթեֆանի 200 ևսո կը նախըն-
ճառաւին, տնը կը տնկին Հրա. Գր-
գորյան 200 ևսո կը նախըն ճարդարներ
տնկնանց վարդարանին (ստանալ Վե-
նաջէն) :

TELEVISION

La prochaine émission de « Foi et Traditions des Chrétiens Orientaux » con-
cernant l'Arménie sera diffusée par
France 2 le dimanche 30 mars, de 9h30
à 10h. Elle a pour titre « Une Cour
St. Grégoire l'Illuminateur au Vatican ».

l'U.C.F.A.F. et la J.A.F.
vous invitent
le Samedi 29 mars à 20 heures
à une
CONFERENCE - DEBAT
de Gilbert DALGALIAN - Psycholinguiste
FAVORISER LES LANGUES
MINORITAIRES
VALORISER LES CULTURES
PROMOUVOIR L'EDUCATION
BILINGUE PRECOCE

Gilbert Dalgalian dédicacera
son dernier livre : «Reconstituer
l'éducation ou le désir d'apprendre»
coédité
par le F.S.U. et les éditions du Temps.
au Centre Culturel U.C.F.A.F.-J.A.F.
6 Cité du Wauhall 75010 Paris
Métro République

— Entrée libre —

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

ՀՈԳԵՆԱՆԳԻՍ

Կադրոյն իսկ իսկ «Տիրուհի Սեր-
կիւն» մասնաճիւղը Հոգեւորական
պաշտօն կատարել կու տայ իրեն յաւել
թաւառած խաչուհիներու յիշատակին,
Կիրակի, Մարտ 30ին, իսկ Սուրբ Մա-
րիամ Առաւածածին եկեղեցին՝ 6 պլա-
նին Գորգէն:

Հոգեւորական պաշտօնին ետ չու-
ղեմալ եկեղեցոյ շուրհան ժրէկիւնան
արահին մէջ:

Ժամը 15ին կը դուստրուի մասնաճի-
ւղին ընդհանուր ժողովը, նոյն վայրին
մէջ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կադրոյն իսկ իսկ Փարիզի Արշալոյս
Քաղաքական մասնաճիւղը կը խորին
յաւակցութիւններ կը յայտնէ վերջերս
ընկերուի Մասնաճիւղի վարդանանին, Հա-
րին՝ Սրգոյնին և Յոսիան՝ Խաչա-
ր վարդանանին, Ջարին վարդանանին
յանկարծական մահուն առին:

Association
Arménienne
d'Aide Sociale
A.A.S.

Reconnue d'utilité publique
par décret du 8 juin 1956

Recherche
Directeur(trice)
de maison de retraite

L'Association Arménienne d'Aide
Sociale recherche un(e) Direc-
teur(trice) pour une de ses maisons
de retraite de la région parisienne.
Le(la) candidat(e) devra faire
preuve de ses capacités de gestion
et posséder une bonne connaissance
de la culture et de la langue armé-
niennes.

Possibilité de logement de fonc-
tion.
Prière d'envoyer lettre de motivation
et CV à l'adresse suivante :
Monsieur le Président
ASSOCIATION ARMÉNIENNE
D'AIDE SOCIALE
77 rue la Fayette — 75009 PARIS
e-mail : aas.paris@aas.fr

ՍԱՄՈՒԼ ՄՈՒՐԱՅԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆ -
ՄԻԻԲԱՐԱՆ ԿԵԳՐՈՒԻ
ԴԱՍԱԾՈՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
ԴԱՐԴ

— ՇԱՐԱՐՔ, ՍԱՐԴՈՒՐ, 12, ժամը 15-30ին
ՀԱՅ ԺՈՂՈՐԴԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՂԵՂԵՐԸ
ՄԱՍԻՆ ՍԵՐԱՐԵՆԻՆ, ՏԻՐԱՐԵՏՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
Կեդրոնական զանչէնին մէջ (26, Գր-
թուրայոն, Սերգէ) :

— ԿԻՐԱԿԻ, ԱՊՐԻԼ 20, ժամը 20-30ին
ՍՐԵՄՈՒԹԱՅԻՆ ԿԻՐԱԿԻՍԸ,
1894-1925 ՏԱՐԻԿԵՐՈՒՆ
Մարտին Հայ Կաթողիկէ ժողովրդայն-
առնին, (26 Գր. Սրգէն, 13001) :

— ՇԱՐԱՐՔ, ՄԱՐՏ 24, ժամը 15ին
ԺԺ. — Ի. ԿԱՐԵՐՈՒՐ
ՊԱՏՄԱՆԱՆ ԱՃԻԿԵՐԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄԱՆԱՆ

Կեդրոնական զանչէնին մէջ (Սերգէ) :
դասախոս՝ Զ. Գ. ՊՏԻԿԵՆԸ

— ԵՐԿՈՒՆԱՐԹԻ, ՄԱՐՏ 5, ժամը
20-30ին
ՇԱՐԱՆԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀՈԳԵՆԱՆ
ՏԱՐԱՆԻՆԵՐՈՒՄԸ ՀԱՅ ԵՂԵՂԵՐԸ
Հ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՎԱՐ. ՈՒՆԻՆԻՆԸ

(Կեդրոնական)
Կեդրոնական զանչէնին մէջ (Սերգէ) :

Ա. Զ. Դ.

ՅԱՐԱՆԱՆԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԵՒ
B N F

Ջրանայի Ազգային գրադարանը Հա-
կարն չին գրադարանաւ մը տնը է և
կուգ ճարտարէ յայն ԵՔԼ կը փախ-
ըր ճարտարէն աղ ճարտարին, կող
Հաստատուէ Մարտին Նաւանին Հա-
որ պատասխանատու պահպանող է Հա-
կարն պահանքին: Կրնաք ապահով ը-
լալ որ ճար ճարտարէ գրեգոր, ըլնն-
ըն, պարբերականներն ու լուսանկարներ
յաւայոյն պահպանողն, մէջ պտն պա-
սին և թուայագրոյն:
Հեռ. — 01-53-79-80-89
Իմալ. — mikael.nichanian@bnf.fr

ԱՐՈՒՎԻՒՐ

ՀԱՅ ԱՆԵՐԱՐԱՆԱՆԸ ԵՆԵՂԵՆԻՆ
ՄԵՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՂԵՂԵՐԸ
ԵՐ ԵՂ ԵՂ ԵՂ ԵՂ

ՓՐԱՆԱՅԻ ՄԵՋ ՀԱՅԵՆԻՆ
ՊԱՏՈՍԱՎԱՆ ԳԻՐԸ ԻՐԻՒ
ՓՈՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ ԼԵՋՈՒ

Նութը կը ընկալայնին
ԼԵՋՈՒՆՏ ՏՈՒՆԵՆԻՆԸ (INALCO)
ժԱՆ ՍԻՊԻՒ — Փրանսերէն և Ջրանայի
լեզուներու ընդհանուր
պատմութեալ

ճանաչողութեալ
Երեսուցի տաղանդ,
Քաւուր, Քաւուր, Քաւուր
ՄԵՄԱՆ ՊԱՏԱՆԻՐ

Ուրբաթ, Մարտ 28, ժամը 20ին
Եկեղեցոյ տնային

5 avenue de la Concorde
95400 Annouville-les-Gonesses
RER D : Villiers-le-Bel — Gonesse —
Annouville, Եկեղեցին 5 վայրկեան.

Գալուրի
(Գնացել ուղղուել գին — Արթուրի,
Կատ Լուի, Շաբլու-Լուի-Լուի) :

Հեռ. — 06-61-79-56-05
01-39-85-73-72

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

RECRUTEMENT POUR LES SEJOURS
DE BELLEFONTAINE
(JURA)

- ETE: JUILLET ET AOUT
- Directeurs diplômés BAFD
 - Animateurs diplômés BAFA ou stagiaires BAFA
 - Assistants sanitaires

Candidatures à adresser à

C B A F — 17 rue Bleue 75009 PARIS
par e-mail : cbaf@wanadoo.fr ou par fax : 01 53 34 12 13
Date limite des candidatures : 31 mars

Les Activités du Mois d'Avril
du Centre Culturel Sahak-Mesrop de Marseille

Directeur : Khatchig YILMAZIAN

— RECITAL DE PIANO

Mickaël EKMEKCHIAN

Samedi 5 avril à 18 heures

Au Centre Culturel Sahak-Mesrop

339 avenue du Prado — 13008 Marseille

Au programme : Bach — Beethoven — Rachmaninoff...

— Entrée libre —

— CONCERT DU CHOEUR ARMÉNIEN
DE MARSEILLE SAHAK-MESROP

Direction : Khatchig YILMAZIAN

Soliste : Suzanna BAGAMIAN-ARMAGAN

de l'Opéra d'Erevan

Au piano : Juliette YILMAZIAN

Dimanche 27 avril à 16h30

en l'église de Saint-Loup

« ՅԱՌԱՋ » ի
ընթացիկ ազդերու
սակարգին

	€	
Մանգո	150	(179,40)
Հոգեւորական	135	(161,46)
Շնորհակալիք	135	(161,46)
Հարմար-Լոյսաւոր	135	(161,46)
Սնունդ	135	(161,46)

Բոլոր ազդերու տակերուն վրայ,
հարկ է աւելցնել 19,60% ԹԵՎԻՍ.
(տե՛՛ն. փախուցիկ մէջ ընդհանուր
դուստրը) :

Այս դիմելը կը վերաբերի մէկ
սակարգ Հրապարակի ազդերու,
ՄԱՐՏԻՆԻ ՄԵՋ ԳԱՆՈՒՐ ՄՈՒՐԱՆ
(25 առը) մասնազգներու պարագա-
յին և 1/8րդ (12-13 առը) մաս-
նային:

Աւանդական և այլ ծանուցումն-
եր համար, ղեկմէ թերթին վա-
րութեան:

Date à retenir

SUR LE CHEMIN DE LA LIBERTÉ
Hommage à A. Aharonian
le vendredi 18 avril à 20h30
à la Maison de la Culture Arménienne
de Marseille

Imprimé sur les Presses
du Journal «HATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

[illegible]

ՅԱՄԱՌ ՆԱՀԱՊԵՏԻՆ ԹՈՌՆԵՐԸ ՅԱՄԱՌ

Մօ՞
ինչօ՞ գաղեր
այլ ցուրտ երկիրը,
սուրճանդակին հետ
լուր դրկեց
րոնատելը...
Եկո՞ւր
տաք երկիրս
արմա՛կ կուտես
սպաղախին ալ
բարիչդին հարստութիւնը
կը վայելես...

Անշո՛ւշտ
ժխտական պատասխանն
յամառ նահապետը...
Գու՛ աղմուկ
թող մնայ քեզի՛,
այստեղ
երկիրն է ծիրանի՛,
բարիչդ ալ
գլո՛ւխդ անցնի,
լուր չունի՛ս
այլ բարիչդին պատճառաւ,
ինչ փորձանքներ
գլխուդ պիտի տեղան...
Փոքա՛ւ՜ Գործանքներ...
կը նախընտրեմ
ցուրտին բուքն
այս լեռներուն վրայ,
բարեբու՛ ժայռերուն մէջ
սպրիկ աղա՛տ,
չնչի՛ տա՛տ,
աւ...գաւ...տու...քի՛ւմ,
ես կը տեսնամ...
աւ...գաւ...տու...քի՛ւմ...

Բանի՛ մը ժամ է
որ հասած եմ
յամառ նահապետին
երկիրը ծիրանի,
վերջին օրերը
ձմրան ցուրտին
ու բուքին...
Այստեղ են հաւաքուած,
մուսլ երկիրքին տակ խոնուած,
նահապետին թոռները
նահապետին նման յամառ...

Բանի՛ հաղարամեակ է
որ այստեղ են՝
լեռներուն վրայ
բարեբու՛ ժայռերուն մէջ,
չխաղկը բռնծ
տեղիս չեմ՝
հիմա
քեզի համար
երկա՛ր քարակ
հա՛լիս ընկելու
սիրտ չունիմ...
Եթէ անպայման
կուզես պիտան
Հայր Թառութիւնէն
կրնաս տեղեկանալ...

Հայր Թառութիւն՝
Պտրիկեանը
ամէն բան դիմէ՛...
Իւրաքանչիւր
փութմ մաշած
լուած մոռցուած
անկիւն մը նետուած
դիրքը ու ծառան
սերտած է
կը վերլուծէ՛
եւ
բայլ առ բայլ
ազատտունն Նահապետին
յոխորտ լեռներուն
բարեբ ու ժայռերը
չափա՛ն է
կը չափելէ՛...

Հակառակ պարագային
Եթէ Հայր Պտրիկեանը
չի՛ս նախնար,
ուրեմն

հետեւաբար
հաղարամեակներուն թիւը
չի՛ս գիտնար...
Վնաս չունի՛...
արդէ՛ն
այս օրերուս
«ամօ՛ք քեզի» ըսող
չառո՛նց է որ
չէ մնացած...

Ըրինք չըրինք
սա հաղարամեակներուն թիւը
չգու՛հակնելիք...
Հաւատացէ՛ք
չառո՛նց է որ հոն էինք,
լեռներուն վրայ
բարեբու՛ ժայռերուն մէջ...
Հո՛ն
մեր Աստուծոյն
չղարշտայ հարկանեմ՝
կէրպէ՛նք,
կրք այսօրուս
սա մէջուկները
փորք բաց պարտողները,
ինքզինքներն ըսն մը
կարծողները,
ծնած էջին,
ընդհանրապէս
պատմութեան մէջ
գլու՛թին չունէին...
է՛ հէ՛յ...
Մեր Աստուծոյն ալ
այն ժամանակ
միայն
միմիայն
հայերէն կը խօսէր,
պլպլուր՝ պէս
ղարա՛ր դիտէր...

Հաղարամեակնէ՛ր ըսինք
իսկ ես
հաւատակի
բանի մը ժամ է
որ հասած եմ
յամառ նահապետին
երկիրը ծիրանի,
վերջին օրերը
ձմրան ցուրտին
ու բուքին...
Այստեղ են հաւաքուած,
մուսլ երկիրքին տակ խոնուած,
նահապետին նման յամառ
իր թոռները
ու նահապետին սորված
հաղարամեակներէն առդին
տակաւին
կը պոտան
աւ...գաւ...տու...քի՛ւմ...
կը տեսնան
աւ...գաւ...տու...քի՛ւմ...

Ո՞մա՛ն
Հայր սուրբս
վարդապետս իմ
սա աղատութիւն ըսուածը
տակաւին
ձեռք չգեղեցնէր...
Այ՛ համար փախաւ,
հոն ալ ելաւ,
Համար փախած
հոտը ելած
տաքո՞ւր տաքո՞ւր,
նոյն ընդ
ծածէ ու ծածծմէ,
կարծես ի՞նչ միտ է...
Կրկա՛յ մը...
Չէ՛.
կեցէ՛ր նայի՛ր
լսան՝ մը կայ որ
ոխա՛յ է...
Մուղակ ինկած
յիմարի մը նման,
յիմարաբար
կամ յիմարեղ
կը դիտեմ
խոնուած հաւաքուած
թոռներ Նահապետին

որոնք տակաւին
կը պոտան
աւ...գաւ...տու...քի՛ւմ...
կը տեսնան
աւ...գաւ...տու...քի՛ւմ...

Հայր սուրբս
վարդապետս իմ
բա՛ն ինձի
դուն որ
փութմ մաշած
լուած մոռցուած
անկիւնը նետուած
մեր պատմութեան
բոլոր դիրքերն ու մատանները
մէկէկէ մէկէկ
սերտած ես
վերլուծած,
հիմա
այսօր
մեր պատմութեան
ո՛ր էջին վրայ կը գտնուինք...
Ձերես ինձի
որ թաց մեյախով գրուող
նր բացուող
էջ մըն է
սա...
Խրիմեան, Հայրիկին
չերեկի պատմութիւնը
տակաւին բանի՛ անգամ
պիտի կրեւիտի՛...

Չսորվեցանք
ու չսորվեցանք...
Վրայէն ալ կ'ընենք
թէ ինչպէ՛ս ենք...
Պատմութիւնը
անդադր
կը կրեւիտի՛...
Երկուտան անցեալը
այսօրուս ներկան
նոյն ոխակները
թուրթէ չերեկները
մերկ բուռնները
եւ անպարտները...
աւ...գաւ...տու...քի՛ւմ...
սակալն որո՞նք կը պոտան...
աւ...գաւ...տու...քի՛ւմ...

Հայր սուրբս
վարդապետս իմ
բա՛ն ինձի
ո՞վ
որո՞նք դէմ
կը պայքարի...
Ոչ
ալ աչքիս
ալ կողմի
տեսածները
կը հասնամ,
ոչ
ձայն աչքիս
ձայն կողմի
չտեսածները...
Ուրեկիս համար
դրոյ աչքերովս
տեսածներս
անաղատութիւն...
Կարծեմ
ուրեկիս
տրամաբանել
ամբողջովին
դադարձ է,
կամ ալ
այս ամբողջը
անտրամաբանական է...

Աչքերովս տեսած
անկեղծութիւն լսած
գլխուս վրայ փած
այս ներկան
ես ինչպէ՛ս հաւատամ...
Կարծեմ,
չէ՛.
վստահ եմ,
որ
մեր պատմութեան
անցեալի
մուկ զննուած մէջ
յիմարի մը նման
յիմարաբար
կամ յիմարեղ
ես կը յիմարաբար...

Արքայազունը՝
Արտաւազը

գանգաւեցա՛ւ...
Ես
ինչպէ՛ս
պիտի թաղաւորեմ
սա անբախնեցուն վրան
բաւ...
ՅԱՌԱՅԱՆ

Արքան՝
Արտաւազը
դալարացաւ...
Անիծեց իր որդին
չլորիս յատակը անդունդին
բաւ...

Անիծուած արքայազունը
խո՛ր անդունդը
գործեցաւ
եւ այնտեղ
հաղարամեակնէ՛ր
չլքեալուած
բանաբերեցաւ...

Եւ դարբինները
ամէն կիրակի
սաւառները
երբ անգամ
կուտով
կը զարնէին
իւրեց աղբը
որ սարանան
Արտաւազդին չլթաները
եւ յանկարծ
անդունդէն
դուրս դույն
անիծուած Արքայազունը
ու անդունդը գլորելով
չկործանէ
ծիրանի մեր աշխարհը

Բայց հաւատակ
այսօր
մե՛նք ենք որ կը գլորենք
դէպի անդունդը
անիծուած արքայազունին քովը...
Ո՞վ է մեզ անիծողը
Հայր սուրբս
սակալն որո՞նք կը պոտան...
աւ...գաւ...տու...քի՛ւմ...

Տէ՛ր իմ Աստուած
որ ժամանակին
միայն
միմայն
հայերէն կը խօսէիր...
Մե՛նք ենք, մե՛նք
ափ մը
բուռ մը
հայերէն խոսողներս...
Մեղ մոռցա՛ր
եւ հիմա
բաղմաթիւ ուրիշ
լեռներ՝ որ սորվեցար...
Մարած է
երկիրքին կախուած
կանթեղը մեր
ու մուկի մէջ
կը գլորենք...

Կը գլորենք...
Գլորեցանք...
Գլորա՛ծ ենք
եւ աւաւատակ
անիծուած արքայազունին
գիմացը
անդունդին յատակը
հասած ենք...

Ի՛հ...
Իարե եկանք...
Նորէն ալ
Աստուած երեսնիս նայեցաւ
լա՛ւ հասանք...
Գոնէ
բան չկանք...
Առդին անդին
կորսած կորսուած
նուր ձեռք
ծուած մուկ
բիթ բերան
միտ չունի
կարեւորը
ողջ առողջ հասանք
սա անդունդը...

Լաւ լուր մը ունիմ
եւ գէշ լուր մը...

